T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

KAYSERİ ARKEOLOJİ MÜZESİNDE BULUNAN BİR GRUP ANADOLU SELÇUKLU SİKKELERİ

Hazırlayan
Sezai ARIK

Danışman
Doç. Dr. Celil ARSLAN

Yüksek Lisans Tezi

Mayıs 2018
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

KAYSERİ ARKEOLOJİ MÜZESİNDE BULUNAN BİR GRUP ANADOLU SELÇUKLU SİKKELERİ

Hazırlayan
Sezai ARIK

Danışman
Doç. Dr. Celil ARSLAN

Yüksek Lisans Tezi

Mayıs 2018
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Adı-Soyadı: Sezai ARIK

İmza:

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkeleri” adlı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi ’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan	Danışman
Sezai ARIK	Doç. Dr. Celil ARSLAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sanat Tarihi Anabilim Dalı

Ad Soyad İmza

Doç. Dr. Celil ARSLAN danışmanlığında Sezai ARIK tarafından "Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkeleri" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

18../.05../.2018

JÜRİ:

Danışman: **Doç. Dr. Celil ARSLAN**

Üye : **Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN**

Üye : **Prof. Dr. Remzi DURAN**

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 11/06/2018 tarih ve 22 . sayılı kararı ile onaylanmıştır

..11../..06../..2018

Prof. Dr. Celaleddin ÇELİK

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜRLER

Bu çalışmanın konusu Kayseri Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkeleridir. Araştırma kapsamındaki Anadolu Selçuklu Dönemi sikkeleri II. İzzeddin Kılıçaslan döneminden başlayarak III. Alaeddin Keykubad dönemine kadar ki gelişim çizgisi üzerinde durulmuştur. II. İzzeddin Kılıçaslan döneminden başlayarak sikke üzerindeki değişimler ve gelişimler hakkında açıklama yapılmaya çalışılmıştır. Anadolu Selçuklu sikkesindeki gelişim çizgisi ekonomik güç, din, tarih ve kültür anlayışı içerisinde sunulmaya çalışılmıştır.

Müzelerde araştırmayı bekleyen birçok eser bulunmaktadır. Biz de bu eserler içerisinden Anadolu Selçuklu sikkelerini tanıtmayı ve sunmayı amaçladık. Bu kapsamda görüş ve önerileri ile beni yönlendiren değerli danışman hocam Doç. Dr. Celil ARSLAN'a, aynı özveri ile beni yönlendiren ve kaynak temininde yardımcı olan değerli hocalarım Prof. Dr. Remzi DURAN, Prof. Dr. Ali BAŞ ve Prof. Dr. Osman ERAVŞAR'a, tez konusunun belirlenmesinde ve tez metninin oluşturulmasında yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Necla ve Şükrü DURSUN hocalarıma, tez aşamasında katkı sağlayan hocalarım Doç. Dr. Sultan Murat TOPÇU'ya ve Yrd. Doç. Dr. Remzi AYDIN'a, sikkelerin okunmasında yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Alzahraa B.Ismaeel'e teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Müze ve müzecilik konunlarında her türlü katkı sağlayan Müze Müdür Yardımcısı Hasan ELMAAĞAÇ'a, Müze çalışması sırasında tüm kolaylığı gösteren kıymetli meslektaşım ve arkadaşım Müze Araştırmacısı Hamdi OKTAY'a, tüm müze müdürlüğü personellerine, tezin yazım aşamasında yardımcı olan Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurul Müdürü Fatih ÇAPAR'a, ve Kemal KURD'a tüm koruma kurulu personeline, metin yapısının düzenlenmesinde yardımcı olan kardeşim Oktay ARIK'a teşekkür ederim.

Ayrıca tezin yazım aşamasında manevi desteğini esirgemeyen eşim Nagihan ARIK'a, sürekli moral ve huzur kaynağım olan kızlarım Sena ve Feyza ARIK'a desteklerinden dolayı aileme sonsuz teşekkür ederim.

Sezai ARIK

Kayseri, Mayıs , 2018

ÖZET

Sikkeler bir devletin maddi, ekonomik ve dini durumlarını belirten sembollerdir. Sikkelerin üzerinde yer alan yazılar, süslemeler, motifler ve figürler o dönemin sanatlarının, iktisadi ve dini durumlarının ortaya koyması açısından önemli bir kaynaktır. Tez çalışmasında Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkelerini tanıtmak amaçlanmıştır. Bu kapsamda Müzede bulunun 1465 adet sikkeden 85 tanesi araştırma çalışmasında incelenmeye alınmıştır. Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde konunun önemi, tanımı ve amacı ile konu hakkında yayınlar, kaynaklar ve genel sikke bilgilerini içeren kısmın yer almaktadır.

İkinci bölümde, sikkenin tanımı yapılarak, sikkenin genel tarihçesi ve basım teknikleri hakkında bilgiler sunulmuştur. Ayrıca sikkenin darp tekniği ve darphaneler hakkında bilgiler ortaya konulmuştur.

Üçüncü bölüm katalog kısmından oluşmuştur. Burada sikkeler kronolojik bir sıraya göre ve malzemesine göre sıraya konularak ayrıntılı olarak tanımlanmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölümde araştırma kapsamında incelemeye alınan sikkeler hakkında malzemesine, darphanesine, süslemesine ve yazı durumuna göre genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Beşinci bölümde ise Kayseri Müzesinde bulunan Anadolu Selçuklu sikkelerinin özelliklerinden bahsedilerek, elde edilen sonuç açıklanmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında Anadolu Selçuklu sikkelerinin daha iyi tahlil edilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kayseri, Müze, Anadolu Selçuklu, Sikke

ABSTRACT

Coins are the symbols of the state's material, religious and economic status. Writings, ornaments, motifs and figures on the coins are important source for revealing the arts, religions and economic situations of the period. The aim of the thesis is to introduce a group of Anatolian Seljukian coins in Kayseri Archaeology Museum. Within this scope, 85 of 1465 coins which are preserved in the museum are taken to this research. This work is composed of five chapters.

Preface, description, purpose and publications about the subject, sources and general information about the coinage are included in the first chapter.

In the second chapter, the description, general history and the coinage techniques are presented. In addition, information about the technique and the mints have been put forward.

The third chapter consists of the catalog section. Here the coins are examined in detail in chronological order and according to the material.

In the fourth chapter, a general evaluation has been made on the coins collected in the scope of the research according to the materials, mints, ornamentation and inscriptions.

In the fifth chapter, the characteristics of the Anatolian Seljukian coins at the Kayseri Museum were studied and the result obtained was tried to be explained. It is aimed to analyze Seljukian coins in the light of the findings obtained.

Keywords: Kayseri, Museum, Anatolia Seljukians, Coins

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK ii

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI iii

ONAY: iv

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜRLER v

ÖZET vi

ABSTRACT vii

İÇİNDEKİLER viii

KISALTMALAR ve SİMGELER xi

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ xii

ŞEKİLLER LİSTESİ xix

GİRİŞ

1.1.Konunun Önemi, Tanımı ve Amacı 1

1.2.Konu ile İlgili Kaynak ve Araştırmalar 2

1.3.Yöntem ve Düzen 4

İKİNCİ BÖLÜM

SIKKE TANIMI, BASIMI, TARIHÇESI VE TARIHI ÇERÇEVE

2.1. Sikke Tanımı ve Tarihçesi 7

2.2. Sikke Basım Teknikleri 14

2.3. Tarihi Çerçeve 16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAYSERI ARKEOLOJI MÜZESINDE BULUNAN BIR GRUP ANADOLU SELÇUKLU SIKKESI KATALOĞU

3.1. II. İzzeddin Kılıç Arslan Dönemi Sikkeleri H.551-588/M.1156-1192 19

3.2. II. Rükneddin Süleyman Şah Dönemi Sikkeleri H.593-601/M.1196-1204 28

3.3. I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in 2. Saltanat Dönemi Sikkeleri H.601-608/M.1203-1211..... 42

3.4. I. İzzeddin Keykavus Dönemi Sikkeleri H.607-616/M.1211-1219..... 55

3.5. I. Alaeddin Keykubad Dönemi Sikkeleri H.616-634/M.1219-1236..... 65

3.6. II. Gıyaseddin Keyhusrev Dönemi Sikkeleri H.634-644/M.1236-1246..... 101

3.8. IV. Rükneddin Kılıçarslan1. Saltanat Dönemi Sikkeleri H.646-647/M.1248-1249..... 145

3.9. Üç Sultanın Müşterek Dönemi Sikkeleri II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçaslan, II. Alaeddin Keykubad H.647-655/M.1249-1257..... 148

3.10. II. İzzeddin Keykavus 3. Saltanat Dönemi Sikkeleri H.655-661/M.1257-1263 . 157

3.11. IV. Rükneddin Kılıç Arslan 2.Saltanat Dönemi Sikkeleri H.655-664/M.1257-1267..... 163

3.12. III.Gıyaseddin Keyhüsrev Dönemi Sikkeleri H.664-682/M.1266-1283..... 177

3.13. II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi Sikkeleri H.681-697/M.1282-1297 .. 194

3.14. III. Alaeddin Keykubad Dönemi Sikkeleri H.697-701/M.1297-1301 212

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDIRME

4.1. Malzeme 218

4.1.1 Altın Sikkeler (Tablo 1)..... 218

4.1.2. Gümüş Sikkeler (Tablo 1) 221

4.1.3. Bakır Sikkeler (Tablo 1)..... 222

4.2. Süsleme (Tablo 2) 223

4.2.1. Bitkisel Süsleme..... 223

4.2.2. Geometrik Süsleme 223

4.2.2.1. Daire Süsleme 224

4.2.2.2. Kare Süsleme 224

4.2.2.3. Yıldız Süsleme 224
4.2.2.4. Birbirine Geçme Süsleme 225
4.2.2.5. İnci Taneleri Süsleme 225
4.2.3. Figürlü Süsleme 226
4.2.3.1. İnsan Figürlü Süsleme 226
4.2.3.2 Hayvan Figürlü Süsleme 227
4.2.3.2.1. At Figürü 228
4.2.3.2.2. Aslan Figürü 228
4.3. Yazı (Tablo 2) 229
4.4.Darphaneler (Tablo 1) 230
BEŞİNCİ BÖLÜM 232
SONUÇ 232
KAYNAKÇA 235
ÖZGEÇMİŞ 249

KISALTMALAR ve SİMGELER

Foto.	:Fotoğraf
Kat.	:Katalog
Şek.	:Şekil
Age.	:Adı geçen eser
Agm.	:Adı geçen makale
Bkz.	:Bakınız
H.	:Hicri
M.	:Miladi
Tab.	:Tablo
No.	:Numara
s.	:Sayfa

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Foto:1a Ön Yüz 20
Foto:1b Arka Yüz 20
Foto:2a Ön Yüz 23
Foto:2b Arka Yüz 23
Foto:3a Ön Yüz 25
Foto:3b Arka Yüz 25
Foto:4a Ön Yüz 27
Foto:4b Arka Yüz 27
Foto:5a Ön Yüz 29
Foto:5b Arka Yüz 29
Foto:6a Ön Yüz 32
Foto:6 Arka Yüz 32
Foto:7a Ön Yüz 35
Foto:7b Arka Yüz 35
Foto:8a Ön Yüz 37
Foto:8b Arka Yüz 37
Foto:9a Ön Yüz 39
Foto:9b Arka Yüz 39
Foto:10a Ön Yüz..... 41
Foto:10b Arka Yüz 41
Foto:11a Ön Yüz..... 43
Foto:11b Arka Yüz 43
Foto:12a Ön Yüz..... 46
Foto:12b Arka Yüz 46
Foto:13a Ön Yüz..... 49

Foto:13b Arka Yüz 49
Foto:14a Ön Yüz..... 51
Foto:14b Arka Yüz 52
Foto:15a Ön Yüz..... 54
Foto:15b Arka Yüz 54
Foto:16a Ön Yüz..... 56
Foto:16b Arka Yüz 56
Foto:17a Ön Yüz..... 59
Foto:17b Arka Yüz 59
Foto:18a Ön Yüz..... 62
Foto:18b Arka Yüz 62
Foto:19a Ön Yüz..... 64
Foto:19b Arka Yüz 64
Foto:20a Ön Yüz..... 66
Foto:20b Arka Yüz 66
Foto:21a Ön Yüz..... 69
Foto:21b Arka Yüz 69
Foto:22a Ön Yüz..... 71
Foto:22b Arka Yüz 71
Foto:23a Ön Yüz..... 74
Foto:23b Arka Yüz 74
Foto:24a Ön Yüz..... 77
Foto:24b Arka Yüz 77
Foto:25a Ön Yüz..... 79
Foto:25b Arka Yüz 79
Foto:26a Ön Yüz..... 82

Foto:26b Arka Yüz 82
Foto:27a Ön Yüz..... 85
Foto:27b Arka Yüz 85
Foto:28a Ön Yüz..... 87
Foto:28b Arka Yüz 87
Foto:29a Ön Yüz..... 90
Foto:29b Arka Yüz 90
Foto:30a Ön Yüz..... 92
Foto:30b Arka Yüz 92
Foto:31a Ön Yüz..... 94
Foto:31b Arka Yüz 94
Foto:32a Ön Yüz..... 96
Foto:32b Arka Yüz 96
Foto:33a Ön Yüz..... 98
Foto:33b Arka Yüz 98
Foto:34a Ön Yüz..... 100
Foto:34b Arka Yüz 100
Foto:35a Ön Yüz..... 102
Foto:35b Arka Yüz 102
Foto:36a Ön Yüz..... 104
Foto:36b Arka Yüz 104
Foto:37a Ön Yüz..... 106
Foto:37b Arka Yüz 106
Foto:38a Ön Yüz..... 109
Foto:38b Arka Yüz 110
Foto:39a Ön Yüz..... 112

Foto:39b Arka Yüz 112
Foto:40a Ön Yüz..... 115
Foto:40b Arka Yüz 115
Foto:41a Ön Yüz..... 118
Foto:41b Arka Yüz 118
Foto:42a Ön Yüz..... 121
Foto:42b Arka Yüz 121
Foto:43a Ön Yüz..... 124
Foto:43b Arka Yüz 124
Foto:44a Ön Yüz..... 127
Foto:44b Arka Yüz 127
Foto:45a Ön Yüz..... 129
Foto:45b Arka Yüz 129
Foto:46a Ön Yüz..... 131
Foto:46b Arka Yüz 131
Foto:47a Ön Yüz..... 133
Foto:47b Arka Yüz 133
Foto:48a Ön Yüz..... 135
Foto:48b Arka Yüz 135
Foto:49a Ön Yüz..... 137
Foto:49b Arka Yüz 137
Foto:50a Ön Yüz..... 139
Foto:50b Arka Yüz 139
Foto:51a Ön Yüz..... 142
Foto:51b Arka Yüz 142
Foto:52a Ön Yüz..... 144

Foto:52b Arka Yüz 144
Foto:53a Ön Yüz..... 146
Foto:53b Arka Yüz 146
Foto:54a Ön Yüz..... 149
Foto:54b Arka Yüz 149
Foto:55a Ön Yüz..... 152
Foto:55b Arka Yüz 152
Foto:56a Ön Yüz..... 155
Foto:56b Arka Yüz 155
Foto:57a Ön Yüz..... 158
Foto:57b Arka Yüz 158
Foto:58a Ön Yüz..... 160
Foto:58b Arka Yüz 160
Foto:59a Ön Yüz..... 162
Foto:59b Arka Yüz 162
Foto:60a Ön Yüz..... 164
Foto:60b Arka Yüz 164
Foto:61a Ön Yüz..... 166
Foto:61b Arka Yüz 166
Foto:62a Ön Yüz..... 168
Foto:62b Arka Yüz 168
Foto:63a Ön Yüz..... 171
Foto:63b Arka Yüz 171
Foto:64a Ön Yüz..... 173
Foto:64b Arka Yüz 173
Foto:65a Ön Yüz..... 176

Foto:65b Arka Yüz 176
Foto:66a Ön Yüz..... 178
Foto:66b Arka Yüz 178
Foto:67a Ön Yüz..... 180
Foto:67b Arka Yüz 180
Foto:68a Ön Yüz..... 182
Foto:68b Arka Yüz 182
Foto:69a Ön Yüz..... 184
Foto:69b Arka Yüz 184
Foto:70a Ön Yüz..... 187
Foto:70b Arka Yüz 187
Foto:71a Ön Yüz..... 189
Foto:71b Arka Yüz 189
Foto:72a Ön Yüz..... 191
Foto:72b Arka Yüz 191
Foto:73a Ön Yüz..... 193
Foto:73b Arka Yüz 193
Foto:74a Ön Yüz..... 195
Foto:74b Arka Yüz 195
Foto:75a Ön Yüz..... 197
Foto:75b Arka Yüz 197
Foto:76a Ön Yüz..... 199
Foto:76b Arka Yüz 199
Foto:77a Ön Yüz..... 201
Foto:77b Arka Yüz 201
Foto:78a Ön Yüz..... 203

Foto:78b Arka Yüz 203
Foto:79a Ön Yüz..... 205
Foto:79b Arka Yüz 205
Foto:80a Ön Yüz..... 207
Foto:80b Arka Yüz 207
Foto:81a Ön Yüz..... 209
Foto:81b Arka Yüz 209
Foto:82a Ön Yüz..... 211
Foto:82b Arka Yüz 211
Foto:83a Ön Yüz..... 213
Foto:83b Arka Yüz 213
Foto:84a Ön Yüz..... 215
Foto:84b Arka Yüz 215
Foto:85a Ön Yüz..... 217
Foto:85b Arka Yüz 217

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Sikke Darp Tekniği (Ş.Pamuk'tan) 15

Şekil. 2. Anadolu Selçuklu Sikke Formları (Yılmaz İzmirlier'den)……..237

BİRİNCİ BÖLÜM

GIRIŞ

1.1.Konunun Önemi, Tanımı ve Amacı

Sikke, insanların günlük alış-verişlerinde kullandıkları ticari bir araçtır. Alış-veriş aracı olmasının yanında sikkeler üzerinde bulunan yazılar, resimler, figürler ile devrinin ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihi yapısı hakkında bizlere bilgi vermesi açısından önemli bir kaynaktır. Sikkeler bu açılardan değerlendirildiğinde sikkelerin her birinin tarihi bir hazine olduğu anlaşılmaktadır.

Sikkelerin incelenmesinde hükümdarların saltanat süreleri, inanç ve düşünce sistemleri, hükümdarların unvanları, tarihsel olaylar, ülkelerin dili ve coğrafi konumu hakkında bilgi edinme imkânı verir. Sikkeleri tanımlayabilmek için paleografiyi, filolojiyi, tarih ve coğrafyayı, dinler tarihini, mitolojiyi, kronolojiyi, ülkelerin ekonomik durumlarını bilmeye ihtiyaç vardır.

Sikkeler devletin ekonomik yapısının gücüne göre altın veya gümüş madenlerden darp edilmiştir. Devletler ekonomik gücüne göre sikkelerdeki altın ve gümüş ayarlarında zaman zaman değişiklikler yapmakta ya da altın ve gümüş sikkeleri tamamen kullanımdan kaldırmaktadır. Söz konusu paraların yerine bakır malzemeden basılan sikkeler kullanılmıştır. Bu durum devletlerin ekonomik durumu hakkında bizlere bilgi vermesi açısından önemli bir materyaldir.

Sikkeler, ticarette ödeme aracı ya da tasarruf aracı olarak kullanılmasının yanında tarihi belge niteliği taşımaktadır. Bir devletin ekonomik durumunun aydınlatılmasının yanında siyasi tarihinin aydınlatılmasında önemli bir belgedir.

Devlet yönetiminde tahta geçen kişinin sultanlığını ilan etmesi için adına sikke bastırması ve hutbe okutması İslami bir gelenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle devleti idare eden padişahların, sultanların tahtta kalma süreleri konusunda biz araştırmacılara net bilgi vermektedir. İslami dönem sikkeleri üzerinde yer alan yazı, figür ve resimler biraz daha öne çıkmaktadır. Sikkeler sultanların unvanı, lakabı, sikkenin basım tarihi, basım yeri ve halife adları gibi konularında bizler bilgi vermektedir. Sikkeler üzerindeki metal işçiliği, o dönem metal sanatı hakkında bizlere bilgi vermektedir.

Herhangi bir kazı çalışmasında, mimari kalıntının yanında bulunan sikkeler o alanın tarihi konusunda bilgi verir. Bu açıdan kazılarda veya bilimsel çalışmalarda bulunan sikkelerin tarihlendirme amaçlı kullanılması sikkenin önemini ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmanın konusu Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkelerini kapsamaktadır. Kayseri Arkeoloji Müzesi teşhirinde ve deposunda yaklaşık 1465 adet Anadolu Selçuklu dönemi sikkesi bulunmaktadır. Biz bu çalışma kapsamına Kayseri Müzesinde, Anadolu Selçuklu dönemine ayrılmış, birbirinin devamı niteliğinde olmayan, kondisyonları iyi olmayan, ünik örnek özelliği göstermeyen ve özelliklerini kısmen yitirmiş olan sikkeleri çalışmaya dâhil etmedik. Daha çok temiz, okunabilen ve yıpranmamış olan sikkelerden 85 tanesi seçilmiştir. Araştırma kapsamında müzede yer alan 85 adet sikke ayrıntılı olarak incelenmiş, sikkelerin üzerindeki yazılar okunarak süsleme ve kompozisyon açısından değerlendirmeleri yapılmıştır.

Kayseri Müzesinde bulunan Anadolu Selçuklu sikkeleri ile ilgili olarak doğrudan bir çalışma bugüne kadar yapılmamıştır. Özellik Anadolu Selçuklu devletinin önemli şehirlerinden biri olan Kayseri, Anadolu Selçuklu sikkeleri ve eserleri ile önemli bir yere sahiptir. Bu açıdan Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkeleri konusunun seçilmesi, kültürel açıdan çok zengin olan Kayseri Müzesinde çok sayıda Anadolu Selçuklu Sikkesinin bulunmasındandır. Bu çalışmada Anadolu Selçuklu dönemine ait ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihi açıdan önemli verilere ulaşılması amaçlamıştır.

Çalışma konumuz, Kayserinin Anadolu Selçuklu Devletinin kültürel merkezlerden biri olması, yol güzergâh noktasında stratejik öneme sahip olması nedeniyle sadece Kayseri Müzesinde bulunan sikke örnekleri ile sınırlandırılmıştır. Müzede teşhirdeki ve depodaki sikkelerden Anadolu Selçuklu dönemi örnekleri seçilmiş ve birbirinin devamı niteliğinde olmayan sikkeler bu çalışma kapsamına alınmıştır.

1.2.Konu ile İlgili Kaynak ve Araştırmalar

Söz konusu çalışmalar sırasında en büyük sorun Anadolu Selçuklu dönemi sikkeleri ile ilgi yayınların yetersiz olmasıdır. Tarihi açıdan bir belge niteliği taşıyan bu sikkelerin yeterince araştırılmadığı değerlendirilmektedir. Ayrıca tarihi belge olan bu sikkeleri inceleyen, araştıran, bilim adamı sayısının az olduğu ve bu alanla ilgili yayınların günümüzde çok fazla olmadığı değerlendirilmiştir.

İslami sikkeler konusunda ülkemizdeki kapsamlı ve en geniş çalışma kaynağı İbrahim ve Cevriye ARTUK tarafından hazırlanan "İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Yer Alan İslami Dönem Sikkeleri" iki ciltlik eseridir.[1] Yapı Kredi Yayınları tarafından bastırılan sikke koleksiyonu kataloglarından "Selçuklu Dönemini" içeren yayın önemli bir araştırma kaynağıdır.[2] Atom Damalı tarafından yayımlanan "150 Devlet 1500 Sultan İslam Sikkeleri" kitabı sikke örnekleri vermesi açısında ve İslam devletlerinin tarihini aydınlatması açısından önemli bir çalışma kaynağıdır.[3]

Anadolu Selçuklu sikkleri üzerine ilk başvuru kaynaklarından olan Halit ERKİLETLİOĞLU ve Oğuz GÜLER tarafından hazırlanan "Türkiye Selçuklu Sultanları ve Sikkeleri" isimli kitap, Anadolu Selçuklu Sikke tarihinin daha iyi anlaşılması için önemli bir çalışma kaynağıdır.[4] Ayrıca bu eserler çalışmamızın temel kaynağıdır.

Yine Yılmaz İZMİRLİER tarafından hazırlanan "Anadolu Selçuklu Paraları" isimli kitap bu döneme ait sikkeleri kronolojik olarak geniş bir çerçevede anlatmış ve koleksiyonda her cins sikkeden örnekler vermiştir. Bu sayede konunun daha iyi anlaşılması sağlanmıştır. Araştırmamızda bu bilgilerden yararlanarak sikkelerin daha detaylı incelenmesinde yol gösterici olmuştur.[5]

Yine Selçuklu sikkeleri ile ilgili bir çalışma Şevki Nezihi AYKUT tarafından yapılmıştır.[6] "Türkiye Selçuklu Sikkeleri I" adlı kitabı ortaya koymuştur.

Selçuklu sikkelerinin incelendiği "Anadolu Selçuklu Sikkelerinde Yazı Dışı Figüratif Öğeler" isimli kitap Gündegül PARLAR tarafından yayınlanmıştır.[7] Bu eser sikke üzerindeki süslemeler konusunda çalışmamıza katkı sağlaması açısından önemlidir. Yine bir başka kaynak olan "Selçuklu Sikkeleri" isimli çalışma Esko NASKALI tarafından hazırlanmıştır. Bu yayın tez konumuzda Anadolu Selçuklu sikkelerinin tarihsel gelimi açısından yol gösterici olmuştur.

Osmanlı paraları konusunda "Osmanlılarda Madeni Paralar" adlı yayın Nuri PERE tarafından yayımlanmış. Eser Osmanlı sikkelerini kronolojik olarak incelendiği için

---

[1]ARTUK, İ.-ARTUK, C.,**İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslami Sikkeler Kataloğu**, Cilt: I-II, İstanbul, 1971.

[2]AYDIN, Ş.,RIFAT S., ATAÇ, U.,(Editörler), **Doğu-Batı Arası Bir Gökkuşağı Selçuklu Sikkeleri II**, İstanbul, 1994

[3]DAMALI, A.,**150 Devlet 1500 Sultan İslam Sikkeleri**, İstanbul, 2001

[4]ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Türkiye Selçuklu Sultanları ve Sikkeleri**, Kayseri, 1996

[5]İZMİRLİER, Y., **Anadolu Selçuklu Paraları**, İstanbul, 2010.

[6]AYKUT, Ş.,N., **Türkiye Selçuklu Sikkeleri I**. İstanbul, 2000

[7]PARLAR, G., **Anadolu Selçuklu Sikkelerinde Yazı Dışı Figüratif Öğeler**, Ankara, 2001

önemlidir. Ayrıca sikke konusunda genel bilgiler vermesi bakımından önemli bir kaynaktır. [8]

Oğuz TEKİN'in "Antik Nümizmatik ve Anadolu" isimli çalışması sikkenin tarihsel gelişimi hakkında bilgi verici niteliktedir.[9]

1.3.Yöntem ve Düzen

Çalışma konusu belirlendik sonra Kayseri Müze Müdürlüğü ile irtibata geçilmiş. İslami sikke zimmetlisi uzman personel ile müze envanter kayıtları incelenmeye başlanmıştır. Müze müdürlüğünde yapılan çalışma üç aşamada oluşturulmuştur. Bunlardan birincisi sikke örnekleri tasnif edilmiş, yapılan tasnife göre sikkeler ayrılmıştır.. Sikke örnekleri seçilirken sikkelerin sağlam olmasına, dönem özelliklerini taşımasına ve birbirinin devamı niteliğinde olmamasına dikkat edilmiştir. İkinci aşamada ise çalışma kapsamına alınan sikke örneklerinin envanterleri incelenmiş, sikkelerin dijital fotoğrafları çekilmiş, ölçüleri alınmış ve yapılan ölçümler ile çekilen dijital fotoğraflar bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayar ortamında yapılan çalışma ile sikkeler kendi dönemi içinde tasnif edilmiştir. Üçüncü aşamada ise müze envanter kayıtları incelenmiş, yapılan incelemelerde gerekli bilgiler bilgiyasar ortama aktarılmıştır.

Kayseri Müzesi'nde yer alan Anadolu Selçuklu sikkeleri kapsamında 12 sultanın müzedeki sikkeleri tespit edilmiştir. Bu kapsamda tez konusuna dâhil ettiğimiz 12 sultan dönemi II. İzzeddin Kılıç Arslan H.551-588/M.1156-1192 ve III. Alaeddin Keykubad H.697-701/M.1297-1301 dönemleri arasında ki sultanların sikkeleri gelişim ve değişim kronolojisi şeklinde ele alınmıştır. [10]

Tez çalışmamız beş bölümden oluşturulmuştur. Giriş bölümünde konunun önemi, tanımı ve amacı ile konu hakkında yayınlar, kaynaklardan bahsedilerek, genel sikke bilgilerini içeren alt bölümler yer almaktadır. İkinci bölüm de ise sikkenin genel bir tanımı yapılarak, sikkenin genel tarihçesi ve basım teknikleri hakkında bilgiler sunulmaya çalışılmıştır. Ayrıca sikkenin darp tekniği ve darphaneler hakkında genel bir bilgil verilmiştir.

---

[8] PERE, N., **Osmanlılarda Madeni Para**, İstanbul,1968

[9] TEKİN,O., **Antik Nümizmatik ve Anadolu**, İstanbul, 1997

[10] **I. Süleyman Şah (**H.468-479/M.1075-1086), **I. Kılıç Arslan** (H.485-501/M.1092), **Melik Şah (Şahin Şah)** (H.504-510/M.1110-1116), **I. Rukneddin Mesud** (H.510-551/M.1116-1156), **I. Gıyaseddin Keyhüsrev** (H.588-593/M.1192-1196) I.Saltanat dönemi, **II. Gıyaseddin Mesut** (H.699-708/M.1299-1308) II. Saltanat dönemi ve **V. Kılıç Arslan** (H.708-718/1308-1318) sultanların sikkelerine Müze Envanter kayıtlarında rastlanılmamıştır.

Üçüncü bölümde Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu dönemi sikkelerin den 1465 tane sikke içerisinde seçilen 85 adet sikkenin katalog kısmı oluşturulmuştur. Bu bölümde incelenen her bir sikke kendi dönemi içerisinde tasnif edilerek, 12 sultanın dönem sikkeleri açıklanmaya çalışılmıştır. Sikke örnek sayısı bazı sultanlarda 15'e kadar çıkmakta iken bazı sultanlarda ise 1 örnekle sınırlı kalmaktadır. Anadolu Selçuklu Sultanlarının dönemleri oluşturulurken sikkenin malzemesine göre sıralama yapılmıştır. Yani altın, gümüş ve bakır şeklinde bir sıralama düzeni takip edilmiştir. Malzemeye göre tasnif yapılırken dönem içinde kronolojik bir sıra takip edilmeye çalışılmıştır.

Katalog kısmında yer alan sikkeler, müze envanter numaraları, müzeye geliş şekli, kullanılan madenin cinsi, ölçü ve ağırlıkları, tarihi ve dönemi gibi başlıklar altında incelenmiştir. Sikkelerin okunuşunda, tarihlenmesinde ve karşılaştırılmasında, Yılmaz İZMİRLİER'in "Anadolu Selçuklu Paraları Kataloğu",[11] Halit ERKİLETLİOĞLU ve Oğuz GÜLER'in "Türkiye Selçuklu Sultanları ve Sikkeleri" isimli kitabı[12], Şevki Nezihi AYKUT'un "Türkiye Selçuklu Sikkeleri I" kataloğu[13] gibi yayınlardan faydalanılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünü oluşturan değerlendirme kısmında ise katalogda yer alan örneklerden, dönemlerin sikkeleri hakkında genel bilgiler verilmiştir. Kayseri Müzesinde altın örneği bulunmayan dönemler bir dipnotla sayfa altında belirtilmiştir. Gümüş ve bakır sikkelerin değerlendirilmesi kataloğa alınan örnekler göz önüne alınarak yapılmıştır.

Değerlendirmenin darphane kısmında hem genel darphane merkezleri hem de örneklerin kestirildiği merkezler üzerinde durulmuştur. Genel darphane merkezlerinin belirlenmesinde yine literatürler den faydalanılmıştır.

Değerlendirmenin süsleme bölümünde bitkisel, geometrik, figürlü ve yazılı süsleme başlıkları katalog örnekleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Anadolu Selçukulu Sikkelerine ait fotoğraflar konu bütünlüğünün sağlanması açısından, okuma ile inceleme kolaylığı bakımından katalog içine yerleştirilmiştir.

---

[11]İZMİRLİER, Y., **Age.**
[12]ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.**
[13]AYKUT, Ş.,N., **Age**

Yapılan çalışma ile sikke üzerinde elde edilen bilgiler değerlendirme tablosunda gösterilmiştir. Tablolar, malzeme, darphaneler ve süsleme başlıklarına göre hazırlanarak çalışmanın sonuna eklenmiştir.

Tezin sonuç bölümünde, yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

SIKKE TANIMI, BASIMI, TARIHÇESI VE TARIHI ÇERÇEVE

2.1. Sikke Tanımı ve Tarihçesi

Sikkeye antik çağda genel olarak "numis" adı verilmiştir. Numis latince bir kelime olup Grekçe Nomus'tan gelmektedir. [14]

El yöntemiyle darp edilen madeni paralara kısaca sikke denir. Sikke (para), insanların yaşantılarında ticaret ve mal alış-verişlerde kullandıkları madeni araçtır.[15] Genel anlamda para devlet tarafından ticaret ve alışveriş amacıyla, değer birimi olarak kullanılmak üzere bastırılan metallare denir.[16]

Sikke, ağırlığı ve içindeki değerli maden miktarı ayarlanmış, üzerinde kendisini basıp piyasaya çıkaran ve istenildiğinde, tekrar geri almayı garanti eden devletin arma veya işaretini taşıyan, ufak, yuvarlak ve ana malzemesi metal olan bir ödeme aracıdır.[17]

İlk çağ dönemlerinde insanlar tarafından paraya ihtiyaç duyulmamıştır. Ama daha sonra ki dönemlerde insanlar arasındaki ilişkilerin artması ve çok çeşitli ihtiyaçların ortaya çıkmasıyla ticari bir ortam meydan gelmiştir. Bunun için yeni bir ticaret şeli ortaya çıkmıştır. Bu ticaret şekli, oluşturulan eşyaların birbiriyle değiştirilmesine dayalı "değiş-tokuş ticareti" dir. Zamanla insanlar ihtiyaçları doğrultusunda değiştirmek istedikleri malı, eşyayı karşı tarafta bulamayınca, bunun karşılında aynı değerde başka bir mal, eşya almaya başlamışlar. Bazı dönemler hayvanlar kıymet ölçüsü olarak kullanılmıştır. Ancak bu uygulamanın çok kullanışlı olmadığı anlaşılarak bu uygulama terk edilmiştir. Bunun yerine para şeklindeki madeni aletler, kürekler, üç ayaklı kazanlar, silahlar, baltalar, şişeler vb. süs eşyaları, yüzükler, küpeler alınmıştır.[18]

---

[14]TEKİN, O., **Antik Nümizmatik ve Anadolu,** İstanbul, 1997, s.10.
[15]TULAY, A.,S., **Genel Nümizmatik Sözlüğü**, Ankara, 2001, s.187.
[16]TULAY, A.,S., **Genel Nümizmatik Sözlüğü**, Ankara, 2001, s.187.
[17]TEKİN, O., **Eskiçağda Para**, İstanbul, 1998, s.2.
[18]PERE, N., **Osmanlılarda Madeni Para**, İstanbul,1968, s.7.

İnsanoğlu ilk çağlardan günümüze kadar artan ihtiyaçları karşısında sürekli yeni keşifler bulmaya çalışmıştır. Tek başına karşılamaya çalıştığı ihtiyaçlarının gittikçe artması üzerine ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan insanoğlu ihtiyaçları doğrultusunda ilk olarak elindeki bazı malları diğer insanlarla değiştirme yoluna gitmiştir. Kendi ihtiyacından fazla olan bir malı, eşyayı, bir başka insanın ihtiyaç fazlası olan başka bir mal veya eşya ile değiştirerek birçok ihtiyacını karşılamaya çalışmıştır. Ancak elle değiştirme usulünde birçok zorlukla karşılaşan insanoğlu, başka bir yola başvurmuştur. Burada değiştirilmesi kolay ve kıymeti herkesçe kabul edilen şeyleri araya koyarak malların, eşyaların değiştirmesi yolu tercih edilmiştir. Değiştirmede araya konan bu aracı bugünkü paranın ilk evresi olarak kabul etmek doğru sayılabilir.[19]

Para ülkeler ve insanlar arasında ticari etkinliklerin yürütülmesini sağlamıştır. Paranın asıl önemi yapıldığı madenden çok mal ve hizmet alımında herkesin kabullendiği bir ödeme aracı olmasıdır.[20]

Mal ve eşyanın değiştirilmesinde kullanılan bu ilk vasıtalar bulundukları coğrafi şartlara ve insan topluluklarının yaşayış ihtiyaçlarına göre çeşitli şekillerde olmuştur. Örneğin eski Uzak Doğu'da sahil bölgesinde yaşayan insanlar istiridye kabuklarını, Ortaçağ İzlanda'sında sahilde kurutulmuş balıkları ilk olarak para düşüncesiyle değiş tokuşta kullanmışlardı. [21]

Bugün kullanılan madeni paraların değerleri ve çapları değişik olmakla beraber hemen bütün dünyada yuvarlak ve düzgündür. Eskiden şekilleri düzensiz paralar da kullanılmıştır. Teknik açıdan yuvarlak olarak basılmaları ve işlenmeleri daha kolay olduğundan yuvarlak model, uluslararası bir tip olarak kabul edilmiştir. Para bilgisinin devamlı suretle gelişmesi daha çok, Tarih, Mitoloji, Arkeoloji ve Sanat Tarihi bakımından bu sahalarda çalışan bilim adamlarına büyük ölçüde bilgiler kazandırmaktadır.[22]

Tartılarak kullanılan bu madenlere bir form verilmiş ve ağırlıkları daha önceden belirlenmiş külçe veya çubuk para şekli meydana gelmiş; altın, gümüş, bakır, gibi madenler kullanılmıştır.

---

[19]PERE, N., **Age.** s.,7.
[20]PERE, N., **Age.** s.,7.
[21]PERE, N., **Age.** s.,7.
[22]PERE, N., **Age.** s.,8.

Çubuk para, sikkenin icadından önceki son para şeklidir. Bu parçalara belirli bir form verilmiş ve üzerlerine işlenen işaret veya resimlerle beraber ağırlık ve maden değerleri devlet tarafından garanti altına alınınca sikke meydana gelmiştir.[23]

Yapılan çalışmalar ve araştırmalar sonucu en eski sikke örneği M.Ö. VII. yüzyılda Anadolu'da Lidyalılar tarafından basıldığı ortaya çıkmıştır. Lidyalılar tarafından oluşturulan bu sikkeler başkent Sard'da (Salihli) ortaya çıkmıştır. Tahminler doğrultusunda M.Ö. 645'li yıllarında Ege denizinin iki yakasında ticaret yapan Lidya ve Agos Krallıkları arasında kullanılmıştır. Bu alandaki en önemli gelişme nedeni bölgede gelişen ticari ilişkilerdir.[24]

Sikkenin icat edilmesiyle birlikte üç yüzyıl boyunca sikke kullanımı her tarafa yayılmıştır. Sikke kullanımının yayılması önce Batı Anadolu'da gerçekleşmiştir.[25] M.Ö. VI. yüzyıl ortalarında Batı Anadolu'daki elektron sikkelerin yerini gümüş sikkeler almaya başlamıştır. Fakat bazı kentler bu dönemde elektron sikke basımını devam ettirmişlerdir. Batı Anadolu dışındaki yerlerde elektron sikke basılmamıştır.[26]

Helenistik dönemde ise sikkeleri basan kentlerin sayısı çoğalmış ve basılan sikkelerin tipleri çeşitlenmiştir. Bu dönemde çok geniş bir alana yayılan darphanelerde basılan sikkelerin ön yüzde Herakles arka yüzde ise tahtta oturan Zeus vardır. İskender'in Anadolu'daki ilk darphanesi Tarsus olarak bilinmektedir. Sikke birimi ise esas olarak tetradrahmi ve drahmidir.[27]

Roma döneminde kullanılan sikke örneklerine ilk kez M.Ö. III. yüzyılın başlarında rastlanılmaktadır. Roma döneminin gümüş sikkesi M.Ö. III. yüzyılın son çeyreğinde tedavüle girmiş ve Denarius adını almıştır. Roma dönemi altın sikkesi ise aureus adını taşımaktadır. Romanın İmparatorluk döneminde belli başlı bronz/bakır sikkeler as, dupondius ve sestertius olarak bilinmektedir. Bunlardan as, bakırdan; dupondius ve sestertius, pirinçten basılmışlardır. Roma sikkeleri içinde önemli bir yere sahip olan Şehir sikkeleridir. Roma İmparatorluğunun merkezi İtalya'da dışında egemenliği altında

[23]ÖZME, A., **Malatya Müzesindeki İslami Dönem Sikkeleri**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1993, s.5.
[24]ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.16.
[25]TEKİN, O., **Grek ve Roma Sikkeleri**, İstanbul, 1994,s.,25.
[26]TEKİN, O., **Grek ve Roma Sikkeleri**, İstanbul, 1994,s.,25.
[27]ALTAN, S., **Grek Sikkeleri (Arkaik-Klasik-Helenistik)**, İstanbul, 1993, s.46.

bulunan ve sayıları beş yüzün altında olmayan şehirlerin bastıkları sikkelerdir. Bu sikklerin basıldıkları dönem M.Ö. I - M.S. III. yüzyıla arasındadır.[28]

Bizans dönemine ait sikkeler imparator I. Anastasius ile başlamaktadır. İmparator I. Anastasius döneminde Yunan harfleriyle sikke birimleri nummus değerleri gösterilmeye başlamıştır. Bizans sikkeleri üç metal malzemeden basılmış olup bu malzemeler altın, gümüş ve bakırdır. Bizans Dönemi sikke birimine solidus denilmektedir. Bu Solidosun arka kısmında, kesimde bulunan darphane işaretinin yanında, OB işareti bulunan sikkelerin altın ayarının yüksek ve saflığını göstermektedir. Solidosun sikkesinin yarısı semisis ve üçte biri ise tremissis olarak adlandırılmıştırr. Bizans dönemi gümüş sikkeler altın ve bakır sikkelere göre daha az sayıda basılmıştır. XIV. yüzyılda ise altın sikkelerin yerini hyperpyron adı verilen gümüş sikkeler almıştır. Bizans sikkeleri genel olarak Hıristiyan karakteri taşırlar.[29]

İslamiyet öncesinde ise Araplar, Bizans ve İran'ın sikkelerini kullanıyorlardı.[30] İslamiyet'in doğuşu ile birlikte, gelişimi sırasında ve daha sonraki fetih dönemlerinde, Araplar ele geçirdikleri yerlerdeki ölçü ve para birimlerini değiştirmemişlerdir. Hz. Muhammed (SAV) ve dört halife zamanında "kisrev" denilen Sasani dönemi sikkeleri kullanılmıştır. Daha sonra Bizans sikkelerine paralel bir miskal gümüşe dirhem, altına dinar, bakıra fels adını vermişlerdir.[31]

Arapça da "sikke", para üzerine darp olunan damga anlamına gelmektedir. İslami çevrelerde paraya sikke, paralar topluluğuna ise meskûkât adı verilmektedir.[32]

Emevi dönemi, sikke bakımdan bir reform dönemi olarak görülmektedir. Bu dönemde İslami formdaki ilk altın sikkeler basılmaya başlamıştır. Emevilerin ilk dönemlerinde Bizans ve Sasani sikke formlarında bazı küçük değişiklik yaparak kullanmışlardır. Emevi devletinin ilk halifesi Muvaviye bin Ebu Süfyan ilk dirhemi bastırmıştır.[33] Daha sonraki yıllarda Bizans'ın solidusları ile hemen hemen aynı olan 4,40gr ağırlığındaki dinarların Mısır ve Şam bölgelerinde bastırıldığı görülmüştür. İslami tarzda dinar ve dirhemlerin basılması üzerine, Bizans tipindeki bakır sikkelerin yerine Arapça yazılar bulunan bakır felslerin darbına da başlanmıştır. Emevi dönemi bakır felslerin üzerinde

[28]TEKİN, O., **Grek ve Roma…, s.**29-30
[29] TEKİN, O., **Bizans Sikkeleri**, İstanbul, 1999, s. 40
[30] ARTUK, İ., ARTUK, C., **Age**., XXXIII.
[31] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**20.
[32]ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER, O., **Age.** s.15.
[33] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**20.

çeşitli fil, at, tavşan gibi hayvan tasvirleri ile yıldız ve hurma ağacı tasvirleri görülmektedir.[34]

Kur'anı Kerim'den ayetler ve yazılar olan sikkeler Emevi döneminde yer almaktadır. Emevi döneminde darp edilen sikkeler iki tipte basılmıştır. Birinci tip sadece yazı olan sikkeler ikinci tip olarak da Arap-Sasani tarzında figürlü sikkelerdir. Emevi dönemide altın ve gümüşten basılan sikkelerde halife ismi geçmemektedir.[35]

Abbasiler döneminde ise yine Emevi döneminde olduğu gibi altın-dinar, gümüş-dirhem ve bakır-fels basımı devam etmiştir. Emeviler döneminde sikkeler üzerine isim yazma geleneği, Abbasi dönemi sikkelerinde de basılmaya devam etmiştir. Bu dönemde gümüş-dirhem sikkelerin üzerine "Es-Sikketü'l-Abbasiye" yazılmıştır. Abbasilerde Halife Me'mun (M-813-833) döneminde ilk defa dinarlar üzerine darphane ismi yazılmıştır.[36]

Darphane sayısı çoğaldıkça, sikke basım işi arttıkça Sasani ve Bizans sikkelerinden farklı olarak hicri takvime dayalı yeni bir tarih sistemi sikkeler üzerine basılmaya başlanmıştır.[37]

Anadolu Selçuklu döneminde ise Süleyman Şah'ın ve ondan sonra hükümdar olan Kılıçarslan ile Melikşah'ın paraları bulunmamaktadır. Ancak V. Sultan Rükneddin Mesud'un bakır paraları olduğu gibi daha sonra hükümdar olan sultanlar para kestirmişlerdir.[38]

Alış-verişin ve ticaretin temel birimi olan sikke, Anadolu Selçuklu hükümdarları tarafından I. Kılıçarslan (M. 1092–1107) döneminden itibaren bastırılmaya başlanmış ve II. Mesud (M.1282–1284 1.cülus, M. 1284–1293 2.cülus, M.1294–1301 3.cülus, M. 1303–1307 4.cülus) zamanına kadar aralıksız devam etmiştir.[39] Kuruluş halindeki Anadolu Selçuklu devletinin ekonomik ticaretinin düzenlenmesinde Bizans'ın büyük etkileri olduğu görülmektedir. İlk dönemlerde Bizans parası doğrudan kullanılmış veya karma bir kompozisyon oluşturulularak kullanılmıştır.[40] Sikke basımında malzeme olarak farklılıklar görülmektedir. İlk önceleri altının az elde edilmesi ve hükümdarlığın

[34] ARTUK, İ., ARTUK, C., **Age**., XXXVIII.
[35] AYKUT, Ş.,N.,., **Age**., s.5-7.
[36] ARTUK, İ., ARTUK, C., **Age**., XL
[37] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**20.
[38] ARTUK, İ., ARTUK, C., **Age**., XLVII.
[39] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**20-21.
[40] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**22.

kuruluş aşamasında olmasından dolayı bakır felslere daha çok ağırlık verilmiştir. Daha sonraları ise gümüş "dirhem" kesimine geçilmiştir. Altın sikke basımı devletin daha güçlü olduğu dönemde bastırılmıştır.[41] Anadolu Selçuklu sikkelerinde kûfi yazı hat çok sık kullanılmıştır. Ancak sülüs yazı hattı da kullanıldığı örnekler bol miktarda bulunmaktadır. Darp edilen Selçuklu sikkelerinde Abbasi halifelerinden İmam Nâsır Lidinillah, İmam Zâhir Biemrillah, İmam Mustansır Billah ve İmam Mutasım Billah'ın isimleri bulunmaktadır.

Osmanlı Döneminde ise ilk sikke Osman Gazi döneminde (M. 1299–1326) basılmıştır. Osmanlıların ilk dönemlerinde Anadolu Selçuklu ve İslam devletlerine ait paraların adı olan "dirhem" ve "dinar" kelimeleri kullanılmamıştır. Orhan Gazi döneminde bastırılan gümüş sikkelere "akçe" denilmektedir. Osmanlının daha sonraki dönemlerde akçenin ayarında ve kıymetinde değişiklikler olduğu için "zayıf akçe, çil akçe ve kırpık akçe" gibi değişik isimler alarak kullanılmış. Daha sonraki dönemlerde kullanılmayarak, akçe yerini "kuruşa" bırakmıştır.[42]

Osmanlı padışahlarından I. Murad döneminde (M. 1359–1389) bakır akçe ile beraber mangır olarak adlandırılan bakır sikkeler kullanılmaya başlanmıştır. Genel olarak bölgesel kullanım için basılan bakır mangır, akçenin bir alt birimi olarak basılmıştır. Bakır mangırlar zengin süsleme motifleriyle Osmanlı sikkeleri içerisinde belki de en özgün örneklerini oluşturmaktadırlar. Osmanlı sikkelerinde ve paralarında padışah kendi ismi ile babasını isminin de yazılması bu dönemde başlamıştır. Bakır akçelerin üzerinde Osmanlı'ya özgü tuğralar ilk kez bu sikkelerde kullanılmıştır.[43]

Fatih Sultan Mehmet döneminde (M. 1451–1481) sikke geleneğinde büyük değişimler ve gelişimler olmuştur. 1453 yılında İstanbul'un feth edilmesinden sonra Osmanlı devletinin başşehiri olmuş ve ismine Konstantin'iye denilmiştir. Bu dönemdeki en büyük değişim ve gelişim, Fatih Sultan Mehmet'in beylikten devlete geçişi Kostantiniye'de darp ettirdiği ilk altın sikke ile duyurmasıdır. Bu altın sikkelere "Sultani" denilmektedir. Sultani sikkeler üzerinde "altın sikkeyi darp ettiren karada ve denizde, yücelik, kudret ve zafer sahibi" yazısı bulunmaktadır.[44] Yavuz Sultan Selim

[41] AKKAYA, N., **Mardin Müzesindeki İslami Dönem Sikkelerinden Örnekler**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2011, s.18
[42] PERE, N., **Age.** s.,12.
[43] TEKİN, O., **Osmanlı İmparatorluğunda Para**, Osmanlı Ansiklopedisi, Cilt:3, Ankara, 1999, s.169-171.
[44] ANONİM, **Tarih Boyunca Türklerde Altın**, İstanbul, 2002, s.134

Döneminde (M. 1512–1520) Mısır'da basılan altın sikkeler ise "Sultani" ya da "Eşrefi" olarak isimlendirilmektedir. Yavuz Sultan Selimden sonraki gelen dönemde genel olarak Osmanlı altın sikkelerine "Eşrefi" adı verilmeye başlanmıştır.[45] Kanunî Sultan Süleyman devri (M. 1520–1566) halkın ve devletin çok zengin olduğu dönemdir. Bu dönemde birçok darphanede para basılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu feth ettiği topraklarda halka ve yönetime gösterdiği hoşgörü ile bu bölgelerde basılan sikkeler de değişiklikler göstermiş ve her bölgede çok çeşitli motif sikkeler basılmaya başlamıştır. Ayrıca yabancı paralar da Osmanlı paralarıyla aynı anda İmparatorluk topraklarında kullanılmıştır.[46]

Kanuni Sultan Süleyman'dan sonraki dönemlerde tahta çıkan padişahlar dönemlerinde darp edilen sikkeler, motif, yazı ve ağırlık olarak Kanuni sikkeleri ile benzerlik göstermektedir. Osmanlı padışahlarından II. Mustafa (M. 1695–1703) döneminde Osmanlı sikkelerinde ilk defa olarak cülûs tarihi ile birlikte, padışahın saltanatın kaçıncı yılında darp edildiğini gösteren rakamın basılmasıyla sikkelerin kesim tarihi kesin olarak anlaşılabilir olmuştur.[47]

18. yüzyılın ikinci yarısında altın serisi "zer-i mahsub"'un, ikilik, üçlük, beşlik ve onlukları basılırken sikkenin üzerine darp edilen "duribe fi kostantiniyye" ibaresi yerine "duribe fi islambol" ifadesi yazılmaya başlanmıştır.[48]

Osmanlı padışahlarından II. Mahmud döneminde (M. 1808–1839) birçok farklı formda sikke basılmıştır. Tanzimat Fermanının ilanı ile birlikte sikkelerde ve paralarda yenilikler yapılmıştır. Yine bu dönemde bakır akçelerin basımına son verilmiştir.[49]

Abdülmecid döneminde (M. 1839–1861) akçelerin yerine kuruş isminde bir para birimi oluşturulmuştur. Bu dönemde 1840 senesinde çıkartılan fermanla bütün metal paraların yenilenmesi sağlanmıştır. M. 1863 yılında Osmanlı bankasına banknot çıkarma yetkisi verilmiştir. Osmanlı imparatorluğun son dönemlerinde çıkarılan Tevhid-i Meskûkât Kanunuyla Osmanlı metal paraları altın, gümüş ve nikel olarak belirlenmiştir.[50]

---

[45] TEKİN, O., **Osmanlı İmparatorluğunda Para…,** s.173
[46] PERE, N., **Age.,** s.109
[47] PERE, N., **Age.,** s.185
[48] PERE, N., **Age.,** s.109
[49] PERE, N., **Age.,** s.109
[50] PERE, N., **Age.,** s.285

Türkiye Cumhuriyetinin ilk metal parası, Arapça rakam ve harfler ile yazılmış olarak 3 Ağustos H. 1340/ M. 1924 tarihinde tedavüle çıkarılmıştır. Bu şekilde basılan paralar 1934 yılına kadar kullanılmıştır. Bu tarihten sonra çıkarılan bir kanunla Latin harfleri ile yazılmış ilk 100 kuruşluk madeni para basılıp kullanılmaya başlanmıştır. M. 1924- 25 tarihlerinde çıkarılan kanunlarla altın ve gümüş para basılma sistemine son verilmiştir.[51]

2.2. Sikke Basım Teknikleri

Sikkeler darphane olarak isimlendirilen atölyelerde basılmıştırlar. İlk sikke basım makinesi, XVII. yüzyılda Avrupa da kullanılmaya başlanmıştır. Bu tarihten önce sikke basımı elle yapılıyordu.

Antik Çağda kullanılan atölyeler oldukça basit darphanelerdir. Herhangi bir metalin (Altın, Gümüş ve Bakır) sikke olarak basılma işlemi birkaç aşamada gerçekleştirilmektedir. Darphanelerin içerisinde ocak, örs, tartı, kalıpçı aletleri, çekiçler ve kalıplar bulunmaktadır. İlk önce eritilerek çubuk metal haline getirilen malzemeden kesilen veya sikke boyutundaki yuvarlak kaplara dökülen metalden oluşturulan sikke pulu, ocakta ısıtılarak, örs üzerindeki yuvaya yerleştirilmiş bulunan ön yüz kalıbının üstüne koyularak, bu pulun da tam üstüne arka yüzün işlendiği kalıp tutularak, kalıbın üstünü çekiçlemek sureti ile iki kalıp arasına sıkışan pula kalıplardaki resim, işaret ve yazının çıkması sağlanır.(Şekil-1) Sikke kalıpları genellikle bronz ve çelikten yapılmıştır.[52]

[51] TEKİN, O., **Devletler, Hükümdarları ve Sikkeleri**, Altının İktidarı, İktidarı Altınları, İstanbul, 2005,s,269-270.
[52] TEKİN, O., **Antik Nümizmatik ve Anadolu**, İstanbul, 1997, s.22

Şekil 1. Sikke Darp Tekniği (Ş.Pamuk'tan)

Sikke darp tekniklerinde yüzyıllarca çok önemli bir değişiklik olmamış ve devletler sikkelerini darphanelerde el çekiçleri ile basmışlardır. Emevi döneminden itibaren birçok şehirde darphaneler ve atölyeler kurulmuştur. Abbasiler ve daha sonraki dönemlerde bazı devletlerde darphanelerin işletmesinin icara (kiraya) verildiği görülür. Ancak bunlar sürekli olarak devletin kontrolünde tutulmuştur.[53]

Osmanlılarda padişah adına sikke basan darphaneler kurulmuştur. Bu dönemde darphanede çalışanlara; metali kare olarak parçalara ayıranlara "kesimci", bu kare parçaların köşelerini kesip yuvarlatanlara "kelbetenci", tuğra basanlara "tuğracı" denmekteydi.[54] Osmanlı döneminde para basım işi, darphane dışında ve darphane içinde olmak üzere iki bölümde gerçekleşmektedir. Darphane dışındaki faaliyetleri madenin elde edilmesi ve darp edilen paranın piyasaya sürülmesi oluşturmaktadır. Sarrafların önemli rol oynadığı maden tedariki işine altuncu, zahireci, yasakçı ve mübayaacı adı

[53] ARTUK, İ., ARTUK, C., **Age**., C.10, s.626

[54] ÖZME A., **Malatya Müzesindeki İslami Dönem Sikkeleri**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara,1993, s.9

verilen görevliler bakmaktadır. Darphane içindeki aşamada ise sikkenin basılması işlemlerinin dışında yönetim ve muhasebe gibi işlemler yapılmaktadır. Tahta çıkan padişah kendinden önceki paraların kullanımını yasaklayıp, kendi paralarını tedavüle çıkarmaktadırlar. Yasak kulu veya yasakçılar adı verilen görevliler piyasadan eski paraları toplayıp, darphaneye sevk etmektedirler.[55]

Avrupa'da bir zeytin makinecisi Balancier adlı bir cendere icat ederek XVII. yüzyılda Londra'ya götürmüş ve dikkatler bu cendereye çevrilmiştir. İngilizler eski usulü bırakarak cendere ile sikke basmaya başlamışlardır. Osmanlılar döneminde makine ile sikke basmaya Abdülmecid zamanında, H.1255-1277-M. 1839-1861 başlanmıştır.[56]

Bu yöntemin daha yaygın olmasının nedeni darp edilen sikkelerin taklit edilmesinin güçlüğüdür. XVII. yüzyıldan sonra Avrupa'da darp edilen sikkelerin üretiminde el ve çekiç yerine makineler kullanılmaya başlanmıştır.[57]

2.3. Tarihi Çerçeve

Anadolu Selçuklu Devleti Oğuz Türklerinin Üç ok kolunun Kınık boyuna mensup Selçuklu hükümdar ailesinden Süleyman Şah tarafından kurularak aynı aileden gelen sultanlar tarafından yönetilmiştir. Süleyman Şah 1075 yılında İznik'i başşehir yaparak Anadolu Selçuklu devletinin kuruluş aşamasını gerçekleştirmiştir. [58]

Süleyman Şah öldükten sonra Selçuklu tahtı yaklaşık dört yıl boş kalmıştır. Tahta 1092 yılında geçen I. Kılıçaslan Anadolu beylerini birleştirmiş ve Anadolu birliğini kurmuştur. Haçlılarla mücadele eden I. Kılıçaslan başşehri Konya'ya taşımak zorunda kalmıştır. Burada güçlenen Selçuklular, Danişmend Ahmet gazinin yardımını da alarak Haçlılara karşı Amasya civarında zafer kazanmıştır. [59]

I. Kılıçaslan'ın Habur ırmağında boğulası üzerine tahta I. Mesud geçmiştir. I. Mesud Anadolu birliğini sağlamaya çalışmıştır. I. Mesud 1156 yılında ölmeden ülkeyi üç oğlu arasında paylaştırmış ise de Tahta II. Kılıçaslan geçmiştir. Bizans İmparatorluğu ile bir antlaşma imzalayarak batı sınırını emniyete alarak kuzey ve doğu yönüne doğru devletin sınırlarını genişletmiştir. 1185 yılında ölmeden önce ülkeyi on bir oğlu arasında

---

[55] SAHİLLİOĞLU, H., **Darphane,** TDVİA, Cilt:8, İstanbul, 1993, s.504.
[56] ÖZME, A., **Age.,**s,10
[57] DÖLEN, E., **Darphane**, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt.2, İstanbul, 1994, s.,551
[58] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**1.
[59] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**41.

taksim edince oğulları arasında saltanat mücadelesi başlamıştır. II. Kılıçaslan'ın ölümü üzerine 1192 yılında tahta I. Gıyaseddin Keyhüsrev geçmiştir.[60]

I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in tahta çıkmasına karşı gelen kardeşler arasında mücadele ile geçmiştir. Bu nedenle ülke de kargaşalık ortaya çıkmıştır. Sultanın birinci dönemi uzun sürmemiş tahtı ağabeyi II. Süleyman Şah'a 1196 yılında devretmek zorunda kalmıştır. II. Süleyman Şah 1204 yılında ölmesi üzerine I. Gıyaseddin Keyhüsrev tahta ikinci defa geçmiştir. 1210 yılında Bizans ile Alaşehir'de yapılan savaşta şehit düşmüştür.[61]

I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in üç oğlundan en büyüğü olan I. İzzeddin Keykavus 1211 yılında tahta geçmiştir. Genç yaşta tahta oturan I. İzzeddin Keykavus kardeşi I. Alaeddin Keykubad ile taht mücadelesine girmiştir. Selçuklu Sultanları içerisinden en güçlülerinden sayılan I. İzzeddin Keykavus sefer için hazırlık yaparak Malatya'ya hareket ederek Viranşehir'de veremden 1219 yılında ölmüştür.[62]

Kardeşi ile yapılan taht mücadelesi sonucu Minşar kalesinde hapis tutulan I. Alaeddin Keykubad yöneticilerin kararı ile tahta getirilmiştir. Bizanslıların dışında Moğollara karşı da başarıyla mücadele eden ve Anadolu'daki Türk hâkimiyetini ve varlığını pekiştiren Anadolu Selçukluları en parlak dönemini Sultan I. Alâeddin Keykubad M. 1220–1237 yılları arasında devleti yönetmiştir. Moğol tehlikesine karşı şehirlerde gerekli tedbirleri sağlamıştır. Güney ve kuzeyde limanlar fetih ederek ilk deniz aşırı fetihler gerçekleştirmiştir. Ermeni Kralı Hetumla, Artuklu Meliki Mesud Artukaslan ve Trabzon Run Hükümdarı Andronikos'u egemenliği altına alarak devletin sınırlarını genişletmiştir. Celaleddin Harizm Şah ile 1230 yılında Yassıçimen savaşını da büyük bir galibiyet kazanarak Erzurum bölgesini ülke sınırlarına katmıştır. 1237 yılında ordu Kayseri ovasında sefer hazırlığı yaparken burada yediği bir tavuk etinden zehirlenerek ölmüştür. I. Alâeddin Keykubad ülkenin birçok sorununu çözer, ülkenin ticaret ve imarına büyük önem verir, onun hâkimiyet devresi siyaset, kültür ve sanat açısından bir altın çağdır.[63]

I. Alâeddin Keykubad'ın ölümünden sonra devletin başına 1237 yılında II. Gıyaseddin Keyhüsrev geçmiştir. II. Gıyaseddin Keyhüsrev Moğollarla 1243 senesinde yaptığı Kösedağ savaşını kaybetmiştir. Bu mağlubiyeti bir yerde devletin sonunu hazırlamıştır.

---

[60] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**65.
[61] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**2.
[62] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**86.
[63] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age. s.**94

II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in ölümünden sonra II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçaslan ve II. Alaeddin Keykubad arasında bazen tek tek, bazen ikili, bazen de üçlü müşterek şekilde sultanlar tahta çıkmışlardır. Üç kardeşten sonra III. Gıyaseddin Keyhüsrev, II. Mesud ve III. Alaeddin Keykubad sıra ile devleti yönetmişlerdir. III. Alaeddin Keykubad'dan sonra II. Gıyaseddin Mesud devleti yönetmiştir. II. Mesud'tan sonra V. Kılıçaslan ülkeyi yönetmiş ve 1308 yılında Selçuklu devleti tarihe karışmıştır.[64]

[64] TURAN, O., **Selçuklular Zamanında Türkiye**, İstanbul, 1971,s.645

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAYSERI ARKEOLOJI MÜZESINDE BULUNAN BIR GRUP ANADOLU SELÇUKLU SIKKESI KATALOĞU

3.1. II. İzzeddin Kılıç Arslan Dönemi Sikkeleri H.551-588/M.1156-1192

Katalog No :1

Bulunduğu Yer **:**Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**5147

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. İzzeddin Kılıç Arslan (H.551-588/M.1156-1192)

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet BALCI'dan Satın alma

Müzeye Geliş Tarihi:21.07.1966

Ölçüleri **:**Ağırlık:3.3gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** محمد رسول الله | صلى الله عليه | السلطان المعظم | قلج ارسلان

:Muhammed Resulullah |Saleallahu-aleyhi | el- Sultan el-Muazzam | Kılıç Arsalan

Etrafı **:** سنة ...| وثمنين | وخمس...

:Sene... | ve semenin | ve hams...(58…)

Arka Yüzü **:** الأمام | لا اله الا الله | وحده لا شريك له | الناصر لدين الله | امير المؤمنين

:İman| la ilah ila Allah /Vahdahu la şerike- lehu | Nasir-lidinillah | Emirul- muminin

Etrafı **:**ضرب هذا | الدينار | بقونيه

:Duri be haza | dinar |bi Konya

Tanımı :

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında kesikler ve yarıklar gözükmektedir. Sikke üzerinde dönemin Halife ismi yazılıdır. Gümüş madenden basılan sikke üzerinde darp yeri arka yüzünde, darp tarihi ise ön yüzünde verilmiştir. Maden olarak biraz yıpranmışlık ve eskimişlik bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazı kuşağının etrafında ve dikey olarak yazılmış iki sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yatay olarak yazılmış yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam bulunmamaktadır. Sikke kenarının bir kısmında birbirini takip eden noktalı inci taneleri görülmekte iken bir kısmında düzensiz olarak yapılmış kontur görülmektedir.

Foto:1a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise yatayda beş sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafında dikey olarak yazılmış iki sıra yazı yer almaktadır. Yazıların satır aralarında tam olarak bölünmüşlük bulunmaktadır. Birinci satırın sonunda içi tam olarak doldurulmuş bir nokta veya yıldız olabilecek bir figür görülmektedir. Yazıların etrafını iç bükey olarak yapılmış kalın bir kontur çevirmektedir.

Foto:1b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke sade olarak basılmış olup üzerinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkede darp tarihi tam olarak okunamamış olup Müze envanter kayıtlarında H.583/M.1186-1187 yılında basıldığı belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.583/M.1186-1187 yılında Konya'da sultan II. İzzeddin Kılıçaslan döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:** 2

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**74/526

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. İzzeddin Kılıç Arslan (H.551-588/M.1156-1192)

Müzeye Geliş Şekli **:**Ahmet YAPAR' dan Satın alma

Müzeye Geliş Tarihi **:**25.11.1974

Ölçüleri **:**Ağırlık:3.2gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** محمد رسول الله | صلى الله عليه | السلطان المعظم | قلج ارسلان

:Muhammed Resulullah |Saleallahu-aleyhi | el- Sultan el-Muazzam | Kılıç Arslan

Etrafı **:** سنة ثلث | وثمنين | وخمسمايه

:Sene selase| ve semenin l ve hamsmayeh (H.583/M.1186-1187)

Arka Yüzü **:** الأمام | لا اله الا الله | وحده لا شريك له | الناصر لدين الله | امير المؤمنين

:İman| la ilah ila Allah |Vahdahu la şerike- lehu | Nasir-lidinillah l Emirul- muminin

Etrafı **:** ضرب هذا | الدينار | بقونيه

:Duribe haza | dinar |bi Konya

Tanımı **:**

Oldukça sağlam bir durumda olan sikkelerdendir. Sikke üzerinde dönemin Halife ismi yazılıdır. Gümüş madenden basılan sikke üzerinde darp yeri arka yüzünde, darp tarihi ise ön yüzünde verilmiştir. Maden olarak biraz yıpranmışlık ve eskimişlik bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatayda dört sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Dikey de ise iki sıra kuşağı yazı yer almaktadır. Yazıların satır aralarında bölünmüşlük bulunmaktadır. Yazıların etrafını çevreleyen iç bükey olarak yapılmış kalın bir kontur görülmektedir.

Foto:2a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Dikey olarak ise iki sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak verilmiştir. Sikkenin kenarında bir kısmını kapsayan ve birbirini takip eden noktalarla yapılan inci taneleri görülmektedir.

Foto:2b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke sade olarak basılmış olup üzerinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Sikke H.583/M.1186-1187 yıllarında Sultan II. İzzeddin Kılıçaslan tarafından Konya'da bastırılmıştır.

Katalog No **:** 3

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**80/501

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. İzzeddin Kılıç Arslan (H.551-588/M.1156-1192)

Müzeye Geliş Şekli **:**Ahmet GÖNEN'den Hediye

Müzeye Geliş Tarihi:19.08.1980

Ölçüleri **:**Ağırlık:3.1gr Çap:1,8x2cm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان| المعظم | قلج ارسلان| بن مسعود

:Es Sultan-ül El Muazzam Kılıç Arslan Bin Mesud

Arka Yüzü **:**Mızrak tutan atlı süvari

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikke biraz oksitlenmiş ve yıpranmış olup kenarında yarık ve kesikler bulunmaktadır. Bakır madeninden yapılan sikkede darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. Ön yüzünde yazı kuşağı, arka yüzünde sağ elinde mızrak tutan atlı süvari yer almaktadır. Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Kılıç Arslan adına basılmış bakır sikkelerdendir. Bu şekliyle figürlü sikkelerdendir.

Sikkenin ön yüzünde dört sıra yazı yer almaktadır. Bu yazılarda satır olarak herhangi bir bölünmüşlüğe gidilmemiş olup biraz dağınık olarak yazılmıştır. Yazıların etrafında ise içi dolgulu birbirinin devam olan inci dizisi ile sikkenin bir kısmı çevrilmiştir.

Foto:3a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde sağ elinde mızrak tutan atlı süvari tasviri bulunmaktadır. At ve süvari sağa dönük olarak tasvir edilmiştir. Süvarinin baş kısmının üst tarafında biraz eksiklik olup başın sağ ve sol yanında içi tam dolgulu, yuvarlak olarak birbirini takip eden iki tane noktalama ile yapılmış inci taneleri görülmektedir. Başın yüz kısmı tasvir edilmemiştir. Süvari ve at kompozisyonu oldukça doğal bir vaziyette tasvir edilmiştir.

Foto:3b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde herhangi bir bitkisel ve geometrik süsleme bulunmamakta olup arka yüzünde elinde mızrak tutan atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak ön yüzünde Sultanı II. İzzeddin Kılıç Arslan ismi yazılı olduğundan bu dönemin bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**4

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**88/217

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. İzzeddin Kılıç Arslan (H.551-588/M.1156-1192)

Müzeye Geliş Şekli **:**Faruk SOYLU' dan müsadere yolu ile alınmıştır.

Müzeye Geliş Tarihi:03.06.1988

Ölçüleri **:** Ağırlık:3.5gr Çap:21x20cm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان| المعظم | قلج ارسلان| بن مسعود

:Sultan \ Muazam \ Kılıç Arsalan\ bin Mesud

Arka Yüzü **:**Mızrak tutan atlı süvari

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikke biraz oksitlenmiş ve yıpranmış olup kenarında yarık ve kesikler bulunmaktadır. Bakır madeninden yapılan sikkede darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. Ön yüzünde yazı kuşağı, arka yüzünde sağ elinde mızrak tutan atlı süvari yer almaktadır. Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Kılıç Arslan adına basılmış bakır sikkelerdendir. Bu şekliyle figürlü sikkelerdendir.

Sikkenin ön yüzünde dört sıra yazı yer almaktadır. Bu yazılarda satır olarak herhangi bir bölünmüşlüğe gidilmemiş olup biraz dağınık olarak yazılmıştır. Yazıların bir kısmını çevreleyen içi dolgulu birbirinin devam eden nokta taneleri ile inci dizisi oluşturulmuştur.

Foto:4a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde elinde mızrak bulunan atlı süvari tasviri bulunmaktadır. At ve süvari sağa dönük olarak tasvir edilmiştir. Baş kısmının sol kulağının altına doğru birbirini takıp eden içi dolgulu üç adet inci tanesi görülmektedir. Baş kısmının yüz çevresi tasvir edilmiştir. Atlı Süvari koşar bir vaziyette oldukça doğal bir kompozisyonda tasvir edilmiştir.

Foto:4b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde herhangi bir bitkisel ve geometrik süsleme bulunmamakta olup arka yüzünde elinde mızrak tutan atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak ön yüzünde Sultanı II. İzzeddin Kılıç Arslan ismi yazılı olduğundan bu dönemin bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. II. Rükneddin Süleyman Şah Dönemi Sikkeleri H.593-601/M.1196-1204

Katalog No **:**5

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 74/670

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. Rükneddin Süleyman Şah (H.593-601/M.1196-1204)

Müzeye Geliş Şekli **:**Müsadere yolu ile alınmıştır.

Müzeye Geliş Tarihi:30.12.1974

Ölçüleri **:**Ağırlık:2.95gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** وخمسمايه| السلطان القاهر | ابو الفتح سليمان بن| قلج ارسلان ناصر| امير المؤمنين

:Ve humsumayeh| Sultan Kahir| Ebul Fetih Suleyman bin| Kılıçarslan Nasir| emir muminin

Etrafı **:** ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ضرب بقونية سنة خمس وتسعة

:Ersele resulü bil hüda ve dinil hakkı liyüzhire hüaleddini küllihi (Kuran-ı Kerim) duribe bi Konya sene 595/1197-1198

Arka Yüzü **:** Elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari**.**

Etraf لا اله الا اللهمحمد رسول الله صلى الله عليه الناصر لدين الله امير المؤمنين:

:La ilahe illallah Muhammed Resullahsalallahu Aleyhi Nasır lidinillah Emir ul muminin

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkede yıpranma ve yarıklar bulunmamaktadır. Sikkenin ön yüzünde beş sıra yazı kuşağı ve bu yazı kuşağının etrafından Kuran-ı Kerimden bir ayet ile darp yeri ve tarihi yazılıdır. Arka yüzünde başı haleli süvari sağa, elinde üç çatallı bir

mızrak tutar vaziyette oldukça doğal olarak tasvir edilmiştir. Sikke üzerinde dönemin halifesinin ismi yazılıdır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Bu yazı kuşağının etrafını yuvarlak kontur çizgisi çevrelemektedir. Kontur çizgisinden sonra yuvarlak yazı kuşağı bulunmaktadır. Bu yazı kuşağının etrafında dolgun olarak yapılmış birbirini takıp eden noktalı inci taneleri yer almaktadır.

Foto:5a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde başı haleli, elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari bulunmaktadır. Atlı süvari doğal bir vaziyette sağa doğru koşar bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin başının sol yanında bir yıldız vardır. Atın ayakları arasında bir nakış vardır. Atlı süvarinin etrafını kalın bir kontur çizgisi çevrelemektedir. Kontur çizgisinden sonra yuvarlak yazı kuşağı bulunmaktadır. Bu yazı kuşağının etrafında dolgun olarak yapılmış birbirini takıp eden noktalı inci taneleri vardır.

Foto:5b Arka Yüz

Süsleme :Süsleme olarak Süvari başının sol tarafında bir yıldız motifi ve atın ayakları arasında bir nakış bulunmaktadır. Arka yüzünde ise elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkede H.595/M.1197-1198 yılında Konya'da sultan II. Rükneddin Süleyman Şah adına basılmıştır.

Katalog No **:**6

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 72/107

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultan II. Rükneddin Süleyman Şah (H.593-601/M.1196-1204)

Müzeye Geliş Şekli **:** Üzeyir DAĞCI' dan Satın alma

Müzeye Geliş Tarihi: 29.09.1972

Ölçüleri **:** Ağırlık:2.8gr Çap:25mm

Malzemesi **:** Gümüş

Yazı Türü **:** Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** وخمسمايه| السلطان القاهر | ابو الفتح سليمان بن| قلج ارسلان ناصر| امير المؤمنين

:Ve humsumayeh| Sultan Kahir| Ebul Fetih Suleyman bin| Kılıçarslan Nasir| emir muminin

Etrafı **:** ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ضرب بقونية سنة (ثـ)مان وتسعة

:Ersele resulü bil hüda ve dinil hakkı liyüzhire hüaleddini küllihi (Kuran-ı Kerim) duribe bi Konya sene seman ve tisiyin hamsema'e (H.598/M.1200-1201)

Arka Yüzü **:** Elinde üç çatallı mızrak tutan süvari

Etrafı **:**..... محمد رسول الله صلى الله عليه الناصر لدين الله امير المؤمنين

:……Muhammed Resullah salallahu Aleyhi Nasır lidinillah Emir ul muminin

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenar çevrelerinde yıpranmalar ve yarıklar görülmektedir. Atın baş çevresi yıpranmadan dolayı tam olarak gözükmemektedir. Sikkenin ön yüzünde beş sıra yazı kuşağı ve bu yazı kuşağının etrafından Kuran-ı Kerimden bir ayet ile darp yeri ve tarihi yazılıdır. Arka yüzünde başı halesiz süvari

sağa, elinde üç çatallı bir mızrak tutar vaziyette tasvir edilmiştir. Sikke üzerinde dönemin halife ismi yazılıdır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Bu yazı kuşağının etrafını yuvarlak kontur çizgisi çevrelemektedir. Kontur çizgisinden sonra yuvarlak yazı kuşağı bulunmaktadır. Bu yazı kuşağının etrafını dolgun olarak yapılmış birbirini takıp eden noktalı inci taneleri kısmen ve kontur çizgileri kısmen görülmektedir.

Foto:6a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde başı halesiz, elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari bulunmaktadır. Atlı süvari doğal bir vaziyette sağa doğru koşar bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin başının sağ ve sol yanında birer yıldız vardır. Atın ayakları arasında bitkisel bir motif vardır. Süvarinin baş kısmı belirgin olarak görülebilmektedir. Atlı süvarinin etrafını yuvarlak olarak yapılmış kalın bir kontur çizgisi çevrelemektedir. Kontur çizgisinden sonra yuvarlak yazı kuşağı bulunmaktadır.

Foto:6 Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak Süvarinin başının sağ ve sol tarafında bir yıldız motifi ve atın ayakları arasında bitkisel bir motif bulunmaktadır. Arka yüzünde ise elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.598/M.1200-1201 yılında Konya'da sultanı II. Rükneddin Süleyman Şah adına basılmıştır.

Katalog No **:**7

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4677/4

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. Rükneddin Süleyman Şah (H.593-601/M.1196-1204)

Müzeye Geliş Şekli : Cevat ZENNECİOĞLU' ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:

Ölçüleri **:**Ağırlık:7gr Çap:31*28mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان القاهر سليمان شاه بن قليج ارسلان

:Es Sultan el kahir Süleyman şah bin Kılıçaslan

Etrafı **:**ضرب في سنة ثمن وتسعين وخمسمايه

:Duribe fi sene seman ve tisiyin hamsema'e (H.598/M.1200-1201)

Arka Yüzü **:**Elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari

Tanımı **:**

Genel olarak yıpranmış bir sikkedir. Sikke üzerinde oksitlenmeler vardır. Sikkenin ön yüzünde yatay ve dikey yazı kuşakları görülmektedir. Yazı kısımlarında yıpranmalar ve eskimişlik bulunmaktadır. Yazı kuşağında Sultanın ve babasının ismi ile beraber darp tarihine de yer verilmiştir. Arka yüzünde başı haleli, elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari figürü vardır. Süvarinin yüz kısmı tasvir edilmemiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü bulunmamaktadır. Yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşağının etrafının noktalama ile yapılmış birbirini takıp eden inci taneleri sikkenin bir kısmında vardır.

Foto:7a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde başı haleli, elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari bulunmaktadır. Atlı süvari doğal bir vaziyette sağa doğru koşar bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin baş kısmının etrafı küçük noktalama ile çevrelenmiştir. Baş kısmının sol tarafında üç kollu yıldız bulunmaktadır. Atlı süvarinin etrafında noktalama ile yapılmış birbirini takıp eden inci taneleri sikkenin bir kısmında görülmektedir.

Foto:7b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak Süvari başının sol tarafında üç kollu bir yıldız bulunmaktadır. Ayrıca başı haleli, elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede H.598/M.1200-1201 yılında sultanı II. Rükneddin Süleyman Şah adına basılmıştır.

Katalog No **:**8

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4818

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. Rükneddin Süleyman Şah (H.593-601/M.1196-1204)

Müzeye Geliş Şekli **:**Müze deposundan

Müzeye Geliş Tarihi:24.04.1965

Ölçüleri **:**Ağırlık:7.9gr Çap:29mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان القاهر سليمان شاه بن قليج ارسلان

:Es Sultan el kahir Süleyman şah bin Kılıçaslan

Etrafı **:**ضرب..... وتسعين وخمسمايه

:Duri be fi sene …….tisiyin hamsema'e (H.59…/M.120…-1204)

Arka Yüzü **:** Elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin atlı süvari kısmında oksitlenmeler görülmektedir. Sikkenin ön yüzünde yatay ve dikey yazı kuşakları görülmektedir. Yazı kısımlarında yıpranmalar ve eskimişlik bulunmaktadır. Yazı kuşağında sultanın ve babasın ismi ile beraber darp tarihine yer verilmiştir. Arka yüzünde başı haleli, elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari figürü vardır.

Sikkenin ön yüzünde dört sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Dikeyde ise iki sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü bulunmamaktadır. Yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşağının etrafının noktalama ile yapılmış birbirini takıp eden inci taneleri sikkenin bir kısmında vardır.

Foto:8a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde başı haleli, elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari bulunmaktadır. Atlı süvari doğal bir vaziyette sağa doğru koşar bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin baş kısmının yüz çehresi tasvir edilmemiştir.

Foto:8b Arka Yüz

Süvarinin baş kısmının etrafı kontur çizgisi ile çevrelenmiştir. Baş kısmının sol tarafında üç kollu yıldız bulunmaktadır. Atlı süvarinin etrafı kalın kontur çizgisi ile çevrelenmiştir.

Süsleme **:**Süsleme olarak Süvari başının sol tarafında üç kollu bir yıldız bulunmaktadır. Ayrıca başı haleli, elinde üç çatallı mızrak tutan atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkenin darp tarihi tam okunamamakla birlikte müze envanter kayıtlarında da tarih hususunda her hangi bir bilgiye rastlanılmamış olup sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form özelliği olarak incelendiğinde H.598-599/M.1201-1203yılında sultanı II. Rükneddin Süleyman Şah adına basılmış olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**9

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 82/690

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. Rükneddin Süleyman Şah (H.593-601/M.1196-1204)

Müzeye Geliş Şekli **:**Gazi ZENGİN' den satın alma

Müzeye Geliş Tarihi:12.07.1982

Ölçüleri **:**Ağırlık:6,75gr Çap:26*28mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** الملك القاهر/ سليمان شاه / بن قلج ارسلان

:El Melik kahir / Süleyman şah / bin Kılıçaslan

Arka Yüzü **:**Elinde teber tutan atlı süvari

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin ön ve arka yüzeyinde oksitlenmeler ve yıpranmalar bulunmaktadır. Yazı kuşağında sultanın ve babasın ismine yer verilmiştir. Arka yüzünde başı haleli, elinde teber tutan atlı süvari figürü vardır. Anadolu Selçuklu sultanı II. Rükneddin Süleyman Şah meliklik döneminde basılan bakır sikkelerdedir.

Sikkenin ön yüzünde üç sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Sikkenin tepelik kısmında bir rumi motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kuşağının etrafının içi tam dolgulu noktalama ile yapılmış birbirini takıp eden inci taneleri sikkenin bir kısmında vardır.

Foto:9a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde başı haleli, elinde teber tutan atlı süvari bulunmaktadır. Atlı süvari doğal bir vaziyette sağa doğru koşar bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin baş kısmının etrafı kontur çizgisi ile çevrelenmiştir. Süvari başının yüz çehresi tasvir edilmemiştir.

Foto:9b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak süvari başının sol tarafında beş kollu bir yıldız ve yazı kuşağının üst tarafında nakış bulunmaktadır. Ayrıca başı haleli, elinde teber tutan atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkenin darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Sadece ön yüz yazı kuşağından sultanı II. Rükneddin Süleyman Şah döneminde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**10

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 5450

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan II. Rükneddin Süleyman Şah (H.593-601/M.1196-1204)

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet KAYAALTI' dan satın alma

Müzeye Geliş Tarihi:13.05.1967

Ölçüleri **:**Ağırlık:6,7gr Çap:30mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** الملك القاهر/ سليمان شاه / بن قلج ارسلان

:El Melik kahir / Süleyman şah / bin Kılıçaslan

Arka Yüzü **:**Elinde teber tutan atlı süvari

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin ön ve arka yüzeyinde oksitlenmeler ve yıpranmalar bulunmaktadır. Yazı kuşağında Sultanın ve babasın ismine yer verilmiştir. Arka yüzünde başı haleli, elinde teber tutan atlı süvari figürü vardır. Anadolu Selçuklu sultanı II. Rükneddin Süleyman Şah Meliklik döneminde basılan sikkelerdedir.

Sikkenin ön yüzünde üç sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Birinci satırın üst kısmında bir nakış yer almaktadır. Yatay olarak yazılmış yazı kuşağının etrafının küçük noktalama ile yapılmış bir birini takıp eden inci taneleri sikkenin bir kısmında vardır.

Foto:10a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde başı haleli, elinde teber tutan atlı süvari bulunmaktadır. Atlı süvari doğal bir vaziyette sağa doğru koşar bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin baş kısmının etrafı peş peşe devam eden küçük noktalama ile çevrelenmiştir. Süvarinin baş kısmının yüz çehresi tasvir edilmemiştir. Baş kısmının sol tarafında bir yıldız motifi bulunmaktadır.

Foto:10b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak süvari başının sol tarafında beş kollu bir yıldız ve yazı kuşağının üst tarafında nakış bulunmaktadır. Ayrıca başı haleli, elinde teber tutan atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkenin darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Sadece ön yüz yazı kuşağında sultan II. Rükneddin Süleyman Şah döneminde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

3.3. I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in 2. Saltanat Dönemi Sikkeleri H.601-608/M.1203-1211

Katalog No **:**11

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**74/527

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan I. Gıyaseddin Keyhüsrev (H.601-608/M.1203-1211) 2. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Ahmet YAPAR'dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.11.1974

Ölçüleri **:**Ağırlık:2.9gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم | غياث الدنيا والدين | ابو الفتح كيخسرو| بن قلج ارسلان

:Sultan Muazzam ı Gayased dunya veed-din ı Abul Fetih Keyhusrev ı bin KKılıçaslan

Etrafı **:**Kuran-ı Kerim

Arka Yüzü **:** المنة لله | الامام الناصر | لدين الله امير | المؤمنين

:El minnet lillah, el iman ül Nasır, liddin ilah, Emir-ül müminin

Etrafı **:** ضرب هذا / الدينار / بقونية / سنة ثلاث وستمايه

:Duri be haza | dinar |bi Konya sene ahad ve sitema'e (H.601/M.1204-1205)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkede herhangi bir eksiklik veya yarılmalar görülmemektedir. Sikkenin iki yüzünde de yazı kuşağı bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzünde sultan ve babasının ismi darp edilmiş olup daire içinde Kuran-ı Kerim'den bir ayet yazılmıştır. Arka yüzünde darp yeri ve tarihi ile beraber halifenin ismi basılmıştır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak dört sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üstünde ortada büyük bir yıldız bu yıldızın sağ ve sol yanında birer küçük yıldız yer almaktadır. Dört sıra yazı kuşağının etrafını kalın bir kontur çizgisi çevirmektedir. Bu konturun içerisinde daire olarak yazılmış bir yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafında kalın bir kontur çizgisi bulunmaktadır.

Foto:11a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise dört sıra yazı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üstünde bir adet rumi motifi yer almaktadır. Ayrıca birinci satırın başında ve sonunda, dördüncü satırın ise altında yıldız motifi görülmektedir. Dört sıra yazı kuşağının etrafını kalın kontur çizgisi çevirmektedir. Kontur çizgisinden sonra dairesel olarak yazılmış bir yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının bir kısmında bir birini takip eden noktalı inci taneleri, bir kısmında kontur çizgisi görülmektedir.

Foto:11b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak ön yüzde birinci satırın üstünde ortada büyük bir yıldız bu yıldızın sağ ve sol yanında birer küçük yıldız yer almaktadır. Arka yüzde ise birinci satırın başında ve sonunda, dördüncü satırın ise altında yıldız motifi bulunmaktadır. Ayrıca birinci satırın üst kısmında bitkisel motifi olan rumi kullanılmıştır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.601/M.1204-1205 yılında sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev 2. saltanat döneminde Konya'da basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**12

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**71/141-2

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan I. Gıyaseddin Keyhüsrev (H.601-608/M.1203-1211) 2. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Mahmut SERİNER'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:30.11.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:1,4gr Çap:20mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم | غياث الدنيا والدين | ابو الفتح كيخسرو| بن قلج ارسلان

:Es Sultan-ül Muazzan| Gayased-dunya veed-din | Abul Fetih Keyhusrev | bin Kılıç Arslan

Etrafı **:**Kuran-ı Kerim

Arka Yüzü **:** المنة لله | الامام الناصر | لدين الله امير | المؤمنين

:El minnet lillah, el iman ül Nasır, liddin ilah, Emir-ül müminin

Etrafı **:** ضرب هذا الدينار بقونية سنة ثلاث وستمايه

:Duri be haza | dirhem |bi Kayseriye sene ahad ve sitema'e (H.601/M.1204- 1205)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkede herhangi bir eksiklik veya yarılmalar görülmemektedir. Sikkenin iki yüzünde de yazı kuşağı bulunmaktadır. Sikkenin ön yüzünde sultan ve babasının ismi darp edilmiş olup daire içinde Kuran-ı Kerim'den bir ayet yazılmıştır. Arka yüzünde darp yeri ve tarihi ile beraber halifenin ismi basılmıştır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak dört sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üstünde yazı kuşağının başında,

ortasında ve sonunda yıldız motifi yer almaktadır. Dört sıra yazı kuşağının etrafını kalın bir kontur çizgisi çevirmektedir. Bu kontur çizgisinin içerisinde dairesel olarak yazılmış bir yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafında az bir kısımda, bir birini takıp eden inci taneleri görülmekte olup diğer kısımlarda herhangi bir kontur çizgisi görülmemektedir.

Foto:12a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise dört sıra yazı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üstünde bir adet rumi motifi yer almaktadır. Dört sıra yazı kuşağının etrafını kalın kontur çizgisi çevirmektedir. Kontur çizgisinden sonra yuvarlak olarak yazılmış bir yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının bir kısmında kontur çizgisi görülmektedir.

Foto:12b Arka Yüz

Süsleme :Süsleme olarak ön yüzde birinci satırın üstünde yazı kuşağının başında, ortasında ve sonunda yıldız motifi yer almaktadır. Arka yüzde ise birinci satırın üstünde bir adet rumi motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.601/M.1204-1205 yılında sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev 2. saltanat döneminde yarım dirhem olarak Kayseri'de basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**13

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 3680

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan I. Gıyaseddin Keyhüsrev (H.601-608/M.1203-1211) 2. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Sabit YILDIZ'dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:11.06.1958

Ölçüleri **:**Ağırlık:2.6gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم | غياث الدنيا والدين | ابو الفتح كيخسرو| بن قلج ارسلان

: Sultan Muazzan| Gayaseddunya veed-din | Abul Fetih Keyhusrev | bin Kılıç Arsalan

Etrafı **:**Kuran-ı Kerim

Arka Yüzü **:**المنة لله | الامام الناصر | لدين الله امير | المؤمنين

:El minnet lillah, el iman ül Nasır, liddin ilah, Emir-ül müminin

Etrafı **:**ضرب هذا الدينار بقونية سنة ثلاث وستمايه

:Duri be haza | dinar |bi Konya sene selase ve sitema'e (H.603/M.1206- 1207)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkede herhangi bir eksiklik veya yarılmalar görülmemektedir. Sikke etrafında bulunan yazılarda silinmelerin olduğu görülmektedir. Sikkenin ön yüzünde sultan ve babasının ismi darp edilmiş olup daire içinde Kuran-ı Kerim'den bir ayet yazılmıştır. Arka yüzünde darp yeri ve tarihi ile beraber halifenin ismi basılmıştır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak dört sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üstünde ortada büyük bir yıldız bu yıldızın sağ ve sol yanında birer küçük yıldız yer almaktadır. Dört sıra yazı kuşağının etrafının kalın bir kontur çizgisi çevirmektedir. Bu konturun içerisinde yuvarlak olarak yazılmış bir yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafında bir kısmı silinmiş bir kısmı mevcut olan bir birini takıp eden içi tam dolgulu noktalarla yapılmış inci taneleri bulunmaktadır.

Foto:13a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise dört sıra yazı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üstünde bir adet yıldız figürü yer almaktadır. Dört sıra yazı kuşağının etrafını kalın kontur çizgisi çevirmektedir. Kontur çizgisinden sonra dairesel olarak yazılmış bir yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını çevirin noktalı inci taneleri sikkenin bazı kısımların görülmekte, bazı kısımlarında ise silinmiştir.

Foto:13b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak ön yüzde birinci satırın üstünde ortada büyük bir yıldız, bu yıldızın sağında ve solunda birer adet küçük yıldız motifi yer almaktadır. Arka yüzde ise birinci satırın üstünde bir adet yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.603/M.1206-1207 yılında sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev 2. saltanat döneminde Konya'da basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**14

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 88/197

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan I. Gıyaseddin Keyhüsrev (H.601-608/M.1203-1211) 2. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Faruk SOYLU' dan müsadere ile alma

Müzeye Geliş Tarihi:03.06.1988

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:20*21mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الأعظم كيخسرو بن قليج ارسلان

:El sultan azam Keyhusrev bin Kılıçarslan

Arka Yüzü **:**Elinde kılıç tutan atlı süvari

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin ön ve arka yüzeyinde oksitlenmeler ve yıpranmalar bulunmaktadır. Sikkenin kenarlarında yarıklar ve eskilerin olduğu görülmektedir. Yazı kuşağında Sultanın ve babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüzünde başında Türk serpuşu olan, elinde kılıç tutan atlı süvari figürü vardır.

Sikkenin ön yüzünde üç sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır.

Foto:14a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde başında Türk serpuşu olan, elinde kılıç tutan atlı süvari bulunmaktadır. Atlı süvari doğal bir vaziyette sağa doğru koşar bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Atın arka tarafı tam olarak darp edilmemiştir. Süvarinin baş kısmının yüz çehresi tasvir edilmemiştir. Atın ayakları arasında ve süvarinin sağ yanında kalın artı işareti kullanılmıştır. Atlı süvarinin etrafının bir kısmında peş peşe devam eden küçük noktalama ile yapılmış inci taneleri kullanılmıştır.

Foto:14b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak süvari başının sağ tarafında ve atın ayakları arasında kalın artı işareti bulunmaktadır. Ayrıca arka yüzde başında Türk serpuşu olan, elinde kılıç tutan atlı süvari figürü yer almaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri yazmamaktadır. Ön yüzde yer alan yazı kuşağında sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev yazılı olduğundan bu dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**15

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 2000/126

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan I. Gıyaseddin Keyhüsrev (H.601-608/M.1203-1211) 2. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Oğuz GÜLER' den satın alma

Müzeye Geliş Tarihi:26.05.2000

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان / الأعظم كيخسرو / بن قليج ارسلان

:El sultan / azam Keyhusrev /bin Kılıçaslan

Arka Yüzü **:**Elinde kılıç tutan atlı süvari

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin ön ve arka yüzeyinde oksitlenmeler ve yıpranmalar bulunmaktadır. Ayrıca sikke tam yuvarlak olarak yapılmamıştır. Yazı kuşağında Sultanın ve babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüzünde başında Türk serpuşu olan, elinde kılıç tutan atlı süvari figürü vardır.

Sikkenin ön yüzünde dört sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Sikkenin bir kısmında birbirini takıp eden noktalama ile yapılmış inci taneleri bulunmaktadır.

Foto:15a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde başında Türk serpuşu olan, elinde kılıç tutan atlı süvari bulunmaktadır. Süvarinin sağında ve solunda birer yıldız olup atının ayakları arasında yay işareti vardır. Atlı süvari doğal bir vaziyette sağa doğru koşar bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin baş kısmının yüz çehresi tasvir edilmiş olup sol tarafında peş peşe devam eden üç nokta bulunmaktadır. Atlı süvarinin etrafının bir kısmında birbirini takip eden küçük noktalama ile yapılmış inci taneleri kullanılmıştır.

Foto:15b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak Süvari başının sağda ve solunda birer yıldız motifi, atın ayakları arasında yay işareti kullanılmıştır. Ayrıca arka yüzde başında Türk serpuşu olan, elinde kılıç tutan atlı süvari figürü yer almaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikke de darp tarihi ve darp yeri yazmamaktadır. Ön yüzde yer alan yazı kuşağında sultanı I.Gıyaseddin Keyhüsrev yazılı olduğundan bu dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

3.4. I. İzzeddin Keykavus Dönemi Sikkeleri H.607-616/M.1211-1219

Katalog No **:**16

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 76/603

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultan I. İzzeddin Keykavus H.607-616/M.1211-1219)

Müzeye Geliş Şekli **:**Yaşar ÇOBANOĞLU'ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:18.11.1976

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الغالب| عز الدنيا والد| ين كيكاوس| بن كيخسرو

:El sultan el galip / izzeddünya ved / din Keykavus /bin Keyhüsrev

Etrafı **:**ضرب هذا الدرهم بسواس سنة احد عشر وستمايه

:Durube haza el dirhem bi Sivas sene ahad aşere ve sittema'e (611/1214-1215)

Arka Yüzü **:**الأمام النا| صر لدين| الله امير| المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah emir / ül müminin

Etrafı **:**لا اله الا الله محمد رسول الله

:La ilahe illa/ Allah/ Muhammed Resul/ Allah

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin az bir kısmında eksiklik vardır. Ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri ve darp tarihide bu yüzde görülmektedir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi ile beraber etrafında Kelime-i tevhid darp edilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın kontur çizgisi ile çevrili kare çerçeve şeklinde oluşturulmuş bordür içerisinde dört sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kare kontur çizgisinden sonra noktalama ile yapılmış kare şeklinde bir birini takip eden inci taneleri vardır. Karenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Bu yazı kuşaklarının etrafını yuvarlak olarak yapılmış kontur çizgisi bulunmaktadır. Kontur çizgisinden sonra bazı kısımları silinmiş noktalama ile yapılmış bir birini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:16a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın kontur çizgisi ile çevrili kare çerçeve şeklinde oluşturulmuş bordür içerisinde dört sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kontur çizgisinden sonra noktalama ile yapılmış kare şeklinde birbirini takip eden inci taneleri vardır. Dörtgenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Bu yazı kuşaklarının etrafını yuvarlak olarak yapılmış kontur çizgisi bulunmaktadır. Yuvarlak kontur çizgisinden sonra bazı kısımları silinmiş noktalama ile yapılmış birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:16b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde kare çerçeve ve dairesel şekil dışında herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.611/M.1214-1215 yılında Sivas'ta sultan I. İzzeddin Keykavus dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**17

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 6214

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultan I. İzzeddin Keykavus H.607-616/M.1211-1219)

Müzeye Geliş Şekli **:**Zühtü AKSOY' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:10.01.1970

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الغالب| عز الدنيا والد| ين كيكاوس| بن كيخسرو

:El sultan el galip / izzeddünya ved / din Keykavus / bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بسيواس سنة خمس عشر وستمايه

:Duru be haza el dirhem bi Sivas sene hams işri ve sittema'e (H.615/M.1218-1219)

Arka Yüzü **:**الأمام النا| صر لدين| الله امير| المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah emir/ ül müminin

Etrafı **:** لا اله الا الله محمد رسول الله

:La ilahe illa/ Allah/ Muhammed Resul/ Allah

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri ve darp tarihi de bu yüzde görülmektedir. Ön yüzde yer alan yazı kısımlarında eskimeler ve yıpranmalar mevcuttur. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi ile beraber etrafında Kelime-i tevhid darp edilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın kontur çizgisi ile çevrili dörtgen çerçeve içerisinde dört sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kontur çizgisinden sonra noktalama ile dörtgen şeklinde yapılmış birbirini takip eden inci taneleri vardır. Dörtgenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Bu yazı kuşaklarının etrafını yuvarlak olarak yapılmış kontur çizgisi bulunmaktadır. Kontur çizgisinden sonra bazı kısımları silinmiş noktalama ile yapılmış birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:17a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın kontur çizgisi ile çevrili dörtgen çerçeve içerisinde dört sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kontur çizgisinden sonra noktalama ile dörtgen şeklinde yapılmış birbirini takip eden inci taneleri vardır. Dörtgenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Bu yazı kuşaklarının etrafını yuvarlak olarak yapılmış kontur çizgisi bulunmaktadır. Yuvarlak kontur çizgisinden sonra bazı kısımları silinmiş noktalama ile yapılmış birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:17b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde kare çerçeve ile dairesel şekil dışında herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.615/M.1218-1219 yılında Sivas'ta sultanı I. İzzeddin Keykavus dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**18

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4908

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultan I. İzzeddin Keykavus H.607-616/M.1211-1219)

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet ATAER' den bağış.

Müzeye Geliş Tarihi:01.10.1965

Ölçüleri **:**Ağırlık:4,6gr Çap:27mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| الغالب كيكاوس| بن كيخسرو

:Es Sultan/ El Galib Keykavus/ bin Keyhusrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:**الأمام النا| صر لدين| الله امير| المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah emir/ ül müminin

Etrafı **:** Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüzünde ve arka yüzünde oksitlenmeler ve yıpranmalar vardır. Ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ön ve arka yüzde yer alan yazı kuşaklarında eskimeler ve yıpranmalar mevcuttur. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi darp edilmiştir. Sikke üzerinde bir adet delik bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış üç sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üst kısmında bir yıldız motifi vardır. Üç sıra yazı kuşağının etrafını bazı kısımları silinmiş noktalama ile yapılan bir birini takip eden inci taneleri vardır. İkinci sıra yazı kuşağının başlangıç kısmında bir delik bulunmaktadır.

Foto:18a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış üç sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üst kısmında iki adet yıldız motifi vardır. İki yıldız motifinin üstünde bir delik görülmektedir. Üç sıra yazı kuşağının etrafını bazı kısımları silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:18b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde birinci satırın üst kısmında bir yıldız motifi, arka yüzde ise birinci satırın üst kısmında iki adet yıldız motifi kullanılmıştır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri yazmamaktadır. Ön yüzde yer alan yazı kuşağında sultanı I. İzzeddin Keykavus yazılı olduğundan bu dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**19

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4950

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultan I. İzzeddin Keykavus H.607-616/M.1211-1219)

Müzeye Geliş Şekli **:**Yaşar ÇOBANOĞLU'ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:04.10.1965

Ölçüleri **:**Ağırlık:3,6gr Çap:28mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| الغالب كيكاوس| بن كيخسرو

:Es Sultan/ El Galib Keykavus/ bin Keyhusrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:**الأمام النا| صر لدين| الله امير| المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah emir/ ül müminin

Etrafı **:** Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüzünde ve arka yüzünde oksitlenmeler ve yıpranmalar vardır. Ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ön ve arka yüzde yer alan yazı kuşaklarında eskimeler ve yıpranmalar mevcuttur. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi darp edilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış üç sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üst kısmında bir yıldız motifi vardır. Üç sıra yazı kuşağının etrafını bazı kısımları silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:19a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış üç sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Birinci satırın üst kısmında iki adet yıldız motifi vardır. Üç sıra yazı kuşağının etrafını bazı kısımları silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:19b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde birinci satırın üst kısmında bir yıldız motifi, arka yüzde ise birinci satırın üst kısmında iki adet yıldız motifi kullanılmıştır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri yazmamaktadır. Ön yüzde yer alan yazı kuşağında sultanı I. İzzeddin Keykavus yazılı olduğundan bu dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

3.5. I. Alaeddin Keykubad Dönemi Sikkeleri H.616-634/M.1219-1236

Katalog No **:**20

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 88/241

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet ÇAYIRDA' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:22.06.1988

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,85gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| علاء الدنيا والدين| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Alaad dünya veddin / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بقونيه

:Duru be haza el dirhem bi Konya

Arka Yüzü **:**الأمام النا| صر لدين| الله امير| المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah emir/ ül müminin

Etrafı **:** المؤمنين| سنة... وستمايه

:El müminin sene 6…

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikke üzerinde bulunan yazı kuşaklarında silinmeler ve eskimeler görülmektedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri de ön yüzde yer almıştır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır. Sikkenin darp tarihi tam olarak okunamamıştır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır. Yazı kuşakları arasında birinci satırın sol üst tarafında ve ikinci satırın ortasında birer yıldız motifi yer almaktadır.

Foto:20a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde üç sıra yatay ve iki adet dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yatay olarak yazılar yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Yazı kuşaklarının etrafını kalın kontur çizgisi çevirmektedir. Yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir nakış kuşağı yer almakta olup alt kenarında iki adet yıldız motifi bulunmaktadır.

Foto:20b Arka Yüz

Süsleme :Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde birinci satırın üst kısmında bir yıldız motifi, arka yüzde ise yazı kuşağının ortasında sağ ve sol tarafa doğru uzanan bitkisel motif olan Rumi ve bu süslemenin baş ve son kısmında iki tane yıldız motifi kullanılmıştır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkede darp tarihi tam olarak okunamamış olup Müze envanter kayıtlarında H.617/M.1220-1221 yılında basıldığı belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.617/M.1220-1221 yılında Konya'da sultan I. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**21

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 74/528

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Ahmet YAPAR' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.11.1974

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| علاء الدنيا والدين| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Alaad dünya veddin / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بقيصريه

:Durube haza el dirhem bi Kayseri

Arka Yüzü **:**الأمام النا| صر لدين| الله امير| المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah emir/ ül müminin

Etrafı **:** سنة ثمان عشر وستمايه

:Sene H.618/M.1221-1222

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenar formunda eksiklikler ve yarıklar vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri de ön yüzde yer almıştır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır. Sikkenin darp tarihi arka yüzde bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı, dikeyde ise iki adet yazı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir.

Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır. Yazı kuşakları arasında beşinci satırın başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız motifi yer almaktadır.

Foto:21a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde dört sıra yatay ve iki adet dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yatay olarak yazılar yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır. Yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir nakış kuşağı yer almaktadır. Bitkisel motifin başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız bulunmaktadır.

Foto:21b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde beşinci satırın başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız motifi yer almaktadır. Arka yüzünde ise yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında bitkisel motif olan Rumi, bitkisel motifin başında ve sonunda birer tane altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.618/M.1221-1222 yılında Kayseri'de sultan I. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**22

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 88/286

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet ÇAYIRDA' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:22.06.1988

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,65gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| علاء الدنيا والدين| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Alaad dünya veddin / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بقيصريه

:Durube haza el dirhem bi Kayseri

Arka Yüzü **:** الأمام النا| صر لدين| الله امير

:El iman el na/sır lidin / nillah emir

Etrafı **:** المؤمنين| سنة| تسع عشر| وستمايه

:El müminin sene H.619/M.1222-1223

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri de ön yüzde yer almıştır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır. Sikkenin darp tarihi arka yüzde bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı, dikeyde ise iki adet yazı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir.

Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır. Yazı kuşakları arasında beşinci satırın başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız motifi yer almaktadır.

Foto:22a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde üç sıra yatay ve iki adet dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yatay olarak yazılar yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır. Yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir nakış kuşağı yer almaktadır. Bitkisel motifin başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız bulunmaktadır. Ayrıca birinci satırın sağ üst köşesinde bir adet altı kollu yıldız yer almaktadır.

Foto:22b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde beşinci satırın başında ve sonunda birer adet beş kollu yıldız motifi yer almaktadır. Arka yüzünde ise yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir nakış kuşağı, bu

kuşağın başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız motifi ile birinci satırın sağ üst köşesinde altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.619/M.1222-1223 yılında Kayseri'de sultan I. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**23

Bulunduğu Yer **:**Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**73/702

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Ali Hikmet HATİPOĞLU'ndan hediye.

Müzeye Geliş Tarihi:03.12.1973

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| علاء الدنيا والدين| ابو الفتح كيقباد| بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Alaad dünya veddin /ebu feth Keykubad / bin Keyhüsrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:** الامام الظاهر| بامرللهامير

:El iman el zahir / biemirillah / emir

Etrafı **:** المؤمنين| سنة| ثلاث عشر| وستمايه

:ül mü'minin selase, işrin ve sitte ma'e H.623/M.1226-1227

Tanımı :

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenar yazılarında silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi ile darp tarihi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında Rumi motifi yer almaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:23a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde üç sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Dikey olarak yazılmış yazılarda bulunmaktadır. Yatay olarak yazılan yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır. Yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında üç adet altı kollu yıldız motifi yer almaktadır.

Foto:23b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde birinci satırın üst kısmından bitkisel olarak yapılmış bir adet nakış motifi ile arka yüzde yatay olarak yazılmış yazı kuşaklarının ortasında üç adet altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.623/M.1226-1227 yılında sultan I. Alaeddin Keykubad adına basıldığı anlaşılmaktadır. Ancak sikkenin darp yeri okunamamıştır. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form özelliği olarak da incelendiğinde Sivas'ta basıldığı düşünülmektedir.

Katalog No **:**24

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 75/293

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Hamdi ÖZCAN' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:07.05.1975

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم / كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:** الأمام النا| صر لدين| الله امير

:El iman el na/sırlidin / ilah emir

Etrafı **:** المؤمنين| سنة| ثلاث عشر| وستمايه

:ül mü'minin selase, işrin ve sitte ma'e H.623/M.1226-1227

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenar yazılarında silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi ile darp tarihi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış üç sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir. Yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir nakış, nakışın başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız motifi yer almaktadır.

Foto:24a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde iki sıra yatay olarak yapılmış yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafının dairesel olarak çeviren bir yazı kuşağı vardır. Yatay olarak yazılan yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır. Yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir rumi, bu bitkisel süslemenin başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız motifi yer almaktadır.

Foto:24b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön ve arka yüzlerinde yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir rumi, bu bitkisel süslemenin başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.623/M.1226-1227 yılında sultan I. Alaeddin Keykubad adına basıldığı anlaşılmaktadır. Ancak sikkenin darp yeri okunamamıştır. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form özelliği olarak da incelendiğinde Konya'da basıldığı düşünülmektedir.

Katalog No **:**25

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 88/243

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet ÇAYIRDAĞ' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:22.06.1988

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,75gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بقونيه

:Durube haza el dirhem bi Konya

Arka Yüzü **:**الإمام/ المستنصر/ بالله / امير المؤمنين

:El iman / el mustansır /bil allah /emürül müminin

Etrafı **:** سنة .... وستمايه

:Sene H.6…

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön ve arka yüzeyinde siyahlanma ve oksitlenmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri de ön yüzde yer almıştır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır. Sikkenin darp tarihi arka yüzde yer almaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yatay olarak yazılan

yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir nakış kuşağı yer almaktadır. Bitkisel motifin başında ve sonunda birer adet altı kollu yıldız bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:25a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında üç adet altı kollu yıldız motifi olarak yapılmış kuşak yer almaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:25b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında bitkisel olarak yapılmış bir nakış kuşağı, bu kuşağın başında ve sonunda birer tane altı kollu yıldız motifi kullanılmıştır. Arka yüzünde ise yatay olarak yazılan yazı kuşaklarının ortasında üç adet altı kollu yıldız motifi kullanılmıştır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke de darp tarihi tam olarak okunamamış olup Müze envanter kayıtlarında H.629/M.1232-1233 yılında basıldığı belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirme de form olarakta incelendiğinde H.628-629/M.1232-1233 yılında Konya'da sultan I. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**26

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 88/261

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet ÇAYIRDAĞ' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:22.06.1988

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,80gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بسيواس

:Durube haza dirhem bi Sivas

Arka Yüzü **:**الامام| المستنصر| بالله ا| مير المؤمنين

:El iman / el mustansır / bil allah /emürül müminin

Etrafı **: ……..**

:……...

Tanımı :

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri de ön yüzde yer almıştır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır. Sikkenin darp tarihi okunamamıştır.

Sikkenin ön yüzünde yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Birinci satırın sonunda, ikinci satırın orta kısmında ve üçüncü satırın başında yıldız motifi vardır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:26a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay da dört satır yazı kuşağı görülmektedir. Dikey de ise iki adet yazı bulunmaktadır. Yazı kuşağının ortasında bitkisel motif palmet bulunmaktadır. Birinci satırın başında ve sonunda, dördüncü satırın alt ortasında yıldız motifi bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş ve tam olarak belli olmayan noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:26b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde birinci satırın sonunda, ikinci satırın orta kısmında ve üçüncü satırın başında yıldız motifi kullanılmıştır. Arka yüzünde ise üçüncü satırın ortasında bitkisel bir motif olan palmet kullanılmış olup birinci satırın başında ve sonunda, dördüncü satırın alt ortasında yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkede darp tarihi tam olarak okunamamış olup müze envanter kayıtlarında basım tarihi hususunda herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.630/M.1233-1234 yılında Sivas'ta sultan I. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**27

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 1760

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Ali Bey'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:1938

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم ...

:Durube haza dirhem …

Arka Yüzü **:**الامام| المستنصر| بالله ا| مير المؤمنين

:El iman / el mustansır / bil allah /emürül müminin

Etrafı **:** Yok

:

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikke üzerinde bir adet delik bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri ve tarihi silinmiş olduğundan okunamamıştır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. İkinci satırın

ortasında altı kollu bir yıldız mevcuttur. Yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:27a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Üçüncü satırın ortasında birbirine geçmeli örgü motif vardır. İkinci satırın ortasında altı kollu bir yıldız mevcuttur. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:27b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde ikinci satırın ortasında altı kollu bir yıldız mevcuttur. Arka yüzünde ise üçüncü satırın ortasında birbirine geçmeli geometrik bir motif ve ikinci satırın ortasında altı kollu bir yıldız mevcuttur.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkede darp yeri ve tarihi okunamamış olup müze envanter kayıtlarında basım yeri ve tarihi hususunda herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.632-633/M.1236-1237 yılında Sivas'ta sultan I. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**28

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 73/109

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Kadri SAYILGAN' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:09.04.1973

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بسيواس

:Durube haza dirhem bi Sivas

Arka Yüzü **:**الامام| المستنصر| بالله ا| مير المؤمنين

:El iman / el mustansır / bil allah /emürül müminin

Etrafı **:** سنة .....وستمايه

:Sene H.6...

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikke üzerinde bir adet delik bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp tarihi silinmiş olduğunda okunamamıştır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü bulunmaktadır. Birinci satırın başında ve ikinci

satırın ortasında altı kollu bir yıldız mevcuttur. Sikkenin tepelik kısmında rumi motifi yer almaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:28a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü bulunmaktadır. Üçüncü satırın ortasında yan yana olan iki tane altı kollu yıldız motifi vardır. Ayrıca dördüncü satırın alt kısmına bir adet rumi motifi bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:28b Arka Yüz

Süsleme :Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde birinci satırın başında ve ikinci satırın ortasında altı kollu bir yıldız mevcuttur. Sikkenin tepelik kısmında rumi motifi yer almaktadır. Arka yüzünde ise üçüncü satırın ortasında iki adet altı kollu yıldız motifi ile dördüncü satırın alt kısmına bir adet rumi motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke de darp tarihi okunamamış olup müze envanter kayıtlarında H.629/M.1232-1233 tarihi belirtilmiştir. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.633-634/M.1236-1237 yılında Sivas'ta sultan I. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**29

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 75/924

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Ahmet YAPAR' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:10.11.1975

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,6gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| علاء الدنيا والدين| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Alaad dünya veddin / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:** Elinde haç tutan atlı süvari

Etrafı **:** Ermenice "Hetum Takavor Hayut" Ermeni Kralı Hetum I.

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eskimeler ve oksitlenmeler vardır. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüzünde sağa doğru gitmekte olan ve elinde haç tutan atlı süvari vardır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının alt kısmında bir adet bitkisel olarak yapılmış rumi, bu nakışın sonunda bir yıldız motifi bulunmaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:29a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkez de sağ tarafa gitmekte olan ve elinde haç tutan atlı süvari bulunmaktadır. At ve süvari doğal bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin yüz çehresi tasvir edilmemiştir. Süvarinin sol tarafında bir adet haç işreti vardır. Atlı süvarinin etrafını noktalama ile dolgun olarak yapılmış birbirini takip eden inci taneleri dairesel olarak çevirmektedir. Atlı süvarinin çevresini tam bir daire olarak yazılmış Ermenice yazı çevirmektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:29b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde bir adet bitkisel olarak yapılmış rumi, bu nakışın sonunda bir yıldız motifi bulunmaktadır. Arka yüzünde ise atlı süvari figürü vardır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke de darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. Ancak sultan I. Alaeddin Keykubad ile Ermeni Kralı Hetum I. (M.1226-1270) müşterek bastırdıkları sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**30

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 75/925

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Ahmet YAPAR' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:10.11.1975

Ölçüleri **:**Ağırlık:1,4gr Çap:19mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان المعظم| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بسيواس

:Durube haza dirhem bi Sivas

Arka Yüzü **:**الامام| المستنصر| بالله ا| مير المؤمنين

:El iman / el mustansır / bil allah /emürül müminin

Etrafı **:** سنة .....وستمايه

:Sene ….sittema'e (H.6…/)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri de ön yüzde yer almıştır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır. Sikkenin darp tarihi arka yüzde bulunmakta olup tam olarak okunamamıştır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı, dikeyde ise iki adet yazı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Yazı kuşağının

etrafını yuvarlak olarak yapılmış kontur çizgisi çevrelemektedir. Kontur çizgisinin etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:30a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı, dikeyde ise iki adet yazı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Yazı kuşağının etrafını yuvarlak olarak yapılmış kontur çizgisi çevrelemektedir. Kontur çizgisinin etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan bir birini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:30b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke yüzeyinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkede darp tarihi tam olarak okunamamış olup müze envanter kayıtlarında H.625/M.1228-1229 tarihi belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.625/M.1228-1229 yılında Sivas'ta sultan I. Alaeddin Keykubad döneminde basılan yarım dirhem sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**31

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 2251/1

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Ömer Mahmut KARAMAN' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:1940

Ölçüleri **:**Ağırlık:1,7gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان ....| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan…. / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:**الامام النا| صر لدين الله| امير المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah /emürül müminin

Etrafı **:** Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Form olarak tam bir yuvarlaklık arz etmemektedir. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır. Sikke gramaj olarak dönem bakır sikkelerine göre biraz daha hafif bir durumdadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:31a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:31b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde herhangi bir bitkisel ve geometrik süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak ön yüzünde Sultanı I. Alaeddin Keykubad ismi yazılı olduğundan bu dönemin bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**32

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 88/200

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Faruk SOYLU' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:03.06.1988

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,60gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان ....| كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan…. / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:**الامام النا| صر لدين الله| امير المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah /emürül müminin

Etrafı **:** Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Form olarak tam bir yuvarlaklık arz etmemektedir. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler mevcut olup çok fazla oksitlenme vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş kalın bir kontur çevirmektedir.

Foto:32a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş kalın bir kontur çevirmektedir.

Foto:32b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde herhangi bir bitkisel ve geometrik süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak ön yüzünde Sultanı I. Alaeddin Keykubad ismi yazılı olduğundan bu dönemin bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**33

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 2000/282

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Oğuz GÜLER'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:26.05.2000

Ölçüleri **:**Ağırlık:3,6gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| المعظم كيقباد| بن كيخسرو

:Es sultanel muazzam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:**الامام النا| صر لدين الله| امير المؤمنين

:El iman el na/sır lidin / nillah /emürül müminin

Etrafı **:** Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin kenar kısımlarında eksilmeler ve silinmeler vardır. Form olarak tam bir yuvarlaklık arz etmemektedir. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikke yüzeyinde aşırı miktarda oksitlenmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının

etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:33a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşaklarının ortasında yan yana yapılmış altı kollu üç adet yıldız motifi bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:33b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde arka yüzde yazı kuşaklarının ortasında yan yana yapılmış altı kollu üç adet yıldız motifi bulunmamaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak ön yüzünde Sultanı I. Alaeddin Keykubad ismi yazılı olduğundan bu dönemin bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**34

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 5350

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad H.616-634/M.1219-1236

Müzeye Geliş Şekli **:**Ömer BAYRAKTAR'dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:14.11.1966

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| المعظم كيقباد| بن كيخسرو

:Es sultan el muazzam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:** Yok

Arka Yüzü **:**الظاهر| باميرالله | المؤمنين

:El Zahir /bi emrillah emir / ül müminin

Etrafı **:** Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Form olarak tam bir yuvarlaklık arz etmemektedir. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikke yüzeyin bol miktarda oksitlenmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında kısa bir dönem halifelik yapan halife ismi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:34a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:34b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde herhangi bir bitkisel ve geometrik süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak ön yüzünde Sultanı I. Alaeddin Keykubad ismi yazılı olduğundan bu dönemin bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

3.6. II. Gıyaseddin Keyhusrev Dönemi Sikkeleri H.634-644/M.1236-1246

Katalog No **:**35

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 5431

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Hüdaverdi YURTSUZ' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:13.12.1966

Ölçüleri **:**Ağırlık:4,3gr Çap:21mm

Malzemesi **:**Altın

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم

:Es sultan el azam

Etrafı **:** غياث الدنيا والدين ابو الفتح كيخسرو بن كيقباد بقونية

:Gıyased dünyaved-din ebul feth Keyhüsrev bin Keykubad bi Konya

Arka Yüzü **:** الامام المستنصر

:(Çift daire içinde)El iman el mustansır

Etrafı **:** بالله امير المؤمنين في سنة خمس وثلثين وستمايه

:Billah emir ül müminin fi sene hamse selasin sittema'e (H.635/M.1238-1239)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Darp yeri de ön yüzde bulunmaktadır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde çift daire içerisinde iki sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Bu yazı kuşağının alt ve üst kısmında birer adet yıldız motifi görülmektedir. Çift dairenin etrafında yuvarlak olarak yapılmış yazı kuşağı vardır. Yazı kuşaklarının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:35a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde çift daire içerisinde iki sıra yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Çift dairenin etrafında yuvarlak olarak yapılmış yazı kuşağı vardır. Yazı kuşaklarının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:35b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde çift daire içerisinde yer alan yazı kuşağını alt ve üst kısmında yıldız motifi kullanılmıştır.

Tarih **:**Altın madenden basılan sikke H.635/M.1236-1237 yılında Konya'da II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**36

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 75/216

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Muharrem TÜRKMEN' den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.04.1975

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| ابو الفتح كيخسرو| بن كيقباد

:Es sultan el azam /gıyaseddünyaved-din / ebul feth Keyhüsrev / bin Keykubad

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم بقونية

:Duru be haza el dirhem bi Konya.

Arka Yüzü **:**الامام المستنصر| بالله امير| المؤمنين

:El imam el mustansır/ billah emir ül /mü'minin

Etrafı **:** في سنة ست وثلاثين وستمايه

: fi sene sitte ve selasin sittema'e (H.636/M.1237-1238)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Darp yeri de ön yüzde bulunmaktadır. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır. Darp tarihi arka yüz de yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı, dikeyde ise iki adet yazı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Sikkenin

tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi motifi bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:36a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı, dikeyde ise iki adet yazı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:36b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön yüzünde tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi motifi kullanılmıştır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.636/M.1237-1238 yılında Konya'da II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**37

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 2258/1

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet Bey' den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:1940

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kûfi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| المعظم| كيخسرو| بن كيقباد

:Es sultan/ el muazzam / Keyhüsrev / bin Keykubad

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم سنة ثمن ثلثين وستمايه

:Durube haza el dirhem bi Sivas fi sene seman selasin sittema'e. (H.638/M.1241-1242)

Arka Yüzü **:**Alt kısmında arslan, arslanın ayaklarının ortasında ve başında birer yıldız, orta da güneş, solda ise yıldız yer almaktadır.

Etrafı **:** امير المؤمنين ...

:…emirül / mü'minin

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Sikke üzerinde ki yazılar da eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikke yüzeyin de bir adet delik bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine, darp yerine ve tarihine yer verilmiştir. Arka yüz de ise ortada bir güneş, güneşin altında bir arslan ve etrafında bir kısmı silinmiş yazı kuşağı bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde kare bir bordur içerisinde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Kare bordürün boşlukların yazılar vardır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden bordur çevrelemektedir.

Foto:37a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde Şir-i Hürşit olarak belirtilen arslan-güneş kompozisyonu yer almaktadır.[65] Oldukça doğal bir kompozisyonda tasvir edilen arslan, sağa dönük yürür bir vaziyette darp edilmiştir. Arslanın hemen üstünde insan yüzlü güneş motifi bulunmaktadır. Güneşteki insan yüzü badem gözlü, ay yüzlü Türk tipinde tasvir edilmiştir. Güneşin yan tarafında, arsalanın ayaklarının ortasında ve ayaklarının ön tarafında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Bu tasvirin üzerin yarım daire içerisine yerleştirilmiş yazı kuşağı yer almaktadır. Tüm kompozisyonu birbiri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:37b Arka Yüz

[65] II. Gıyaseddin Keyhusrev döneminde basılan şir-i hürşit figürünün II. Keyhüsrev□in eşine duyduğu sevgi yüzünden bastırdığı, kendisini arslan karısının da onun üzerine doğan güneş tasviri ile betimlettiği belirtilmektedir. (ERKİLETLİOĞLU, H.,-GÜLER,O.,**Age.** s.121-122)

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit figürü vardır. Ayrıca güneşin yan tarafında, arslanın ayaklarının ortasında ve ayaklarının ön tarafında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.638/M.1240-1241 yılında Sivas'ta II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**38

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 2277/1

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Mehmet Bey' den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:1940

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kûfi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| المعظم| كيخسرو| بن كيقباد

:Es sultan / el muazzam / Keyhüsrev / bin Keykubad

Etrafı **:** ضرب هذا الدرهم سنة ثمن ثلثين وستمايه

:Durube haza el dirhem bi Sivas fi sene seman selasin sittema'e. (H.638/M.1240-1241)

Arka Yüzü **:**Alt kısmında arslan, arslanın ayaklarının ortasında ve başında birer yıldız, orta da güneş, solda ise yıldız yer almaktadır.

Etrafı **:** الامام المستنصر| بالله امير| المؤمنين

:El imam el mustansır / billah emir ül / mü'minin

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikke yüzeyinde bir adet delik bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine, darp yerine ve tarihine yer verilmiştir. Arka yüz de ise ortada bir güneş, güneşin altında bir arslan ve etrafında ise yarım daire içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde kare bir bordur içerisinde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Kare bordürün sağında ve solunda yatay ve dikey olarak yazılmış yazı bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden bordur çevrelemektedir.

Foto:38a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit olarak belirtilen arslan-güneş kompozisyonu yer almaktadır. Oldukça doğal bir kompozisyonda tasvir edilen arslan, sırt kısmında yer alan kemiklere kadar tasvir edilmiş. Arslan sağa dönük yürür bir vaziyette darp edilmiştir. Arslanın hemen üstünde insan yüzlü güneş motifi bulunmaktadır. Güneş motifinin etrafını tam dolgulu noktalama ile yapılmış birbiri ardına devam eden yuvarlak bordur çevrelemiştir. Güneşteki insan yüzü badem gözlü, ay yüzlü Türk tipine uygun olarak tasvir edilmiştir. Güneşin yan tarafında, arslanın ayaklarının ortasında ve ayaklarının ön tarafında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Bu tasvirin üzerin yarım daire içerisine yerleştirilmiş yazı kuşağı yer almaktadır. Tüm kompozisyonu birbiri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:38b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit figürü vardır. Ayrıca güneşin yan tarafında, arslanın ayaklarının ortasında ve ayaklarının ön tarafında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.638/M.1240-1241 yılında Sivas'ta II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**39

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 5458

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Kamil ERDOĞAN' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:15.06.1967

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Küfi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| الدنيا والدين| كيخسرو| بن كيقباد

:Es sultan el azam / dünya ved-din / Keyhüsrev / bin Keykubad

Etrafı **:** تسع ... وستمايهسنة

:sene tis'a…sittema'e. (H.6…9/M.12..2-12..3)

Arka Yüzü **:**Ortada bir güneş, güneşin sağında ve solunda altı kollu yıldız, güneşin altında bir arslan, arslanın ayakları ortasında bir adet altı kollu yıldız yer almaktadır.

Etrafı **:** الامام المستنصر| بالله امير| المؤمنين

:El imam el mustansır / billah emir ül / mü'minin

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Sikke üzerinde ki yazılar da eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikke yüzeyin de bir adet delik bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine, darp yerine yer verilmiştir. Arka yüz de ise ortada bir güneş, güneşin altında bir arslan ve etrafında ise yarım daire içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden bordur çevrelemektedir.

Foto:39a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit olarak belirtilen arslan-güneş kompozisyonu yer almaktadır. Oldukça doğal bir kompozisyonda tasvir edilen arslan, sırt kısmında yer alan kemiklere kadar tasvir edilmiş. Arslan sağa dönük yürür bir vaziyette darp edilmiştir. Arslanın hemen üstünde insan yüzlü güneş motifi bulunmaktadır. Güneşteki insan yüzü badem gözlü, ay yüzlü Türk tipine uygun olarak tasvir edilmiştir. Güneşin sağ ve sol tarafında, arslanın ayaklarının ortasında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Bu tasvirin üzerin yarım daire içerisine yerleştirilmiş yazı kuşağı yer almaktadır. Tüm kompozisyonu bir biri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:39b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit figürü vardır. Ayrıca güneşin sağ ve sol tarafında, arslanın ayaklarının ortasında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkede darp tarihi tam olarak okunamamış olup müze envanter kayıtlarında H.639/M.1242-1243 tarihin de Konya'da basıldığı belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.639/M.1242-1243 yılında Konya'da sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**40

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 87/150

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Dursun YILDIRIM' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:09.09.1987

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,95gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Küfi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| الدنيا والدين| كيخسرو| بن كيقباد

:Es sultan el azam / dünya ved-din / Keyhüsrev / bin Keykubad

Etrafı **:** .....

:….

Arka Yüzü **:**Ortada bir güneş, güneşin solunda altı kollu yıldız motifi, güneşin altında bir arslan, arslanın ayaklarının ortasında ve ön ayakların arasında birer adet üç kollu yıldız yer almaktadır.

Etrafı **:** الامام المستنصر| بالله امير| المؤمنين

:El imam el mustansır / billah emir ül / mü'minin

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında yarıklar vardır. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz de ise ortada bir güneş, güneşin altında bir arslan ve etrafında ise yarım daire içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde kare bir bordur içerisinde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Kare bordürün sağında ve solunda yatay ve dikey olarak yazılmış yazı bulunmaktadır. Kare bordürün sol tarafında dikey olarak yazılmış yazının alt kısmında bir adet altı kollu

yıldız bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden bordur çevrelemektedir.

Foto:40a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzün de şir-i hürşit olarak belirtilen arslan-güneş kompozisyonu yer almaktadır. Oldukça doğal bir kompozisyonda tasvir edilen arslan, sırt kısmında yer alan kemiklere kadar tasvir edilmiş. Arslan sağ dönük yürür bir vaziyette darp edilmiştir. Arslanın hemen üstün de insan yüzlü güneş motifi bulunmaktadır. Güneşteki insan yüzü badem gözlü, ay yüzlü Türk tipine uygun olarak tasvir edilmiştir. Güneşin sol tarafında altı kollu yıldız motifi görülmektedir. Arslan'ın ayaklarının ortasında ve ön ayakları arasında üç kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Bu tasvirin üzerin yarım daire içerisine yerleştirilmiş yazı kuşağı yer almaktadır. Tüm kompozisyonu birbiri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:40b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit figürü vardır. Ayrıca güneşin sol tarafında altı kollu yıldız motifi, arslanın ayaklarının ortasında ve ön ayakları arasında üç kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Ön yüzünde ise kare bordürün sol tarafında dikey olarak yazılmış yazı kuşağında bir adet altı kollu yıldız kullanılmıştır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke den darp tarihi ve darp yeri okunamamış olup müze envanter kayıtlarında belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirme de form olarakta incelendiğinde H.638-639/M.1242-1243 yılında Sivas'ta sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**41

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 87/113

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Dursun YILDIRIM' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:09.09.1987

Ölçüleri **:**Ağırlık:…gr Çap:21mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kûfi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| عياث الدنيا والدين| كيخسرو بن كيقباد

:Es sultan el azam /gıyased dünya ved-din / Keyhüsrev / bin Keykubad

Etrafı **:** ضرب بقونيه سنة ... و... وستمايه

:Durube bi Konya sene 6…

Arka Yüzü **:**Ortada bir güneş, güneşin altında bir arslan, arslanın ayaklarının ortasında ve ön ayakların arasında birer adet altı kollu yıldız yer almaktadır.

Etrafı **:** الامام المستنصر| بالله امير| المؤمنين

:El imam el mustansır / billah emir ül / mü'minin

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikke üzerinde ki yazılar da eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine, darp yerine ve tarihine yer verilmiştir. Arka yüz de ise ortada bir güneş, güneşin altında bir arslan ve etrafında ise yarım daire içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden bordur çevrelemektedir.

Foto:41a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit olarak belirtilen arslan-güneş kompozisyonu yer almaktadır. Oldukça doğal bir kompozisyonda tasvir edilen arslan, sırt kısmında yer alan kemiklere kadar tasvir edilmiş. Arslan sağa dönük yürür bir vaziyette darp edilmiştir. Arslanın hemen üstün de insan yüzlü güneş motifi bulunmaktadır. Güneşteki insan yüzü badem gözlü, ay yüzlü Türk tipine uygun olarak tasvir edilmiştir. Arslan'ın ayaklarının ortasında ve ön ayakları arasında yıldız motifi bulunmaktadır. Bu tasvirin üzerin yarım daire içerisine yerleştirilmiş yazı kuşağı yer almaktadır. Tüm kompozisyonu birbiri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:41b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit figürü vardır. Ayrıca arslanın ayaklarının ortasında ve ön ayakları arasında yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke de darp tarihi tam olarak okunamamış olup müze envanter kayıtlarında belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirme de form olarakta incelendiğinde H.640/M.1243-1244 yılında Konya'da sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**42

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 1213

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:…S**atın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:1964

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,7gr Çap:26mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kûfi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| خليفة الله في العالم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن كيقباد| قسيم امير المؤمنين

:Es sultan el azam /zıll-ullah fi alem / gıyased dünya ved-din / Keyhüsrev bin Keykubad / Kasım emir ülmü'minin.

Etrafı **:** ضربهذا الدرهم ....

: Durube haza dirhem bi …

Arka Yüzü **:** بسم الله الرحمن الرحيم| لا اله الا الله| محمد رسول الله| الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين

:Bismillahirrahmannirrahim / La ilahe illallah / Muhammed Resurullah/ el imam ül Mustasım / billah emir ülmü'minin.

Etrafı **:** سنة ... واربعين وستمايه

:sene H.64…

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin kenar kısımların da eskimeler ve yarılmalar mevcuttur. Sikke üzerindeki yazılarda silinmeler bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ve unvanı ile beraber babasının ismine, darp yerine yer

verilmiştir. Arka yüz de ise besmele ile beraber Kelime-i tevhid ve dönemin halife ismi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde noktalama ile oluşturulmuş kare bordür içerisinde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Kare bordürün etrafında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı mevcuttur. Tüm kompozisyonu birbiri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:42a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde noktalama ile oluşturulmuş kare bordür içerisinde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Kare bordürün etrafında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı mevcuttur. Tüm kompozisyonu birbiri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:42b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin ön ve arka yüzünde noktalama ile yapılmış kare bordür dışında herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke de darp tarihi ve yeri tam olarak okunamamış olup Müze envanter kayıtlarında H.642/M.1245-1246 yılında Sivas'ta basıldığı belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde 642/1245-1246 yılında Sivas'ta sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**43

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 72/10-2

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Kemal KANSU'dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:02.03.1972

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن كيقباد

:Es sultan el azam /gıyased dünya ved-din / Keyhüsrev bin Keykubad /

Etrafı **:** ضرب بساس سنة خمس ثلثين وستمايه

: Durube sis sene hamse, selase ve sittema'e (H.635/M.1238-1239)

Arka Yüzü **:**Ortada sağ tarafa doğru gitmekte olan atlı süvari, sağ elinde üç uçlu asa tutmaktadır. Atın arkasın da bir haç işareti bulunmaktadır.

Etrafı **:** Atın etrafın da Ermenice "Hetum Takavor Hayut" yazılıdır.

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin kenar kısımlarında eskimeler ve yarılmalar mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ve unvanı ile beraber babasının ismine, darp yerine ve darp tarihine yer verilmiştir. Arka yüz de ise atlı süvari bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının

etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:43a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde sağ tarafa gitmekte olan ve elinde üç uçlu asa tutan atlı süvari bulunmaktadır. At ve süvari doğal bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin yüz çehresi tasvir edilmemiştir. Süvarinin sol tarafında bir adet haç işreti vardır. Atlı süvarinin etrafını noktalama ile dolgun olarak yapılmış birbirini takip eden inci taneleri yuvarlak olarak çevirmektedir. İnci tanelerinin etrafını ise yuvarlak olarak yazılmış Ermenice “Hetum Takavor Hayut” yazısı bulunmaktadır. Tüm kompozisyonu birbiri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:43b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin arka yüzünde atlı süvari figürü bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.635/M.1238-1239 yılında Sis (Kozan-Adana)'te Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev ile Ermeni Kralı Hetum I. (M.1226-1270) müşterek olarak bastırdıkları sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**44

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 74/47

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**İbrahim DEMİR'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:15.03.1974

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن كيقباد

:Es sultan el azam /gıyased dünya ved-din / Keyhüsrev bin Keykubad /

Etrafı **:** ضرب بساس سنة سبع وثلاثين وستمايه

: Duru be sis sene seb'a, selase ve sittema'e (H.637/M.1240-1241)

Arka Yüzü **:**Ortada sağ tarafa doğru gitmekte olan atlı süvari, sağ elinde üç uçlu asa tutmaktadır. Atın arkasın da bir haç işareti bulunmaktadır.

Etrafı **:** Atın etrafın da Ermenice "Hetum Takavor Hayut" yazılıdır.

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin kenar kısımlarında eskimeler ve yarılmalar mevcut olup sikke yüzeyinde siyahlaşmalar bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ve unvanı ile beraber babasının ismine, darp yerine ve darp tarihine yer verilmiştir. Arka yüz de ise atlı süvari bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının

etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:44a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise merkezde sağ tarafa gitmekte olan ve elinde üç uçlu asa tutan atlı süvari bulunmaktadır. At ve süvari doğal bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Süvarinin yüz çehresi tasvir edilmemiştir. Süvarinin sol tarafında bir adet haç işreti vardır. Atlı süvarinin etrafını noktalama ile dolgun olarak yapılmış birbirini takip eden inci taneleri yuvarlak olarak çevirmektedir. İnci tanelerinin etrafını ise yuvarlak olarak yazılmış Ermenice "Hetum Takavor Hayut" yazısı bulunmaktadır. Tüm kompozisyonu bir biri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:44b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak sikkenin arka yüzünde atlı süvari figürü bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.637/M.1240-1241 yılında Sis (Kozan-Adana) 'te Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev ile Ermeni Kralı Hetum I. (1226-1270) müşterek olarak bastırdıkları sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**45

Bulunduğu Yer **:**Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**6346/1

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Şaban ELTAŞ'tan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:18.08.1970

Ölçüleri **:**Ağırlık:3,3gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| الاعظم كيقباد| بن كيخسرو

:Es sultan/ el azam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:….**

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله| محمد رسول الله

:La ilahe illallah / Muhammed Resurullah

Etrafı **: …..**

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Form olarak tam bir yuvarlaklık arz etmemektedir. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler bulunmaktadır. Sikke yüzeyinde bol miktarda oksitlenmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:45a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:45b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde herhangi bir bitkisel ve geometrik süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri okunamamış olup müze envanter kayıtlarında 635 tarihinde basıldığı belirtilmektedir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.635/M.1238-1239 yılında Konya'da sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**46

Bulunduğu Yer **:**Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:**88/208

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Faruk SOYLU'dan müsadere ile alma.

Müzeye Geliş Tarihi:03.06.1988

Ölçüleri **:**Ağırlık:4,25gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| الاعظم كيقباد| بن كيخسرو

:Es sultan / el azam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله| محمد رسول الله

:La ilahe illallah / Muhammed Resurullah

Etrafı **:** Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Form olarak tam bir yuvarlaklık arz etmemektedir. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler bulunmaktadır. Sikke yüzeyin bol miktarda oksitlenmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:46a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:46b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde herhangi bir bitkisel ve geometrik süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak ön yüzünde Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev ismi yazılı olduğundan bu dönemin bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**47

Bulunduğu Yer **:**Kayseri Arkeoloji Müzesis

Müze Envanter No **:**4820

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-644/M.1236-1246

Müzeye Geliş Şekli **:**Müze deposundan.

Müzeye Geliş Tarihi:24.04.1965

Ölçüleri **:**Ağırlık:3,7gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان| الاعظم كيقباد| بن كيخسرو

:Es sultan / el azam / Keykubad bin Keyhüsrev

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله| محمد رسول الله

:La ilahe illallah / Muhammed Resurullah

Etrafı **:** ضربسيواس

:Duru be Sivas

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Form olarak tam bir yuvarlaklık arz etmemektedir. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler bulunmaktadır. Sikke yüzeyin bol miktarda oksitlenmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ve darp yeri bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazıların ortasında yan yana yapılmış üç adet yıldız motifi yer almaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam

olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:47a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarından ikinci ve üçüncü satırın ortasında birer adet yıldız motifi yer almaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:47b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde ön yüzde ve arka yüzde yıldız motifi kullanılmıştır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi bulunmamaktadır. Ancak Sivas'ta Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde darp edilen bakır sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

3.7. II. İzzeddin Keykavus 1.Saltanat Dönemi Sikkeleri H.644-647/M.1246-1249

Katalog No :48

Bulunduğu Yer : Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No : 71/139-5

Dönemi :Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus H.644-647/M.1246-1249 1. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli :Doğan KÖSTEKLİ' den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.11.1971

Ölçüleri :Ağırlık:2,9gr Çap:24mm

Malzemesi :Gümüş

Yazı Türü : Kufi

Okunuşu :

Ön Yüzü : السلطان الاعظم| عز الدنيا والدين| ابو الفتح كيكاوس| بن كيخسرو

:El sultan el azzam /izzeddünya ved din / ebul feth Keykavus /bin Keyhüsrev

Etrafı :ضرب هذا الدرهم بسيواس

:Durube haza el dirhem bi Sivas

Arka Yüzü :الامام المستعصم| بالله| امير المؤمنين

:El iman el musta'asım/ billah/ emir ül müminin

Etrafı :سنة اربعة واربعين وستمايه

:Sene erba, erbain ve sittema'e (H.644/M.1247-1248)

Tanımı :

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile beraber babasının ismine ve darp yerine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi ile beraber darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü

vardır. Kare çerçevenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:48a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış üç sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. İkinci satırın yazı kuşağının orta kısmında bitkisel olarak yapılmış yan yana olan iki tane çiçek motifi bulunmaktadır. Kare çerçevenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Kare çerçevenin ve yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:48b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde arka yüzde yazı kuşağı arasında bitkisel süsleme bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.644/M.1247-1248 yılında Sivasa sultan II. İzzeddin Keykavus'un1. Saltanat dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**49

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4883

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus H.644-647/M.1246-1249 1. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**H. Mahmut ÇAĞLI' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:01.10.1965

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| ظل الله في العالم| عز الدنيا وللدين| كيكاوس بن كيخسرو

:El sultan el azzam /zıllulahi fi alem /izzeddünya ved din / ebulfeth Keykavus /bin Keyhüsrev

Etrafı **:**ضرب هذا الدرهم بقونيه

:Durube haza el dirhem bi Konya

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله| محمد رسول الله| الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين

:La ilahe illallah Muhammed Resulrullah El iman el musta'asım/ billah/ emir ül müminin

Etrafı **:**سنة اربعة واربعين وستمايه

:Sene erba, erbain ve sittema'e (H.644/M.1247-1248)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile beraber babasının ismine ve darp yerine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid, dönemin halife ismi ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın noktalama ve kontur çizgisi ile karışık yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazılar arasında

satır bölünmüşlüğü vardır. Kare çerçevenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Kare çerçevenin alt yazı kuşağının başında ve sonunda yıldız motifi bulunmaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:49a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın noktalama ve kontur çizgisi ile karışık yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kare çerçevenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Kare çerçevenin ve yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:49b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde önyüzde kare çerçevenin alt yazı kuşağının başında ve sonunda yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.644/M.1247-1248 yılında Konya'da sultanı II. İzzeddin Keykavus'un 1. Saltanat dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**50

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 6528/8

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus H.644-647/M.1246-1249 1. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Cemal AKTAR' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:24.12.1970

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| ظل الله في العالم| عز الدنيا وللدين| كيكاوس بن كيخسرو

:El sultan el azzam /zıllulahi fi alem /izzeddünya ved din / ebul feth Keykavus /bin Keyhüsrev

Etrafı **:**ضرب هذا الدرهم بمدينة بقونيه

:Durube haza el dirhem bi medinete Konya

Arka Yüzü **:** بسم الله الرحمن الرحيم| لا اله الا الله| محمد رسول الله| الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين

:Bismillahirrahmanirrahim**/** La ilahe illallah **/** Muhammed Resulrullah **/** El iman el musta'asım/ billah/ emir ül müminin

Etrafı **:**سنة خمس اربعين وستمايه

:Sene hamse erbain ve sittema'e (H.645/M.1248-1249)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin kenar yazı kuşaklarında silinmeler vardır. Sikke üzerinde bir adet delik bulunmaktadır. Ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile

beraber babasının ismine ve darp yerine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Besmele, Kelime-i Tevhid, dönemin halife ismi ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kare çerçevenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:50a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış beş sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kare çerçevenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Kare çerçevenin ve yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:50b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde noktalama ile yapılmış kare çerçeve dışında her hangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke müze envanter kayıtlarında H.646/M.1249-1250 yıllarında Konya'da basıldığı belirtilmektedir. Ancak Sikke üzerinde yapılan değerlendirme de form olarak da incelendiğinde H.645/M.1248-1249 yılında Konya'da sultanı II. İzzeddin Keykavus'un 1. Saltanat dönemde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**51

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 71/139-6

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus H.644-647/M.1246-1249 1. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Doğan KÖSTEKLİ' den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.11.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,3gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| ظل الله في العالم| عز الدنيا وللدين| كيكاوس بن كيخسرو

:El sultan el azzam /zıllulahi fi alem /izzeddünya ved din / ebul feth Keykavus /bin Keyhüsrev

Etrafı **:**ضرب هذا الدرهم بقونيه

:Durube haza el dirhem bi Konya

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله| محمد رسول الله| الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين

:La ilahe illallah / Muhammed Resulrullah**/** El iman el musta'asım**/** billah**/** emir ül müminin

Etrafı **:**سنة اربعة واربعين وستمايه

:Sene sitte erbain ve sittema'e (H.646/M.1249-1250)

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin kenar yazı kuşaklarında silinmeler vardır. Ön yüz yazı kuşağında Sultan unvanı ile beraber babasının ismine ve darp yerine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid, dönemin halife ismi ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kare çerçevenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:51a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış dört sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazılar arasında satır bölünmüşlüğü vardır. Kare çerçevenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Kare çerçevenin üst kısmında bitkisel motif olan rumi motif vardır. Kare çerçevenin ve yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:51b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde arka yüzde kare çerçevenin üst kısmında bitkisel motif olan rumi motif bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.646/M.1249-1250 yılında Konya'da sultanı II. İzzeddin Keykavus'un 1. Saltanat dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**52

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 6256/2

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus H.644-647/M.1246-1249 1. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Cevdet ZENNECİOĞLU' ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:16.04.1970

Ölçüleri **:**Ağırlık:3,5gr Çap:25mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| كيكاوس بن كيخسرو

:El sultan el azzam / Keykavus bin Keyhüsrev

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**الامام المستعصم| امير المؤمنين

:El iman el musta'asım / emir ül müminin

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam olan sikkenin kenarlarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Sikke üzerindeki yazılarda eskimeler ve silinmeler bulunmaktadır. Sikke yüzeyinde bol miktarda oksitlenmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşaklarının etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:52a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak bulunmamaktadır. Yazı kuşağının etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri vardır.

Foto:52b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde noktalı kare çerçeve dışında herhangi bir bitkisel ve geometrik süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde ön yüzünde Sultanı II. İzzeddin Keykavus ismi yazılı olduğundan 1. Saltanat döneminde basılan bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

3.8. IV. Rükneddin Kılıçarslan1. Saltanat Dönemi Sikkeleri H.646-647/M.1248-1249

Katalog No **:**53

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 76/561

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı IV. Rükneddin Kılıçaslan H.646-647/M.1248-1249 1. Saltanat Dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:**Yaşar ÇOBANOĞLU'ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:18.11.1976

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**At üzerinde ok atan atlı süvari.

Etrafı **:**السلطان الأعظم ركن الدنيا والدين قليج ارسلان بن كيخسرو قسيم امير المؤمنين

:Es sultan el azam Rükneddin dünyaved-din Kılıçarslan bin Keyhüsrev Kasım emir ülmü'minin

Arka Yüzü **:**الامام المستعصمبالله| امير المؤمنين

:El iman el musta'asım billah/ emir ülmü'minin

Etrafı **:**ضرب هذا الدرهم بسيواس سنة سته وخمسين وستمايه

:Duribe haze derhem bi Sivas sene H.646/M.1248-1249

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultan kendi ismi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi ve darp yeri, darp tarihi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde elinde ok ve yay bulunan atlı süvari tasvir edilmiştir. At üzerinde bulunan süvari ok atar bir şekilde kolları gergin olarak tasvir edilmiştir. Süvari ve at

sağa dönüktür. Süvarinin üzerinde elbise bulunmaktadır. Süvarinin başının arkasında sol tarafa ay motifi yerleştirilmiştir. Atın ayakları arasında stilize çiçek motifi yer almaktadır. Atlı süvari kompozisyonun kenarları tepelikli dört çeyrek dairenin birbirine bağlanmasıyla oluşturulmuş kontur çizgisi çevirmektedir. Kontur çizgisinin etrafının daire şeklinde çevrilmiş yazı kuşağı yerleştirilmiştir. Kenarda ise bir kısmı silinmiş içi dolgulu küçük tam dairelerle oluşturulmuş, birbiri ardına devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:53a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde üç sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Bu yazıların etrafını içi dolgulu küçük tam dairelerle oluşturulmuş, birbiri ardına devam eden inci dizisi çevirmektedir. İnci tanelerinin etrafını kenarları tepelikli dört çeyrek dairenin birbirine bağlanmasıyla oluşturulmuş kontur çizgisi çevirmektedir. Kontur çizgisinin etrafına daire şeklinde çevrilmiş yazı kuşağı yerleştirilmiştir. Tüm bu kompozisyonu içi dolgulu küçük tam dairelerle oluşturulmuş, birbiri ardına devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:53b Arka Yüz

Süsleme **:**Süsleme olarak ön yüzde atlı süvari figürü bulunmaktadır. Süvarinin başının arkasında ay motifi yer almaktadır. Atın ayakları arasında stilize çiçek motifi vardır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.646/M.1248-1249 yılında Sivas'ta sultanı IV. RükneddinKılıçarslan1. Saltanat dönemde basılmış olduğu anlaşılmaktadır.

3.9. Üç Sultanın Müşterek Dönemi Sikkeleri II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçaslan, II. Alaeddin Keykubad H.647-655/M.1249-1257

Katalog No **:**54

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4289

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu, Üç Sultanın Müşterek Dönemi II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçaslan, II. Alaeddin Keykubad H.647-655/M.1249-1257

Müzeye Geliş Şekli **:** …satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:28.02.1962

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلاطين الأعاظم| عز الدنيا والدين كيكاوس| ركن الدنيا والدين بن قليج ارسلان| بن علاء الدنيا والدين كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan ül azam / İzzeddünya ved-din Keykavus / ve Rükneddünya ved-din Kılıçarslan / ve Alaeddin ved-din Keykubad /bin Keyhüsrev

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:...** لا اله الا الله| محمد رسول الله الامام| المستعصم بالله امير ا| لمؤمنين ضرب بسيواس

:La ilahe illallah Muhammed Resullullah el imam el Musta'asım Billah emir ülmü'minin Duribe Sivas…

Etrafı **:**Yok

Tanımı :

Sikkenin kenar kısımlarında eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında üç sultanın kendi isimleri ile beraber babalarının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid dönemin halife ismi ve darp yeri, darp tarihi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Ayrıca süsleme unsuru olarak birimci satırın üst kısmında bitkisel rumi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını kalın noktalama ile yapılmış tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:54a Ön Yüz

Sikkenin ön arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Ayrıca süsleme unsuru olarak birimci satırın üst kısmında bitkisel rumi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş kalın noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:54b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme olarak ön ve arka yüzde birinci satırın üst kısmında bitkisel rumi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde de belirtilmemiştir. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.647-649/M.1249-1252 yılında Sivas da Üç Sultanın Müşterek Dönemi de basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**55

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 2013/1158

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu, Üç Sultanın Müşterek Dönemi II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçaslan, II. Alaeddin Keykubad H.647-655/M.1249-1257

Müzeye Geliş Şekli **:** Müze deposundan.

Müzeye Geliş Tarihi:18.04.2013

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلاطين الأعاظم| عز الدنيا والدين كيكاوس| ركن الدنيا والدين بن قليج ارسلان| بن علاء الدنيا والدين كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan ül azam / İzzeddünya ved-din Keykavus / ve Rükneddünya ved-din Kılıçarslan / ve Alaeddin ved-din Keykubad /bin Keyhüsrev

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:…..** لا اله الا الله| محمد رسول الله الامام| المستعصم بالله امير ا| لمؤمنين

:La ilahe illallah Muhammed Resullullah el imam el Mustasım Billah emir ülmü'minin……

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Sikkenin kenar kısımlarında eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında üç sultanın kendi isimleri ile beraber babalarının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid dönemin halife ismi ve darp yeri, darp tarihi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını kalın noktalama ile yapılmış tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:55a Ön Yüz

Sikkenin ön arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tepelik kısmında yatay olarak yapılmış kalın çizgi üzerinde bir tane yıldız motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş kalın noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:55b Arka Yüz

Süsleme : Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. Arka yüzde ise tepelik kısmında yıldız motifi yer almaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi ve darp yeri okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde herhangi bir bilgi belirtilmemiştir. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.651-652/M.1254-1255 yılları arasında Sivas'ta üç sultanın müşterek dönemide basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**56

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 2013/1155

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu, Üç Sultanın Müşterek Dönemi II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçarslan, II. Alaeddin Keykubad H.647-655/M.1249-1257

Müzeye Geliş Şekli **:** Müze deposundan.

Müzeye Geliş Tarihi:18.04.2013

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,6gr Çap:21mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلاطين الأعاظم| عز الدنيا والدين كيكاوس| ركن الدنيا والدين بن قليج ارسلان| بن علاء الدنيا والدين كيقباد بن كيخسرو

:Es sultan ül azam / İzzeddünya ved-din Keykavus / ve Rükneddünya ved-din Kılıçarslan / ve Alaeddin ved-din Keykubad /bin Keyhüsrev

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:…..** لا اله الا الله| محمد رسول الله الامام| المستعصم بالله امير ا| لمؤمنين

:La ilahe illallah Muhammed Resullullah el imam el Mustasım Billah emir ülmü'minin……

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Sikkenin kenar kısımlarında eskimeler ve silinmeler mevcuttur. Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında üç sultanın kendi isimleri ile beraber babalarının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid dönemin halife ismi ve darp yeri, darp tarihi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını kalın noktalama ile yapılmış tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:56a Ön Yüz

Sikkenin ön arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tepelik kısmında yatay olarak yapılmış kalın çizgi üzerinde bir tane yıldız motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını tam olarak görülmemekle birlikte birçok kısmı silinmiş kalın noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:56b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak arka yüzde tepelik kısmında yıldız motifi yer almaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi ve darp yeri okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde herhangi bir bilgi belirtilmemiştir. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.655/M.1258-1259 yıllarında Malatya'da Üç Sultanın Müşterek Döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

3.10. II. İzzeddin Keykavus 3. Saltanat Dönemi Sikkeleri H.655-661/M.1257-1263

Katalog No **:**57

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 72/24-1

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus H.655-661/M.1257-1263 3. Saltanat dönemi

Müzeye Geliş Şekli **:**Gazi ZENGİN'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:15.03.1972

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| عز الدنيا والدين كيكباد| بن كيخسرو برهان أمير المؤ| منين ضرب بـ..

:Es sultan ül azam / İzzeddünya ved-din Keykavus / bin Keyhüsrev berahin emir ülmü'minin durube bi …

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين| سنة سته وخمسين وستمايه

:El imam el Mustasım Billah emir ül mü'minin sene sitte, hamsin ve sittema'e H.656/M.1259-1260

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine ve darp yerine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismi ve darp tarihi bulunmaktadır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Ayrıca süsleme unsuru olarak birinci satırın üst kısmında bitkisel rumi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını birçok kısmı silinmiş ince bir kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:57a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış üç sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Ayrıca süsleme unsuru olarak birimci satırın üst kısmında bitkisel rumi ve yazı kuşağının ortasında birbirine geçmeli bitkisel motif ve bu motifin başında ve sonunda stilize edilmiş çiçek motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını birçok kısmı silinmiş kalın noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:57b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme olarak ön ve arka yüzde birinci satırın üst kısmında bitkisel rumi bulunmaktadır. Ayrıca arka yüzde yazı kuşağının ortasında birbirine geçmeli bitkisel motif, bu motifin başında ve sonunda stilize edilmiş çiçek motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp yeri okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde de belirtilmemiştir. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.656/M.1259-1260 yılında Develi'de II. İzzeddin Keykavus'un II. Saltanat dönemi de basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**58

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 82/36

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus H.655-661/M..1257-1263 3. Saltanat dönemi

Müzeye Geliş Şekli **:** Gazi ZENGİN'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:18.02.1982

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,85gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الاعظم| عز الدنيا والدين ابو| الفتح كيكاوس بن| كيخسرو

:Es sultan el azam / İzzeddünya ved-din ebu el feth Keykavus / /bin Keyhüsrev

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**اعزةلله

:El izzete lillah

Etrafı **:**... ضرب بمدينة قونية سنة

:medimete Duru be Konya sene ...

Tanımı **:**

Sağlam bir sikkedir. Sikkenin kenar yazılarında silinmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında sultan unvanı ile beraber darp yerine ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Süsleme unsuru olarak birinci satırın üst kısmında yan yana duran üç adet yıldız motifi bulunmaktadır. Ayrıca yazı kuşağının ortasında bir birine geçmeli bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. Bitkisel motifin başında ve sonunda stilize olarak yapılmış çiçek motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kuşağının etrafını birçok kısmı silinmiş kalın bir kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:58a Ön Yüz

Sikkenin arka yüz ortasında yatay olarak yazılmış bir sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Bu yazı kuşağının üst kısmında birbirine geçmeli bitkisel bir motif, alt kısmında ise yan yana olan iki adet yıldız motifi bulunmaktadır. Yazı kuşağının etrafını dairesel olarak yazılmış bir yazı sırası çevirmektedir. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını kalın bir kontur çizgisi, bu kontur çizgisinin etrafını ise bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:58b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme olarak ön yüzde yazı kuşaklarının üst kısmında yan yanı dizilmiş üç adet yıldız motifi kullanılmıştır. Ayrıca yazı kuşağının ortasında birbirine geçmeli bitkisel bir motif, bu bitkisel motifin başında ve sonunda yıldız motifi vardır. Arka yüzde ortada yer alan yazı kuşağının üst kısmında birbirine geçmeli bitkisel motif, alt kısmında ise iki adet yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde de belirtilmemiştir. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.658-959/M.1259-1260 yılında Konya ‘da II. İzzeddin Keykavus’un II. saltanat dönemi de basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**59

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 71/76-3

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykavus H.655-661/M..1257-1263 3. Saltanat dönemi

Müzeye Geliş Şekli **:** Mehmet ATAER'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:13.08.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:21mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| عز الدنيا والدين

:Es sultan el azam / İzzeddünya ved-dine

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**Elini beline koymuş tahta oturan hükümdar

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Sikkenin kenarında eksilmeler ve yarılmalar vardır. Sikkenin yüzeyinde oksitlemeler mevcut olup yazı ve figür tam olarak görülmemektedir. Sikkenin ön yüz kuşağında Sultanın kendi ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında sultan tahta oturan hükümdar tasviri vardır.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tüm bu yazı kuşağının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış art arda devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:59a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde elini beline vermiş tahta oturan hükümdar kompozisyonu bulunmaktadır. Tüm bu figürlü kompozisyon etrafını bir kısmı silinmiş noktalama ile yapılan birbirini takip eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:59b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak tahta oturan hükümdar figürü bulunmaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkenin darp tarihi ve yeri bulunmamaktadır. Müze envanter bilgilerinde II. İzzeddin Keykavus'un II. saltanat dönemi sikkelerinden olduğu belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin II. İzzeddin Keykavus'un II. saltanat döneminde basılan bakır sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

3.11. IV. Rükneddin Kılıç Arslan 2.Saltanat Dönemi Sikkeleri H.655-664/M.1257-1267

Katalog No **:**60

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4919

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı IV. Rükneddin Kılıç Arslan H.655-664/M.1257-1267 2. Saltanat dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:** Ali SOYSAL' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:04.10.1965

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,6gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الأعظم| ركن الدنيا والدين| قليج ارسلان بن كيخسرو| برهان امير المؤمنين

:Es sultan ül azam / Rükneddünya ved-din / Kılıçarslan bin keyhüsrev / berahim emir ül mü'minin

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين| خمس وستمايه سنة سبع|

:El imam el Mustasım billah emir ül mü'minin sene seba, hamsin ve sittema'e H.657/M.1260-1261

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikke olup sadece kenar kısmında bir adet delik ve yarık bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismine ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazılar arasında palmet motifi görülmektedir. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş kalın bir kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:60a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Bu yazı kuşaklarının ortasında yan yana duran üç adet uçları dairesel yıldız motifi bulunmaktadır. Yıldız motifleri arasında iki adet palmet motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını bir kısmı silinmiş kalın bir kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:60b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme olarak ön yüzde yazı kuşakları arasında palmet motifi vardır. Arka yüzde ise yazı kuşağının ortasında üç adet uçları dairesel yıldız motifi, yıldız motifi arasında iki adet palmet motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp yeri okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde de darp yeri olarak Erzincan olduğu belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.657/M.1260-1261 yılında Erzincan'da IV. Rükneddin Kılıç Arslan'ın II. saltanat dönemi de basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**61

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 71/84-77

Dönemi **:** Anadolu Selçuklu Sultanı IV. Rükneddin Kılıç Arslan H.655-664/M.1257-1267 2. Saltanat dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:** Doğan KÖSTEKLİ'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.08.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الأعظم| ركن الدنيا والدين| قليج ارسلان بن كيخسرو| برهان امير المؤمنين

:Es sultan ül azam / Rükneddünya ved-din / Kılıçarslan bin keyhüsrev / berahim emir ül mü'minin

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**...|الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين| خمس وستمايه سنة سبع

:El imam el Mustasım billah emir ül mü'minin...

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikke olup sadece kenar kısmında bir adet delik bulunmaktadır. Sikkenin kenar yazılarında silinmeler ve oksitlenmeler vardır. Sikkenin ön yüz kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş kalın bir kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:61a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Bu yazı kuşaklarının ortasında bir birine geçmeli rumi motifi, bu rumi motifinin başında ve sonunda birer tane uçları dairesel yıldız motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını bir kısmı silinmiş kalın bir kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:61b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme olarak arka yüzde yazı kuşağının ortasında bir birine geçmeli rumi motifi, bu rumi motifinin başında ve sonunda birer adet uçları dairesel yıldız motifi bulunmaktadır

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp yeri ve darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde de darp yeri olarak Erzincan olduğu ve darp tarihin H.65(?) olduğu belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.658/M.1261-1262 yılında Erzincan'da IV. Rükneddin Kılıç Arslanın II. saltanat döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**62

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 71/84-1

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı IV. Rükneddin Kılıç Arslan (655-664/1257-1267)) 2. Saltanat dönemi

Müzeye Geliş Şekli **:** Doğan KÖSTEKLİ'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.08.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**... السلطان الأعظم| ركن الدنيا والدين| قليج ارسلان بن كيخسرو|

:Es sultan ül azam / Rükneddünya ved-din / Kılıçarslan bin keyhüsrev …

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:** لا اله الا الله| محمد رسول الله الامام| المستعصم بالله امير المؤمنين| سنة ... خمس وستمايه.

:La ilahe illallah Muhammed Resullullahel imam el Mustasım billah emir ül mü'minin sene… hamsin ve sitteme'a H.65…/M.125…

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikke olup sadece kenar kısmında eksilmeler bulunmaktadır. Sikke kenarında yer alan yazılarda silinmeler vardır. Sikke yüzeyinde oksitlenmeler ve kararmalar mevcuttur. Sikkenin ön yüz kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismine ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi vardır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:62a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tepelik kısmında düz kalın çizgi üzerinde ortada bir adet altı kollu yıldız, yıldızın sağında ve solunda kalın birer adet nokta bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını bir kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:62b Arka Yüz

Süsleme : Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi vardır. Arka yüzde tepelik kısmında kalın çizgi üzerinde ortada bir adet altı kollu yıldız, yıldızın sağında ve solunda kalın birer adet nokta bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp yeri ve darp tarihi tam olarak okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde de darp tarihi 651 olarak belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.658-659/M.1261-1262 yılında Sarus (Sarız) 'da IV. Rükneddin Kılıç Arslan'ın II. saltanat döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**63

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4681/1

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı IV. Rükneddin Kılıç Arslan H.655-664/M.1257-1267 2. Saltanat dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:** Ali KARGI' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.08.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الأعظم| ركن الدنيا والدين| قليج ارسلان بن كيخسرو| برهان امير المؤمنين

:Es sultan ül azam / Rükneddünya ved-din / Kılıçarslan bin keyhüsrev / berahim emir ül mü'minin

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين| سنة تسع خمسوستمايه

:El imam el Mustasım billah emir ül mü'minin sene tisa, hamsin ve sittema'e 659/1262-1263

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikke kenarında yer alan yazılarda silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismine ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının ortasında bir birine geçmeli örgü motifi vardır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:63a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının ortasında bir birine geçmeli örgü motifi yer almaktadır. Örgü motifinden sağ ve sola doğru uzanan bitkisel rumi motifi bulunmaktadır. Bu motifin sağ ve sol tarafında uçları dairesel olan birer adet yıldız motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını bir kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:63b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde yazı kuşağı ortasında bir birine geçmeli örgü motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise yazı kuşağının ortasında bir birine geçmeli örgü motifi, bu motiften uzanan rumi motifi bulunmaktadır. Ayrıca bitkisel motifin sağ ve sol tarafında uçları daire olan birer adet yıldız motifi yer almaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp yeri tam olarak okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde de darp tarihi ve darp yeri olarak H.659/M.1262-1263 yılında Sarus (Sarız)'da basıldığı belirtilmektedir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde H.659/M.1262-1263 yılında Sarus (Sarız)'da IV. Rükneddin Kılıç Arslanın II. saltanat döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**64

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 5485

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı IV. Rükneddin Kılıç Arslan H.655-664/M.1257-1267 2. Saltanat dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:** Ali KARGI' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:12.07.1967

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الأعظم| ركن الدنيا والدين| قليج ارسلان بن كيخسرو| برهان امير سيواس المؤمنين/ضرب

:Es sultan ül azam / Rükneddünya ved-din / Kılıçarslan bin keyhüsrev / berahim emir ül mü'minin / darp Sivas

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**الامام المستعصم| بالله امير المؤمنين| سنة أحد ستين وستمايه

:El imam el Musta'asım billah emir ül mü'minin sene sittin, ahad ve sittema'e H.661/M.1264-1265

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin ön yüz kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine ve darp yerine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismine ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tepelik kısmında yatay olarak yapılmış kalın çizgi üzerinde bitkisel motif olan rumi vardır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:64a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tepelik kısmında yatay olarak yapılmış kalın çizgi üzerinde bitkisel motif olan rumi vardır. Yazı kuşağının ortasında bir birine simetrik olarak sağ ve sol tarafa doğru uzanan bitkisel motif olan rumi yer almaktadır. Bu motifin sağ ve sol tarafında uçları dairesel olan birer adet yıldız motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını bir kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:64b Arka Yüz

Süsleme : Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında yatay olarak yapılmış kalın çizgi üzerinde bitkisel motif olan rumi vardır. Arka yüzde ise tepelik kısmında yatay olarak yapılmış kalın çizgi üzerinde bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. Ayrıca yazı kuşağının ortasında bir birine simetrik olarak sağ ve sol tarafa doğru uzanan bitkisel motif olan rumi yer almaktadır. Bu motifin sağ ve sol tarafında uçları dairesel olan birer adet yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikke H.661/M.1264-1265 yılında Sivas'ta IV. Rükneddin Kılıç Arslanın II. saltanat döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**65

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 72/45-4

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı IV. Rükneddin Kılıç Arslan H.655-664/M.1257-1267 2. Saltanat dönemi.

Müzeye Geliş Şekli **:** Mustafa HASTOPRAKÇI' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:11.05.1972

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,7gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الأعظم| ركن الدنيا والدين| قليج ارسلان بن كيخسرو

:Es sultan ül azam / Rükneddünya ved-din / Kılıçarslan bin keyhüsrev

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:…**الله

:li-llah …

Etrafı **:**... ضرب بمدينة قونية سنة

:Duru be medinete bi Konya...

Tanımı **:**

Oldukça tahrip olan sikkenin üzerinde bir delik açılmıştır. Sikkenin kenar kısımlarında eksilmeler ve yarıklar bulunmaktadır. Ayrıca sikke üzerinde yer alan yazı kuşaklarında silinmeler ve oksitlenmeler vardır. Sikkenin ön yüz kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında dönemin halife ismine, darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi vardır. Yazı kuşaklarının ortasında bir birine geçmeli örgü motifi yer alır. Bu motiften sağ ve sol tarafa doğru uzanan rumi motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş kalın kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:65a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde daire içerisindealtı çeyrek dairenin birbirine bağlanmasıyla oluşturulmuş kontur içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Yazı kuşağının üst kısmında sağ tarafta bir adet altı kollu yıldız motifi, alt kısmında ise rumi motifi bulunmaktadır. Bu konturun etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını bir kısmı silinmiş kalın bir konturla çevrelenmiştir.

Foto:65b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzdetepelik kısmında bitkisel motif olan rumi vardır. Ayrıca yazı kuşaklarının ortasında bir birine geçmeli örgü motifi yer alır. Arka yüzde ise yazı kuşağının sağ tarafında bir adet yıldız motifi, alt kısmında ise bitkisel motif rumi yer almaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi tam olarak okunamamıştır. Müze envanter bilgilerinde darp tarihi belirtilmemiştir. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği olarak da incelendiğinde H.663-664/M.1267-1268 yılın da Konya ‘da IV. Rükneddin Kılıç Arslanın II. saltanat döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

3.12. III.Gıyaseddin Keyhüsrev Dönemi Sikkeleri H.664-682/M.1266-1283

Katalog No :66

Bulunduğu Yer : Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No : 88/227

Dönemi :Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev H.664-682/M.1266-1283

Müzeye Geliş Şekli :Zafer ŞAHİN' den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:22.06.1988

Ölçüleri :Ağırlık:3,05gr Çap:22mm

Malzemesi :Gümüş

Yazı Türü : Kufi

Okunuşu :

Ön Yüzü :السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن قلج| ارسلان

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved din / Keyhüsrev bin Kılıçarslan

Etrafı :Yok

Arka Yüzü :ألملك لله

:El mülkü lillah

Etrafı :ضرب بسيواس سنة ستة وستسن وستمايه

:Duru be medinete Sivas sene sitte sittin ve sittema'e H.666/M.1269-1270

Tanımı :

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikke üzerinde herhangi bir oksitlenme ve yıpranma bulunmamaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Tepelik kısmında bir birine geçmemiş örgü motifi ile bitkisel motif olan rumi vardır. Yazı kuşakları arsında bir adet yıldız motifi ile bir adet rumi motifi görülmektedir. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş kalın noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:66a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde kalın çizgi ile yapılmış daire içerisinde altı çeyrek dairenin bir birine bağlanmasıyla oluşturulmuş kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Altı çeyrek dairenin tepelik ve alt kısmında bir birine bağlanarak sağ ve sol tarafa doğru uzanan rumi motifi oluşturulmuştur. Daire konturun çizgisinin etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş kalın noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:66b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında örgü motifi ve bitkisel motif olan rumi vardır. Ayrıca yazı kuşakları arasında bir adet yıldız ve bir adet rumi motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise altı çeyrek dairenin tepelik ve alt kısmında bir birine bağlanarak sağ ve sol tarafa doğru uzanan rumi motifi vardır.

Tarih **:**Gümüş madenden darp edilen sikke H.666/M.1269-1270 yıllarında, Sivas'ta III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**67

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 73/110

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev H.664-682/M.1266-1283

Müzeye Geliş Şekli **:**Kadri SAYILGAN' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:09.04.1973

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,8gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن قلج| ارسلان

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved din / Keyhüsrev bin Kılıçarslan

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**ألملك لله

:El mülkü lillah

Etrafı **:**ضرب بمدينة قيصرية سنة ...وستمايه.

:Duru be medinete Kayseri sene ….. sittema'e 6…

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikkedir. Sikkenin kenar yazılarında silinmeler ve oksitlenmeler mevcuttur. Tam bir dairesel form özelliği göstermemektedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi vardır. Yazı kuşakları arsında bir adet yıldız motifi görülmektedir. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş kalın noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:67a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde kalın çizgi ile yapılmış daire içerisinde, art arda devam eden küçük noktalama ile oluşturulmuş altı çeyrek dairenin birbirine bağlanmasıyla yapılmış kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Altı çeyrek dairenin alt kısmında iki adet altı kollu yıldız motifi vardır. Daire kontur çizgisinin etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş kalın noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:67b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi vardır. Ayrıca yazı kuşakları arasında bir adet yıldız motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise altı çeyrek dairenin alt kısmında iki adet yıldız motifi vardır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi tam olarak okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında 667 yılında Kayseri'de basılan sikkelerden olduğu belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.666-667/M.1269-1270 yılları arasında Kayseri'de III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**68

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 5671

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev H.664-682/M.1266-1283

Müzeye Geliş Şekli **:** Ali SOYSAL' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:20.02.1968

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن قلج| ارسلان

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved din / Keyhüsrev bin Kılıçarslan

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**ألملك لله

:El mülkü lillah

Etrafı **:**ضرب بمدينة ... سنة ...وستمايه.

:Duru be medinete … sene ….. sittema'e 6…

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam sikkenin kenarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Sikkenin kenar yazılarında silinmeler ve oksitlenmeler mevcuttur. Tam bir dairesel form özelliği göstermemektedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşakları arsında bir adet yıldız motifi görülmektedir.

Foto:68a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde kalın çizgi ile yapılmış daire içerisinde, ard arda devam eden küçük noktalama ile oluşturulmuş altı çeyrek dairenin bir birine bağlanmasıyla yapılmış kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Altı çeyrek dairenin alt kısmında bir adet uçları dairesel olan altı kollu yıldız motifi vardır. Daire kontur çizgisinin etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir.

Foto:68b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde yazı kuşakları arasında bir adet yıldız motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise altı çeyrek dairenin alt kısmında bir adet yıldız motifi vardır.

Tarih **:**Gümüş maden den basılan sikkenin darp yeri ve darp tarihi tam olarak okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında 671 yılında basıldığı belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.671/M.1274-1275 yıllarında Sarus (Sarız) ‘da III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**69

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 75/468

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev H.664-682/M.1266-1283

Müzeye Geliş Şekli **:**Yaşar ÇOBANOĞLU' ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:21.05.197

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن قلج| ارسلان

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved din / Keyhüsrev bin Kılıçarslan

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**ألملك لله

:El mülkü lillah

Etrafı **:**... ضرب بمدينة قيصرية سنة

:Duru be medinete Kayserisene …

Tanımı **:**

Oldukça tahrip olmuş bir sikkedir. Sikkenin kenarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Ayrıca kenar yazılarında silinmeler ve oksitlenmeler mevcuttur. Tam bir dairesel form özelliği göstermemektedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşakları arsında muhtelif yerlerde üç adet uçları dairesel olan altı kollu yıldız motifi görülmektedir.

Foto:69a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde kalın çizgi ile yapılmış daire içerisinde, art arda devam eden küçük noktalama ile oluşturulmuş altı çeyrek dairenin bir birine bağlanmasıyla yapılmış kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Bu yazı kuşağının üst kısmında bir birine geçmeli örgü motifi yer almaktadır. Bu örgü motifinden sağ ve sol tarafa doğru uzanan bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. Ayrıca yazı kuşağının alt kısmında iki adet uçları dairesel olan altı kollu yıldız motifi mevcuttur. Daire kontur çizgisinin etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir.

Foto:69b Arka Yüz

Süsleme : Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde yazı kuşakları arasında muhtelif yerlerde üç adet yıldız motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise tek sıra yazının üst kısmında bir birine geçmeli örgü motifi, bu örgü motifinden sağ ve sol tarafa doğru uzanan bitkisel motif olan rumi yer almaktadır. Bu yazı sırasının altı kısmında iki adet uçları dairesel olan altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi tam olarak okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında darp tarihi konusunda herhangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.674-676/M.1277-1280 yılları arasında Kayseri'de III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**70

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 4875

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev H.664-682/M.1266-1283

Müzeye Geliş Şekli **:** Hamdi TÜFEKÇİOĞLU' ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:01.10.1965

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن قلج| ارسلان

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved din / Keyhüsrev bin Kılıçarslan

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**ألملك لله

:El mülkü lillah

Etrafı **:**... ضرب بمدينة

:Duru be medinete …

Tanımı **:**

Oldukça tahrip olmuş bir sikkedir. Sikkenin kenarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Ayrıca kenar yazılarında silinmeler ve oksitlenmeler mevcuttur. Tam bir dairesel form özelliği göstermemektedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:70a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde kalın çizgi ile yapılmış daire içerisinde, ince çizgi ile oluşturulmuş altı çeyrek dairenin bir birine bağlanmasıyla yapılmış kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Bu yazı kuşağının üst kısmında altı kollu yıldız motifi yer almaktadır. Daire kontur çizgisinin etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir. Tüm bu kompozisyon etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:70b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik te rumi motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise merkez de yer alan yazı sırasının üst kısmında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi ve darp yeri okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında herhangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.675/M.1278-1279 yılların da Erzincan'da III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No :71

Bulunduğu Yer : Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No : 4918

Dönemi :Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev H.664-682/M.1266-1283

Müzeye Geliş Şekli : Ali SOYSAL'dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:04.10.1965

Ölçüleri :Ağırlık:2,8gr Çap:22mm

Malzemesi :Gümüş

Yazı Türü :Sülüs

Okunuşu :

Ön Yüzü :السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن قلج| ارسلان

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved din / Keyhüsrev bin Kılıçarslan

Etrafı :Yok

Arka Yüzü :ألملك لله

:El mülkü lillah

Etrafı :ضرب بسيواس سنة ستة وسنة سبعسنة سبع وستمايه

:Duru be medinete bi Sivas seba, sebain ve sittemaê H.677/M.1280-1281

Tanımı :

Oldukça tahrip olmuş bir sikkedir. Sikkenin kenarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Ayrıca kenar yazılarında silinmeler ve oksitlenmeler mevcuttur. Sikke yüzeyinde bir adet delik bulunmaktadır. Tam bir dairesel form özelliği göstermemektedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:71a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde kalın çizgi ile yapılmış daire içerisinde, ince çizgi ile oluşturulmuş altı çeyrek dairenin bir birine bağlanmasıyla yapılmış kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Altı çeyrek dairenin alt tarafında bağlama oluştururken rumi motifi ile bağlanmıştır. Daire kontur çizgisinin etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir. Tüm bu kompozisyon etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:71b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak arka yüzde altı çeyrek dairenin alt tarafında bağlama oluştururken rumi motifi kullanılmıştır.

Tarih **:**Gümüş madenden yapılan sikke H.677/M.1280-1281 yılında Sivas'ta III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**72

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 80/596

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev H.664-682/M.1266-1283

Müzeye Geliş Şekli **:** Müze deposundan.

Müzeye Geliş Tarihi:28.08.1980

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن قلج| ارسلان

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved din / Keyhüsrev bin Kılıçarslan

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**ألملك لله

:El mülkü lillah

Etrafı **:**... ضرب بسيواس في سنة

:Duru be Sivas fi sene …

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikke olup yüzeyin de oksitlenmeler bulunmaktadır. Sikke yüzeyinde bulunan yazılar da silinmeler mevcuttur. Sikkenin kenarında yarıklar vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. Yazı satırları arasında bir birine geçmeli örgü motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:72a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde kalın çizgi ile yapılmış daire içerisinde, ince çizgi ile oluşturulmuş altı çeyrek dairenin bir birine bağlanmasıyla yapılmış kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Altı çeyrek dairenin alt tarafında bağlama oluştururken rumi motifi ile bağlanmıştır. Daire kontur çizgisinin etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir. Tüm bu kompozisyon etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:72b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında rumi motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise merkez de yer alan yazı sırasının etrafını çeviren altı çeyrek dairenin alt tarafında bağlama oluştururken rumi motifi ile süsleme yapılmıştır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında her hangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.678-679/M.1281-1282 yılları arasın da Sivas'ta III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**73

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 71/84-30

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev H.664-682/M.1266-1283

Müzeye Geliş Şekli **:** Doğan KÖSTEKLİ' den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.08.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:25mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| كيخسرو بن قلج| ارسلان

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved din / Keyhüsrev bin Kılıçarslan

Etrafı **:**Yok

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله| محمد رسول الله

:La ilahe illallah Muhammed Resullullah

Etrafı **:**... ضرب بمدينة قيصرية سنة

:Duru be Medinete Kayseri sene …

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikke olup yüzeyin de oksitlenmeler bulunmaktadır. Sikke yüzeyinde bulunan yazılar da silinmeler mevcuttur. Sikkenin kenarında eksilmeler ve yarıklar vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ve darp tarihine, darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:73a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzde küçük noktalama ile oluşturulmuş iç bükey altı çeyrek dairenin bir birine bağlanmasıyla yapılmış kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Altı çeyrek dairenin tepelik kısmın da altı kollu yıldız yer almaktadır. Küçük noktalama ile yapılan altıgenin boşluklarında yatay ve dikey olarak yazılmış yazılar bulunmaktadır. Tüm bu kompozisyon etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:73b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında rumi motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise merkez de yer alan yazı sırasının etrafını çeviren altı çeyrek dairenin tepelik kısmın da altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında her hangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.677-679/M.1280-1283 yılları arasın da Kayseri'de III. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

3.13. II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi Sikkeleri H.681-697/M.1282-1297

Katalog No **:**74

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 5100

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli **:** Mehmet BIYIK'tan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:20.04.1966

Ölçüleri **:**Ağırlık:4,3gr Çap:28mm

Malzemesi **:**Altın

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| ابو الفتح مسعود| بن كيكاوسه

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin Keykavus

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله| محمد رسول الله| ضرب هذا الدينار بقونيه| سنة اثنين وثمانين وستمايه

:Lailahe İllallah Muhammed Resullullah durube haza el dinar bi Konya isney, semanin ve sittema'e H.682/M.1282-1283

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikke olup yüzeyin de bulunan kenar yazılarında silinmeler bulunmaktadır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ve darp tarihine, darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında bitkisel motif olan rumi bulunmaktadır. İkinci satırın başında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:74a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşakları arasında bir tane altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:74b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında rumi motifi ve ikinci satır başında bir tane yıldız motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise yazı kuşakları arasında bir tane yıldız motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Altından basılan sikke H.682/M.1282-1283 yıllarında Konya'da II. Gıyaseddin Mesud döneminde darp edilen sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**75

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 86/38

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli **:** Mahmut TELCİOĞLU'ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:24.03.1986

Ölçüleri **:**Ağırlık:2.8gr Çap:23mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**... العظمة لله السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| ابو الفتح مسعود| بن

:El azametelillah Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin …

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله| محمد رسول الله

:La ilahe İllallah Muhammed Resullullah

Etrafı **:**….

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikke olup kenar yazılarında silinmeler bulunmaktadır. Ayrıca kenarlarında eksilmeler ve yarıklar görülmektedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ve darp tarihine, darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Üçüncü satırın başında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:75a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşakları ortasında bir birine geçmiş örgü motifi bulunmaktadır. Örgü motifinden sağ ve sol tarafa doğru uzanan rumi motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:75b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde bir tane yıldız motifi yer almaktadır. Arka yüzde ise yazı kuşakları arasında örgü motifi ve örgü motifinden sağ ve sol tarafa doğru uzanan rumi motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüşten basılan sikkenin darp yeri ve darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında her hangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.680-682/M.1281-1283 yılları arasın da Sivas'ta II. Gıyaseddin Mesud döneminde darp edilen sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**76

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 86/31

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli **:** Mahmut TELCİOĞLU'ndan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:24.03.1986

Ölçüleri **:**Ağırlık:2.9gr Çap:25mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**... السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| ابو الفتح مسعود| بن

: Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin …

Arka Yüzü **:** العظمة لله

:El azamete lillah

Etrafı **:**….

Tanımı **:**

Genel olarak sağlam bir sikke olup kenar yazılarında silinmeler bulunmaktadır. Ayrıca kenarlarında eksilmeler ve yarıklar görülmektedir. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında rumi motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:76a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın çizgi ile yapılmış daire içerisinde, altı çeyrek dairenin bir birine bağlanmasıyla oluşturulmuş kontur içerisinde yatay olarak yazılmış yazı bulunmaktadır. Bu konturun etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir.

Foto:76b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında rumi motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise dairesel kalın kontur çizgileri yer almaktadır.

Tarih **:**Gümüşten basılan sikkenin darp yeri ve darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında her hangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.682-684/M.1283-1285 yılları arasın da Erzincan'da II. Gıyaseddin Mesud döneminde darp edilen sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No :77

Bulunduğu Yer : Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No : 87/2014

Dönemi :Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli : Kemal KOPAL'dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:30.12.1987

Ölçüleri :Ağırlık:2.88gr Çap:25mm

Malzemesi :Gümüş

Yazı Türü :Sülüs

Okunuşu :

Ön Yüzü :السلطان الاعظم| عياث الدنيا والدين| مسعود بن كيكاوس

: Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin Keykavus

Arka Yüzü : لا اله الا الله| محمد رسول الله

:La ilahe İllallah Muhammed Resullullah

Etrafı :….

Tanımı :

Sikke oldukça yıpranmış bir durumdadır. Kenarlarında eksilmeler ve yarılmalar bulunmaktadır. Sikkenin yüzeyinde oksitlenmeler görülmektedir. Yüzey yazılarında silinmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ile darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:77a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşağının ortasında yan yana duran uçları daire olan üç tane altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:77b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak arka yüzde yazı kuşaklarının ortasında uçları dairesel olan üç tane yıldız bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüşten basılan sikkenin darp yeri ve darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında her hangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.683-687/M.1285-1288 yılları arasın da Erzurum'da II. Gıyaseddin Mesud döneminde darp edilen sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**78

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 73/107

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli **:** Kadir SAYILGAN' dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:09.04.1973

Ölçüleri **:**Ağırlık:2.6gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**العظمة لله/ السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| ابو الفتح مسعود| بن كيكاوس

:El azamete lillah / es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin Keykavus

Arka Yüzü **:** لا اله الا الله| محمد رسول الله

:La ilahe İllallah Muhammed Resullullah

Etrafı **:**ضرب بسيواس سنة خمسو وثمانين وستمايه

:Durube Sivas sene hamsin, semanin ve sittema'e H.685/M.1287-1288

Tanımı **:**

Sikke biraz yıpranmış durumdadır. Kenar kısmında eksilmeler ve yarılmalar bulunmaktadır. Yüzey yazılarında silinmeler mevcuttur. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ile darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşaklarının ortasında stilize edilmiş çiçek motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:78a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde tam dolgulu noktalama ile yapılmış kare kontur içerisinde yatay olarak yazılmış iki sıra yazı kuşağı yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. İki sıra yazı kuşağının ortasında yan yana dizilmiş dört tane altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Kare çerçevenin etrafındaki boşluklarında yazılar yer almaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:78b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde yazı kuşaklarının ortasında stilize bir çiçek motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise kare çerçeve içerisinde yazı kuşaklarının ortasında yan yana yapılmış altı kollu yıldız motifi yer almaktadır.

Tarih **:**Gümüşten basılan sikke H.685/M.1287-1288 yılların da Sivas'ta II. Gıyaseddin Mesud döneminde darp edilen sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**79

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 71/76-19

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli **:** Mehmet ATAER'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:13.08.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:3gr Çap:24mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:** Kufi

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** العظمة لله| السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| ابو الفتح مسعود| بن كيكاوس

:El azamete lillah / es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin Keykavus

Arka Yüzü **:** لا اله الا الله| محمد رسول الله

:La ilahe İllallah Muhammed Resullullah

Etrafı **:**ضرب بسيواس سنة ثمانين وثمانين وستمايه

:Durube Sivas sene semane, semanin ve sittema'e H.688/M.1289-1290

Tanımı **:**

Sikke biraz yıpranmış durumdadır. Sikkenin yüzeyin de bulunan yazılarda tahribatlar ve silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ile darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Yazı kuşakların dan ikinci satırın sonunda bir tane altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:79a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın çizgisi ile yapılmış altı tane çeyrek dairenin birleştirilmesi ile oluşturulmuş kontur çizgisi içerisinde iki sıra yazı kuşağı bulunmaktadır. Bu yazı kuşağının tepelik ve alt kısmında birer tane altı kollu yıldız motifi vardır. Yazı kuşaklarının ortasında bir birine geçmeli örgü motifi ile bu motiften sağ ve sol taraf doğru uzanan rumi motifi yer almaktadır. Altıgenin boşluklarında ise yazılar bulunmaktadır. Tüm bu kompozisyonun etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:79b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde yazı kuşakları arasında bir tane yıldız motifi bulunmaktadır. Arka yüzde ise altıgen çerçeve içerisinde yazı kuşaklarının tepelik ve alt kısmında birer adet yıldız motifi yer almaktadır. Ayrıca yazı kuşakları ortasında örgü motifi ile rumi motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüşten basılan sikke H.688/M.1289-1290 yılların da Sivas'ta II. Gıyaseddin Mesud döneminde darp edilen sikkelerden olduğu anlaşılmaktadır.

Katalog No **:**80

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 75/831

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli **:** Mustafa HASTOPRAKÇI'dan satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.09.1975

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,9gr Çap:25mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| ابو الفتح مسعود| بن كيكاوس

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin Keykavus

Arka Yüzü **:**العظمة لله

:El azamete lillah

Etrafı **:**.....

:……

Tanımı **:**

Sikke oldukça yıpranmış bir durumdadır. Kenarlarında eksilmeler ve yarılmalar bulunmaktadır. Sikkenin yüzeyinde bulunan yazılarda silinmeler ve oksitlenmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Birinci satırın sonunda bir tane altı kolu yıldız motifi bulunmaktadır.

Foto:80a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde kalın çizgisi ile yapılmış tam dairesel olarak oluşturulmuş kontur çizgisi içerisinde bir sıra yazı bulunmaktadır. Bu yazının alt kısmında uçları dairesel olan bir tane altı kolu yıldız motifi yer almaktadır. Daire kontur çizgisinin etrafına tam daire tek sıra yazı yerleştirilmiştir.

Foto:80b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde yazı kuşakları arasında bir tane yıldız motifi bulunmaktadır. Arka yazı satırının alt kısmında bir tane yıldız motifi yer alır.

Tarih **:**Gümüşten basılan sikkenin darp yeri ve darp tarihi okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında herhangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.688-689/M.1289-1290 yılları arasın da Antalya'da II. Gıyaseddin Mesud döneminde darp edilen sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**81

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 71/84-78

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli **:** Doğan KÖSTEKLİ'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:25.08.1971

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,2gr Çap:22mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| غياث الدنيا والدين| ابو الفتح مسعود| بن كيكاوس

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin Keykavus

Arka Yüzü **:** لا اله الا الله| وحده لا شريك له| محمد رسول الله

:La ilahe illallah/ vahde hü şerikele/ Muhammed Resullullah

Etrafı **:** ضرب بسيواس سنة ... وستمايه

:Durube Sivas sene …ve sittema'e 6…

Tanımı **:**

Sikke oldukça yıpranmış bir durumdadır. Kenarlarında eksilmeler ve yarılmalar bulunmaktadır. Sikkenin yüzeyinde bulunan yazılarda silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i tevhid ile darp tarihine ve darp yerine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın çizgi ile yapılmış dairesel kontur çizgisi içerisinde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında bir birine geçmeli örgü motifi ile bu motiften sağ ve sol tarafa doğru uzanan rumi motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kuşaklarının etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:81a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde tam dolgulu noktalama ile yapılmış kare çerçeve içerisinde yazı kuşakları bulunmaktadır. Yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmektedir. Kare çerçevenin boşluklarında yazılar yer almaktadır. Tüm bu kompozisyonun etrafını birçok kısmı silinmiş tam dolgulu noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:81b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön yüzde tepelik kısmında örgü motifi ile rumi motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüşten basılan sikkenin darp tarihi tam olarak okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında H.690/M.1293-1294 yılında basıldığı belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede ve form özelliği incelendiğinde sikkenin H.690/M.1293-1294 yıllarında Sivas'ta II. Gıyaseddin Mesud döneminde darp edilen sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**82

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 84/8

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi H.682-697/M.1283-1297

Müzeye Geliş Şekli **:** Kazım EVLER'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:05.04.1984

Ölçüleri **:**Ağırlık:4,16gr Çap:24x2,6mm

Malzemesi **:**Bakır

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**.... بن| مسعود| والدين| غياث الدنيا| السلطان الاعظم

:Es sultan ül azam / Gıyaseddünya ved-din / ebu el feth Mesud / bin …

Arka Yüzü **:**العظمة لله

:El azamete lillah

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Sikke oldukça yıpranmış bir durumdadır. Kenarlarında eksilmeler, kırıklar ve yarılmalar bulunmaktadır. Sikkenin yüzeyinde bulunan yazılarda silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde bir kısmım olmayan kalın çizgi ile yapılmış yarım dairesel kontur çizgisi içerisinde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Bu yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmemektedir.

Foto:82a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde bir kısmım olmayan kalın çizgi ile yapılmış yarım dairesel kontur çizgisi içerisinde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları yer almaktadır. Bu yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü görülmemektedir.

Foto:82b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde her hangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır.

Tarih **:**Bakır madenden basılan sikkede darp tarihi ve darp yeri bulunmamaktadır. Ancak sikke üzerinde yapılan değerlendirme de form olarakta incelendiğinde ön yüzünde Sultanı II. Gıyaseddin Mesud ismi yazılı olduğundan I. Saltanat dönemin de basılan bakır sikkelerinden olduğu anlaşılmaktadır.

3.14. III. Alaeddin Keykubad Dönemi Sikkeleri H.697-701/M.1297-1301

Katalog No **:**83

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 81/320

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Alaeddin Keykubad H.697-701/M.1297-1301

Müzeye Geliş Şekli **:** Gazi ZENGİN'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:18.11.1981

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,1gr Çap:2,2x2,2mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**.... السلطان الاعظم| علاء الدنيا والدين| ابو الفتح كيقباد| بن

:Es sultan ül azam / Alaeddünya ved-din / ebu el feth Keykubad / bin …

Arka Yüzü **:**...لا اله الا الله محمد رسول الله

:La ilahe İllallah Muhammed Resullullah …

Etrafı **:**Yok

Tanımı **:**

Sikke oldukça yıpranmış bir durumdadır. Kenarlarında eksilmeler, kırıklar ve yarılmalar bulunmaktadır. Sikkenin yüzeyinde bulunan yazılarda silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ile darp yerine ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Bu yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında rumi motifi yer almaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafını kalın çizgi ile yapılmış dairesel olarak oluşturulmuş kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:83a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Bu yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Sikkenin tepelik kısmında rumi motifi yer almaktadır. Yazı kuşağın orta satırın sol tarafında bir birine geçmeli palmet motifi bulunmaktadır. Tüm bu yazı kompozisyon etrafının kalın çizgi ile yapılmış dairesel olarak oluşturulmuş kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:83b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak ön ve arka yüz tepelik kısmında rumi motifi bulunmaktadır. Ayrıca arka yüzde ortadaki yazı kuşağının sağ tarafında birbirine geçmeli palmet motifi bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi ve darp yeri okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında H.699 yılında Sarıkavak'ta darp edildiği belirtilmiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.699/M.1299-1300 yılında Sarukavak'ta Sultanı III. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**84

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 81/322

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Alaeddin Keykubad H.697-701/M.1297-1301

Müzeye Geliş Şekli **:** Gazi ZENGİN'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:18.11.1981

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,2gr Çap:2,3x2,5mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:** السلطان الاعظم| علاء الدنيا والدين| كيقباد بن فرانوز

:Es sultan ül azam / Alaeddünya ved-din / Keykubad bin Feramuz

Arka Yüzü **:**Aslan ve güneş tasviri (Şir-i Hürşid Tavsiri)

Etrafı **:** لا اله الا الله محمد رسول الله

:La ilahe İllallah Muhammed Resullullah

Tanımı **:**

Sikke oldukça yıpranmış bir durumdadır. Kenarlarında eksilmeler, kırıklar ve yarılmalar bulunmaktadır. Sikkenin yüzeyinde bulunan yazılarda silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Ayrıca darp yeri ve darp tarihi de ön yüzde bulunmaktadır. Arka yüz yazı kuşağında aslan ve güneş tasviri ile Kelime-i Tevhid yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın çizgi ile yapılmış kare çerçeveli kontur çizgisi içerisinde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Bu yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tüm bu kompozisyonun etrafını birçok kısmı silinmiş küçük noktalama ile yapılmış peş peşe devam eden inci taneleri çevirmektedir.

Foto:84a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde şir-i hürşit olarak belirtilen arslan-güneş kompozisyonu yer almaktadır. Arslan oldukça doğal bir kompozisyonda tasvir edilmiştir. Arslan sağ dönük yürü bir vaziyette darp edilmiştir. Arslanın hemen üstün de insan yüzlü güneş motifi bulunmaktadır. Güneşteki insan yüzü badem gözlü, ay yüzlü Türk tipine uygun olarak tasvir edilmiştir. Arslanın ayaklarının ortasında altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Bu tasvirin üzerin yarım daire içerisine yerleştirilmiş yazı kuşağı yer almaktadır. Tüm kompozisyonu bir biri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:84b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak arka yüzünde aslan ve güneş tasviri bulunmaktadır. Ayrıca aslanın ayakları arasında altı kollu yıldız motifi yer almaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi ve darp yeri okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında herhangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirmede form olarak da incelendiğinde H.700/M.1301-1302 yılında Bafa'da Sultanı III. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

Katalog No **:**85

Bulunduğu Yer **:** Kayseri Arkeoloji Müzesi

Müze Envanter No **:** 73/91

Dönemi **:**Anadolu Selçuklu Sultanı III. Alaeddin Keykubad H.697-701/M.1297-1301

Müzeye Geliş Şekli **:** Gazi ZENGİN'den satın alma.

Müzeye Geliş Tarihi:18.11.1981

Ölçüleri **:**Ağırlık:2,2gr Çap:2,3x2,5mm

Malzemesi **:**Gümüş

Yazı Türü **:**Sülüs

Okunuşu **:**

Ön Yüzü **:**...سلطان الاعظم| علاء الدنيا .....| كيقباد بن فر...

:… sultan ül azam / Alaeddünya …. / Keykubad bin Fera…

Arka Yüzü **:**لا اله الا الله محمد رسول الله

:La ilahe İllallah Muhammed Resullullah

Etrafı **:……**

Tanımı **:**

Sikke oldukça yıpranmış bir durumdadır. Kenarlarında eksilmeler, kırıklar ve yarılmalar bulunmaktadır. Sikkenin yüzeyinde bulunan yazılarda silinmeler vardır. Sikkenin ön yüz yazı kuşağında Sultanın kendi isimi ile beraber babasının ismine yer verilmiştir. Arka yüz yazı kuşağında Kelime-i Tevhid ile darp yerine ve darp tarihine yer verilmiştir.

Sikkenin ön yüzünde kalın çizgi ile yapılmış dairesel çerçeveli kontur çizgisi içerisinde yatay olarak yazılmış yazı kuşakları bulunmaktadır. Bu yazı kuşakları arasında satır bölünmüşlüğü tam olarak görülmemektedir. Tüm yazı kompozisyonu bir biri adına devam eden içi dolgulu tam dairelerle yapılmış inci taneleri çevrelemektedir. Bu inci taneleri sikkenin bir kısmında görülebilmektedir. Diğer kısımlarında silinmiş durumdadır.

Foto:85a Ön Yüz

Sikkenin arka yüzünde ise iki sıra kalın çizgi ile yapılmış yıldız şeklindeki bordür içerinde yazı bulunmaktadır. Yıldızın boşluklarında ise yazılar yer almaktadır. Tüm bu kompozisyonu kalın çizgilerle oluşturulmuş dairesel kontur çizgisi çevirmektedir.

Foto:85b Arka Yüz

Süsleme **:**Sikke üzerinde süsleme unsuru olarak arka yüzünde yıldız bordürü bulunmaktadır.

Tarih **:**Gümüş madenden basılan sikkenin darp tarihi ve darp yeri okunamamıştır. Müze envanter kayıtlarında her hangi bir bilgi belirtilmemiştir. Sikke üzerinde yapılan değerlendirme de form olarak ta incelendiğinde H.701/M.1303-1304 yılında Antalya'da Sultanı III. Alaeddin Keykubad döneminde basılan sikkelerden olduğu düşünülmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEĞERLENDIRME

Araştırma sonucunda "Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkeleri"'nin 85 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Bunlardan 4 tanesi II. İzzeddin Kılıç Arslan dönemine, 6 tanesi II. Rükneddin Süleyman Şah dönemine, 5 tanesi I. Gıyaseddin Keyhüsrevin II. Saltanat dönemine, 4 tanesi I. İzzeddin Keykavus dönemine, 15 tanesi I. Alaeddin Keykubad dönemine, 13 tanesi II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemine, 5 tanesi II. İzzeddin Keykavus dönemine, 1 tanesi IV. Rükneddin Kılıçarslan dönemine, 3 tanesi üç sultanın (II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçarslan, II. Alaeddin Keykubad) müşterek dönemine, 3 tanesi II. İzzeddin Keykavus III. Saltanat dönemine, 6 tanesi IV. Rükneddin Kılıç Arslan dönemine, 8 tanesi III. Gıyaseddin Keyhusrev dönemine, 9 tanesi II. Gıyaseddin Mesud dönemine, 3 tanesi III. Alaeddin Keykubad dönemine aittir.

Müzedeki Anadolu Selçuklu sikkelerinin gelişimini çıkarmaya çalıştığımız tezde, katalogda yer alan örneklerden faydalanarak malzeme, süsleme, yazı ve darphane başlıkları adı altında genel bir değerlendirmeye gidilmiştir.

4.1. Malzeme

Kayseri Arkeoloji Müzesinde bulunan Anadolu Selçuklu sikkelerinde kullanılan temel malzeme altın (dinar), gümüş (dirhem) ve bakır (fels)'dır.

4.1.1 Altın Sikkeler (Tablo 1)

Tarihi devirlerden günümüze kadar altın, her zaman kullanılmış ve kıymet görmüştür. Altın tarihi sürecte para ve süs eşyası olarak kullanılmıştır. Altının yumuşak bir yapıya sahip olmasından dolayı kolay şekil verilebilmekte ve kolay işlenebilmektedir. Altının içerdiği elementlerden dolayı beyaz, kırmızı ve yeşil altın olarak çeşitleri bulunmaktadır.[66]

[66] GEÇKİNLİ, A.E., "Altın", **Altının İktidarı İktidarın Altınları ,**Yapı Kredi Altın Sikke Koleksiyonu, İstanbul, 2005, s.17-18

Anadolu Selçuklu devletinin ilk dönemlerinde altının az elde edilmesinden dolayı ve hükümdarlığın kuruluş aşamasında olması sebebiyle ilk önceleri Bizans bakır fels kullanılmıştır. Anadolu Selçuklu devletinin daha sonra ki dönemlerde gümüş dirhem darbına ağırlık vermişlerdir. Altın ise savaş ganimetlerinden veya dışarıdan getirilen bir malzeme olamsı nedeniyle zor elde edilmesinden dolayı devletin başlangıçta az bastırılan altın sikke daha sonra devletin güçlü dönemlerinde altın sikke basımı artmıştır.[67]

Anadolu Selçuklu altın sikkelerinde kompozisyon formları, yuvarlak, kare ve dört veya altı dilimli gül yaprağı şekillerinden oluşmaktadır. Sikke kompozisyon şekilleri tek daire veya ikili daire, ya da inci dizisi bordürden meydana gelerek sikkedeki yazı kuşağını çevrelemektedir. Anadolu Selçuklu sikke kompozisyon formlarından daire, kompozisyon biçimlerinden ise inci dizisi bordürler ile daireler, sikkelerde yaygın olarak kullanılmıştır.

Anadolu Selçuklu altın sikkelerinde yer alan yazı kuşaklarında sultanın adı, ünvanları, sıfatları, Kelime-i Tevhid, ayetler, darp tarihi ve darp yeri, halife isimleri bulunmaktadır.

Anadolu Selçuklu Devletinin altın sikke basımı konusunda litaretürlerin incelenmesinde; Anadolu Selçuklu Devleti'nde ilk altın sikke II. Kılıçarslan tarafından bastırıldığı anlaşılmıştır. Günümüze kadar gelebilen en eski Anadolu Selçuklu altın sikkesi H.573 (M.1177–1178) tarihlidir. Sikkenin bir yüzünde "Lâ ilâhe illallâh vahdeehû lâ şerîkele el Mustazi Bi emrillah emir ül mü'minin" yazılıdır. Çevresinde ise "El imam el dinar bi Konya duru be haza" ibaresi yazılıdır. Diğer yüzü de "Muhammed resulullah sallallahi aleyhe es sultan el muazzam Kılıçarslan bin Mesud" ifadesi yazılıdır. Sikke yüzeyindeki yazılarda Kelime-i Tevhid, darp yeri ve darp tarihi Konya'da II. Kılıçaslan tarafından basıldığını anlaşılmıştır.[68]

II. Rükneddin Süleyman Şahın döneminden altın sikke H.597 (M.1198-1199) tarihlidir. Sikkenin bir yüzünde dairesel kontur çizgisi içerisinde yazı kuşağı bulunmaktadır. Diğer yüzünde sağ elinde üççatallı mızrak tutan atlı süvari tasviri yer almaktadır. Sikkenin bu özelliği ile II. Kılıçarslan sikkelerinden farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. I. Keykavus'un sikkelerinde her iki yüzde kontur çizgisi veya birbiri ardına devam eden

[67] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.22.
[68] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.49-50.

noktalı küçük inci taneleri ile yapılmış kare çerçeve içerisinde babasının ismi ile beraber sultanın isimi, Abbasi halifelerinin isimleri ve Kelime-i Tevhid bulunmaktadır.[69] I. Keykavus'un altın sikkeleri bu özelliği ile kendinden önceki sultanların sikkelerinden farklılık arz ettiği görülmektedir.

Anadolu Selçuklu sultanları içerisinde I. Alâeddin Keykubad döneminde birçok miktarda ve çeşitte altın madeninden yapılmış sikkeler bastırılmıştır. Günümüze kadar en fazla altın sikkesi ulaşan ve bulunan Selçuklu Hükümdarlarından biri I.Alâeddin Keykubad'dır. I. Alâeddin Keykubad altın sikkelerinin ön ve arka yüzünde ya birbirni takip eden inci taneleri ile çevrili alan içerisinde yazı ya da merkezde çift dairesel kontur çizgisi içerisinde yazı kuşakları genelde darp edilmiştir. Bir yüzünde Abbasi halifesinin ismi ve dua metinleri yer almaktadır. Diğer yüzde ise sultan ünvan ile beraber sikkenin basım tarihi ve yeri bulunmakatdır.[70] I. Alâeddin Keykubad'ın Alanya ve Suğdak fetihlerinden sonra dönemin Halifesi kendisine "muazzam sultan" ünvanını vermiştir. Bu nedenle I. Alâeddin Keykubad'ın sultanlık dönemi sikkelerinde bu unvan çok sıklıkla kullanılmıştır.

I. Alâeddin Keykubad'dan sonra tahta çıkan II. Keyhüsrev babası I.Alâeddin Keykubad sikkelerine kullanmış olduğu "muazzam sultan" ünvanını kendiside kullanmış ve kullanmaya devam etmiştir. II. Keyhüsrev'in altın sikkeleri Konya ve Sivas'ta bastırılmıştır.[71] Altın sikkeleri genelde her iki yüzde kare çerçeve içerisinde yazı kuşakları veya merkezde çift daire kontur çizgisi içerisinde yazı kuşakları yer almaktadır. II. Keyhüsrev'in altın sikkelerinde dikkat çeken ve diğer sikkelerden farklı olan unsur Şir-i Hurşid (aslan-güneş)'in yer almasıdır.[72] II. Keyhüsrev dönemine ait Kayseri Müzesinde sikkenin her iki yüzde çift daire içerisinde yazı kuşakları yer alan sikke örneği bulunmaktadır.(Kata.:35-Foto.:35a-b)

II. İzzeddin Keykavus, üçlü sultanın müşterek dönemlerindeki altın sikke formlarında önemli bir değişiklik olmamıştır. IV. Rükneddin Kılıçaslan'ın altın sikkenin bir yüzde yazı kuşakları yer alırken diğer yüzünde altı çeyrek dairenin birleştirilmesi ile

[69] İZMİRLİER, Y., **Anadolu Selçuklu Paraları**, İstanbul, 2010, s,98-99
[70] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.94-99.
[71] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.122
[72] İZMİRLİER, Y., **Anadolu Selçuklu Paraları**, İstanbul, 2010, s,165-167

oluşturulmuş gülbezek motifi içerisinde yazı kuşağının bulunması farklılık ortaya koymaktadır.[73]

III. Gıyaseddin Keyhüsrev, II. Gıyaseddin Mesud, III. Alaeddin Keykubad dönmeleri altın sikkeleri ön ve arka yüzde dairesel olarak birbirini takip eden inci taneleri içerisinde yazı kuşakları, ya da kontur çizgisi veya noktalama ile yapılmış kare alan içerisinde yazı kuşakları veya altı çeyrek dairenin birbirine bağlanmasıyla oluşturulmuş çerçeve içerisinde yazı kuşakları bulunur. Kayseri Müzesinde II. Gıyaseddin Mesud dönemine ait kenarları küçük noktalama ile yapılmış inci taneleri ile çevrilen alan içerisinde yazı kuşakları olan sikke örneği bulunmaktadır.[74] (Kata.:74-Foto.:74a-b)

4.1.2. Gümüş Sikkeler (Tablo 1)

Gümüş malzeme doğada bol miktarda bulunmasından, doğal maden ve doğal cevher yatakları olarak bulunmasından dolayı bu maden birçok alanda kullanılmıştır. Gümüş madenini maden sanatı ustaları veya sanatkârları istedikleri şekilde saf olarak kullanırlar veya gümüş alaşımları yaparak kullanmışlar.

Anadolu Selçuklu Devletinin sikkelerinde temel malzeme olarak gümüş madeni kullanılmıştır. Selçuklu gümüş sikkeleri değişik ağırlıkta darp edilmişler olup genellikle 2 ile 3 gram arasında değişen ağırlıktadırlar. Sikkeler genellikle 22-25mm arasındaki değişen çapılarda basılmıştır. Develtin ekonomik gücüne göre sikkelerin gümüş ayarları yükseltilmekte veya düşürülmektedir. (Katalog:1-2-10-11) Ayrıca gümüş dirhemlerin yanında daha ufak birim olarak ayarlanmış çeyrek veya yarım gümüş dirhemler olarak adlandırılan sikkelere de rastlanılmaktadır.[75](Kata.:12-Foto.:12a-b, Kat.:30-Foto.:30a-b)

Anadolu Selçuklu gümüş sikkeleri kompozisyon formları genel olarak, kare, daire, altı dilimli gül yaprağı ve yıldız şekillerinden oluşmaktadır. Kompozisyon biçimleri tek daire veya ikili daire ya da birbirinin devamı şeklinde olan inci dizisi bordürden meydana gelerek sikkedeki yazı ya da figürü çevrelemektedir.(Kata.:44-Foto.:44a-b, Kata.:53-Foto.:53a-b,Kata.:84-Foto.:84a-b) Anadolu Selçuklu gümüş sikkelerde genel olarak kompozisyon formlarından daire şeklinde olup, kompozisyon biçimleri ise bir

[73] İZMİRLİER, Y., **Anadolu Selçuklu Paraları**, İstanbul, 2010, s,259

[74] Araştırma kapsamında incelenen örneklerde Kayseri Arkeoloji Müzesinde II. Gıyaseddin Keyhüsrev ve II. Gıyaseddin Mesud dönemlerine ait altın sikke örnekleri bulunmaktadır. Ancak diğer sultanlara ait altın sikke örneklerine Müze envanterin de rastlanılmamıştır. Diğer sultanlara ait altın sikke bilgileri literatürlerden faydalanarak verilmeye çalışılmıştır.

[75] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.23

birini takip eden inci dizisi bordürler ile düz daireler kullanılmıştır.(Kata.:54-Foto.:54a-b,Kata.:80-Foto.:80a-b,Kata.:83-Foto.:83a-b)

Ayrıca bazı sikke örneklerinde yuvarlak daire içerisinde, kare çerçeveli alan içerisinde yazı kuşakları yer alan örnekler de bulunmaktadır.(Kata.:48-Foto.:48a-b,Kata.:49-Foto.:49a-b)

Anadolu Selçuklu gümüş sikkeleri üzerinde bulunan yazı kuşaklarında ünvanları ile beraber sultanın adı, babasının adı, sıfatları, Kelime-i Tevhid, ayetler, halife isimleri, darp tarihi ve darp yeri bulunmaktadır.

İncelenen Selçuklu gümüş sikkelerinde en dikkat çeken nokta II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından bastırılan gümüş sikkelerdeki Şir-i Hurşit kompozisyonudur. Sikkenin Şir-i Hurşit kompozisyonunun yer aldığı yüzde Aslanın Hüsrev'i, güneşin ise Şirin'i simgelediği kabul edilmektedir. Arka yüzde ise sikkenin basım tarihi ve yılı yazılıdır.(Kata.:37-Foto.:37a-b) Şir-i Hurşit kompozisyonu ayrıca III. Alaeddin Keykubad dönemi bazı gümüş sikklerinde de görülmektedir.(Kata.:84-Foto.:84b) Ayrıca Selçuklu gümüş sikklerinde dikkat çeken diğer bir komposizyon şekli ise sikkenin ön yüzünde atlı süvari tasviri, arka yüzünde ise yazı kuşağı bulunmaktadır.(Kata.:5-Foto.:5a-b)

4.1.3. Bakır Sikkeler (Tablo 1)

Anadolu Selçuklu sikkelerinde üçüncü para birimi olarak bakır felsler görülmektedir. Anadolu Selçukluların ilk döneminde, altının az elde bulunduğu için bakır sikkeler kullanılmıştır. Selçukluların kuruluş dönemde kullandıkları bakır felslerin boyutları genelde 18 mm ile 32 mm arasında, ağırlıkları ise 2.05 gr ile 11.90 gr arasında değişmektedir.[76] II.Kılıçarslan döneminden sonraki bakır felslerin boyutlarının küçültüldüğü görülmektedir.[77]

Anadolu Selçuklu bakır sikkelerin işçiliği genellikle biraz kaba ve düzensizdir. Selçuklu dönemi bakır sikke kompozisyon formları, kare, daire ve altı dilimli gül yaprağı şekillerinden oluşmaktadır. Kompozisyon biçimleri kare ya da tek daire veya inci dizisi bordürden meydana gelerek sikkedeki yazı ya da figürü çevrelemektedir. Sikkelerde yaygın olarak kompozisyon formlarından daire, kompozisyon biçimlerinden ise bir

[76] PARLAR, G., **Age.**, s.114
[77] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.23

birini takip eden inci dizisi bordürler ile düz daireler kullanılmıştır.(Kata.:8-Foto.:8a-b,Kata.:52-Foto.:52a-b)

Anadolu Selçuklu bakır sikkelerinde yer alan yazı kuşaklarında sultanın adı, ünvanları, sıfatları, halife isimleri, darp tarihi ve darp yeri bulunmaktadır.

İncelenen Selçuklu bakır sikkelerinde en dikkat çeken nokta figürlü sikkelerde atlı süvari kompozisyonunun çok kullanılmasıdır.(Kata.:3-Foto.:3a-b,Kata.:15-Foto.:15a-b) Ayrıca II. İzzeddin Keykavus'un elini beline vermiş tahta oturan hükümdar kompozisyonu dikkat çekicidir. (Kata.:59-Foto.:59a-b)

4.2. Süsleme (Tablo 2)

4.2.1. Bitkisel Süsleme

Anadolu Selçuklu sikkeler üzerinde yer alan bitkisel motiflerin çok ayrıntılı olduğu tam olarak söylenemez. Sikke üzerinde yer alan bitkisel motifler genelde küçük boşlukların kapanması amacıyla doldurucu unsur olarak kullanılmışlardır. İncelenen sikkelerde süsleme unsuru olarak çoğunlukla rumi motifi görülmektedir. Anadolu Selçuklu sikkelerinde görülen rumi motifi, genellikle iki ayrı daldan çıkan yapraklar şeklinde simetrik olarak uzunmaktadır. Bu motif sikkelerde yazı ortalarında, tepeliklerde ve sikkenin alt kısmında kompozisyonu tamamlayıcı unsuru olarak kullanıldığı görülmektedir.(Kata.:20-Foto.:20b,Kata.:57-Foto.:57b) Rumi motifi bazı sikke örneklerinde geometrik olarak yapılan altıgenin altta ve üstte birleştiği kısımlarda simetrik olarak kullanıldığı görülmektedir. (Kata.:66- Foto.:66b)

Anadolu Selçuklu dönemine ait sikkelerde palmet motifi, tıpkı rumi motifi gibi zemini doldurma tarzında veya kompozisyonu tamamlayıcı unsuru olarak kullanıldığı görülmektedir. (Kata.:60-Foto.:60b)Ancak palmet motifi, rumi motifi kadar çok sık kullanılmamıştır.

Bitkisel motfiler sikkeler üzerinde daha çok küçük alanların kapatılması amacıyla kullanılmışlardır.

4.2.2. Geometrik Süsleme

Geometrik süsleme Anadolu Selçuklu sikklerinde daire, kare, yıldız, birbirine geçme örgü ve birbirini takip eden inci taneleri şeklinde alt başlıklar altında toplayabiliriz.

4.2.2.1. Daire Süsleme

Anadolu Selçuklu sikkelerinin geometrik motiften oluşan örneklerinin başında daire şekli yer almaktadır. Selçuklu sikkeleri üzerinde tam daire formu ya kenar kontur uygulamasında veya iç kontur oluşturmada sıkça kullanılmıştır. Sikkeler üzerinde yer alan bu uygulamada daire formu bazen kenarlık, bazen de sikkenin merkezde uygulanmıştır. Bu daire formu kenar uygulamalarında ve merkez uygulamalarda yazı kuşağının veya figürün etrafını kapatacak bir şekilde uygulanmıştır. Daire formu ugulanırken ya kalın kontur çizgisi şeklinde veya birbirini takip eden inci taneleri şeklinde kullanıldığı görülmüştür.(Kata.:20-Foto.:20b,Kata.:30-Foto.:30a-b,Kata.:56-Foto.:56a,Kata.:60-Foto.:60b) Daire formu sikke üzerinde uygulanırken tekli uygulamalar olduğu gibi iç içe geçmiş ikili halkalardan oluşan uygulamalar da görülmektedir.(Kata.:11-Foto.:11a-b,Kata.:35-Foto.:35a-b)

Ayrıca Anadolu Selçuklu sikkelerinde yarım veya çeyrek dairenin birleştirilmesiyle oluşturulmuş geometrik süsleme görülmektedir. Gülbezek veya altıgen motifi olarak da adlandırılan bu süsleme Anadolu Selçuklu devletinin özellikle son dönemlerinde sikke yüzeylerinde görülmektedir. (Kata.:53-Foto.:53a-b,Kata.:66-Foto.: 66b,Kata.:67-Foto.: 67b, Kata.:68-Foto.: 68b)

4.2.2.2. Kare Süsleme

Anadolu Selçuklu sikkelerinde daire formunda kadar olmazsada kare şekiller, sikkeler üzerinde kullanılmıştır. Kare şekil sikkelerde genellikle yazılı kuşaklarında kenar boşluklarının doldurulmasında kullanılmıştır.(Kata.:16-Foto.:16a-b) Sikke üzerinde kare şekiller bazen kontur çizgisi şeklinde bazen de inci taneleri şeklinde görülmektedir. Bazen de dıştan saran dairelerle bütünleşmiştir.(Kata.:17-Foto.:17a-b,Kata.:37-Foto.:37a,Kata.:40-Foto.:40,Kata.:42-Foto.:42a-b,Kata.:48-Foto.:48b,Kata.:50-Foto.:57a-b,Kata.:51-Foto.:51a-b)

4.2.2.3. Yıldız Süsleme

Selçuklu sikklerinde süsleme unsurunun vazgeçilmez öğelerinden bir tanesi de yıldız motifidir. Anadolu Selçuklu sikkelerinin yüzeylerinde yazı aralarında veya figürlerin arkalarında üst ya da alt kısımlarda; üçlü, beşli ve altı kollu yıldızlar şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Sikklerin yüzeyleri içerisinde kullanıldığı veya bulunduğu alana göre yıldızların kol sayısı ve şekli değişiklik göstermektedir. Yıldız motifi

uygulanırken kenar konturu olarak, bazen süsleme kuşağı olarak yazı ortasında yan yana gelerek oluşturmakta, bazen sikkenin tepelik kısmında kullanılarak satır başının oluşturmakta, bazen de yazı aralarında kullanılarak boşluk doldurma veya dolgu olarak kullanılmaktadır.

Anadolu Selçuklu sikkelerinde genellikle altı kollu yıldız motifi daha sık kullanılmıştır. İncelenen örneklere bakıldığı zaman yıldız şekilleri üç çatallı, uçları dairesel ve rozet biçimde olduğu görülmüştür.(Kata.:10-Foto.10b,Kata.:13-Foto.:13a-b,Kata.:25-Foto.:25a-b,Kata.:28-Foto.:28b,Kata.:62-Foto.:62b)

4.2.2.4. Birbirine Geçme Süsleme

Geometrik süsleme içerisinde önemli bir unsur olan geçme motifi, örgü veya saadet düğümü olarak isimlendirilmektedir. Anadolu Selçuklu sikkelerinde saadet düğümü ya sikke yüzeyini kaplayan motif biçiminde ya da satır aralarına yerleştirilen dolgu motifi şeklinde kullanılmıştır.

Geçme motifi alttan ve üsten birbirlerini saran iki şeritin devamlılığı ve kesilmeden devam eden şekil ile meydana gelir. Şerit sayısı değişiklik göstermekte olup genelde üç şerit olabilmektedir. Anadolu Selçuklu sikkelerinde üç gözlü geçmeler, iki yandan uzayan kollarla rumî motifi meydana getirmekte, geçme ise burada gövde olma özelliğini taşımaktadır.[78] (Kata.:12-Foto:12b,Kata.:27-Foto.:27b,Kata.:61-Foto.:61b,Kata.: 63-Foto.: 63a-b,Kata.:69-Foto.:69b)

4.2.2.5. İnci Taneleri Süsleme

Anadolu Selçuklu sikkelerinde en çok kullanılan süsleme motiflerinden birisidir. İnci taneleri birbiri ardına devam eden içi tam dolgulu küçük veya büyük noktalama ile yapılan bir geometrik süsleme unsurudur. Bu motif Anadolu Selçuklu sikke yüzeylerinde birçok alanda kullanılmıştır.

Bu süsleme unsuru sikke üzerinde kompozisyonu çevreleyen bazen tam daire, bazen yazı kuşaklarını dairesel veya kare şeklinde çevreleyen inci dizisi kontur şeklinde kullanılmaktadır. İnci taneleri süslemesi dairesel olarak iki kademeli kontur biçiminde olup birincisi ortaya yerleştirilen yatay yazıları çevrelerken, ikincisi tüm kompozisyonu çevrelemektedir. Selçuklu sikklerinde çok sık karşılaşılan uygulamada ise tüm kompozisyon sadece tam daire, tek sıra inci dizisi konturla çevreleyen örnekler

[78] PARLAR, G., **Age.**, s.139-140

görülmektedir. Anadolu Selçuklu sikkelerinde bazı kompozisyonlarda inci taneleri yazı kuşağını tam daire olarak, kare olarak veya yarım daire olarak çevrelemektedir. (Kata.:11-Foto.11b, Kata.:15-Foto.:15b,Kata.:16-Foto.:16a-b,Kata.:18-Foto.:18a-b, Kata.:21-Foto.: 21a-b, Kata.: 29- Foto.:29b,Kata.:30-Foto.:30a, Kata.:42-Foto.:42a-b, Kata.:53- Foto.:53b, Kata.:68- Foto.:68b, Kata.:73- Foto.:73b)

4.2.3. Figürlü Süsleme

Anadolu Selçuklu dönemi ilk kuruluş aşamasında sikke yüzeylerinde büst tarzında insan figürlerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu uygulamanın nedeni olarak ilk önceleri Bizans sikklerini kullanmış olmak veya diğer bölge devletleriyle ortaklaşa kestirilen sikkelerde görmek mümkündür.[79]

İncelediğimiz sikkelerden 21 tanesi figürlü olup bunlardan 2 tanesi II. İzzeddin Kılıçaslan, 6 tanesi II. Rükneddin Süleyman Şah, 2 tanesi I. Gıyaseddin Keyhusrev'in II. Saltanat dönemi, 1 tanesi I. Alaeddin Keykubad, 7 tanesi II. Gıyaseddin Keyhusrev, 1 tanesi IV. Rükneddin Kılıçaslan, 1 tanesi II. İzzeddin Keykavus, 1 tanesi III. Alaeddin Keykubad dönemlerine aittir.

Kayseri Arkeoloji Müzede bulunan Anadolu Selçuklu sikkelerini figür motifi olarak iki başlık altında değerlendirebiliriz. Bunlar insan figürlü süsleme ve hayvan figürlü süsleme şeklinde tasnif etmekteyiz.

4.2.3.1. İnsan Figürlü Süsleme

At üzerinde süvari figürü Türklerde çok sevilerek kullanılan ve aynı zamanda güç ve kudretin sembolü olarak karşımıza çıkar. Türk kültürünün kökenlerinde, birçok malzemede bu figürün kullanıldığı görülmüştür. Orta Asya'nın uçsuz bucaksız bozkırlarında at koşturan, avlanan süvariler ile "Atlı Kültürü" ortaya çıkmıştır. Yapılan kazı çalışmaları sonucu benzeri bulunamayan "Pazırık" halısındaki süvari figürü fevkalade bir biçimde dokunarak kaşımıza çıkmaktadır.[80]

Atlı süvaride gösterilen bazı unsurlar onun sultanı tasvir ettiğini göstermekte olup atın üstündeki insan figür, başı haleli ve elinde teber veya üçlü mızrak tutar bir durumda tanımlanmış ve bunların bir kısmında da anlamı olan ok, yay ve mızrak gösterilmiştir. Bu anlamda yayını sonuna kadar geren ve okunu hedefe fırlatmaya hazırlanan süvari

[79] PARLAR, G., **Age.**, s.119
[80] PARLAR, G., **Age.**, s.119-126

sultandan başkası olamaz ve avcılıkla ilgili gösterilen bu tür komposizyonlarda süvari güç sembolü olarak, mızrağını ise ava yöneltmiş ve ok atarken gergin kolları ile sonsuzluğu hedeflediği anlaşılmaktadır. Atın üzerindeki figürün kıyafet ve başındaki hale ya da sarık onun önemli bir kişiye ait olduğunu vurgulamaktadır.[81]

İnceleme kapsamında sikkeler üzerinde bulunan figürler, insan ve hayvan figürleriyle birlikte kullanılmıştır. Anadolu Selçuklu sikkelerinde görülen figürlerden bir tanesi insan figürlü sikkelerdir. Selçuklu sikkleri üzerinde insan figürü genel olarak at üzerine oturan süvari veya binici figürü olarak da tasvir edilmiştir.

Anadolu Selçuklu sikkelerinde insan figürü at üzerinde sağ elinde mızrak veya teber tutan ve hücum eder bir şeklide, sağa dönük olarak tasvir edilmişlerdir. Figürler oldukça doğal olarak betimlenmiştir. At üzerinde yer alan binicilerin gövdesi profilden, başlar cepheden verilmiştir. Süvarilerin yüz detayları tam olarak seçilememektedir. (Kata.:3-Foto:3a-3b, Kata.:5-5a-5b, Kata.:14-14a-14b) Bazı süvari tasvirli örneklerde ise elinde ok ve yay olan, sağa dönük olarak kompozisyon oluşturulmuştur.(Kata.:53-Foto.53a)

Anadolu Selçuklu Sultanlarından II. İzeddin Keykavus dönemine tarihlenen ve at süvari komposizyonundan farklı olarak elini beline vermiş tahta oturur vaziyetteki figür tasvir görülmektedir.(Kata.:59-Foto.59b) Bu komposizyon figürün tahta oturması yönetici oduğu ve toplum üzerindeki gücünü işaret ettiği anlaşılmaktadır.

At üzerindeki süvari tasvirli sikkeleri incelediğimizde, Anadolu Selçuklu sultanları içerisinden, II. İzzeddin Kılıçaslan, II. Rükneddin Süleyman Şah, I. Gıyaseddin Keyhusrev, I. Alaeddin Keykubad, II. Gıyaseddin Keyhusrev, IV. Rükneddin Kılıçaslan, II. İzzeddin Keykavus ve III. Alaeddin Keykubad dönemlerinde bastırıldığı görülmektedir.

4.2.3.2 Hayvan Figürlü Süsleme

İnceleme kapsamına aldığımız Selçuklu sikkelerindeki hayvan figürlerinide, at ve aslan fügürü olarak iki başlık halinde değerlendirebiliriz.

[81] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.24

4.2.3.2.1. At Figürü

At Türk toplumunda önemli bir yere sahiptir. Türklerle toplumunda birçok efsanede, hikâyede at, sahibinin yol arkadaşı, en kıymetli ve en değerli varlığı sayılmıştır. At savaşlardaki faydaları dolayısıyla güç ve kuvvetin sembolü olmuştur.[82]

Orta asyada yaşayan Türk topluluklarına ait yapılan kazıların en çok at bulunmuştur. Kurganlarda, atların ve onlarla ilgili çok zengin koşum malzemelerinin ortaya çıkarılmıştır. Atın Türk toplumunda bu kadar vazgeçilmez olmasının nedenlerinden biri de, uçsuz bucaksız Orta Asya'nın tabiat şartlarından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla da at, Türklerin dünyaya yayılışları ile birlikte, yerleşik düzene geçtikleri zaman da her türlü sanatlarında da kendini göstermiştir.[83]

Anadolu Selçuklu sikkleri üzerinde at figürünün büyük bir kısmı süvari ile birlikte tasvir edildiği görülmektedir. Selçuklu devletinin ilk yıllarından sonra süvari ile birlikte at figürü görülür. Sikke üzerinde tasvir edilen at, yürür vaziyette ve sağa dönüktür, oldukça da doğal olarak işlendiği görülmektedir.(Kata.:9-Foto.9b, Kata.:15-Foto.:15b, Kata.:44-Foto.:44a, Kata.:53-Foto.:53a)

4.2.3.2.2. Aslan Figürü

Aslan; Türk mitolojisinde önemli yere sahiptir. Aslan özellikle hayvan mücadele sahnelerinde, mücadeleyi kazanan hayvan olarak kullanılmıştır. Bu durum aslanın savaş, zafer, iyinin kötüyü yenmesi ve kuvvet sembolü olarak ele alındığını göstermektedir. Ayrıca on iki hayvanlı Türk takviminde yıl sembolü olan kaplanın yerine aslanın da kullanıldığı görülmektedir.[84]

Orta Asya Pazırık kurganlarında yapılan kazılarda çıkarılan eserlerde aslan-grifon tasvirlerine rastlanması bu hayvanın Türklerde daha erken devirlerden itibaren tanındığını gösterir.[85] Anadolu Selçuklu sanatında çok sık kullanılan aslan figürleri güç, kudret sembolü koruyucu hayvanlardır.[86]

---

[82] ÇORUHLU, Y., **Türk Mitolojisinin Ana Hatları**, İstanbul, 2000, s. 142.
[83] PARLAR, G., **Age.**, s.127.
[84] ÇORUHLU, Y.,**Age.**,s.141-142
[85] ÇORUHLU, Y., **Age.**,s.,136.
[86] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age**. s.24

Aslan figürü, Selçuklularda yaygın bir şekilde camilerin taç kapısının iki yanında, hanlarda, şifahanelerde, kalelerde, medreselerde, çinilerde ve el yazmalarında, gerek mücadele sahnelerinde gerekse çörten şeklinde tek aslan başı olarak görülmektedir.[87]

Aslan figürlü sikkeler, Anadolu Selçuklu sikkelerinde sıkça görülmektedir. Aslan figürü sikkeler üzerinde oldukça natüralist olarak, aslan yürür bir vaziyette tasvir edilmiştir. Aslan figürü bazen tek başına, bazende çift olarak betimlenmiştir. Aslan figürü Selçuklu sikkelerinde güneş motifi ile birlikte kullanılmıştır. Bu kompozisyon şir-i hurşid adı ile anılmaktadır. Şir-i Hurşid adı ile bilinen, aslan-güneş kompozisyonunda aslanın Hüsrev'i, güneşin de Şirin'i simgelediği kabul edilmektedir.[88]

Ayrıca güneş motifi sikkelerde yuvarlak yüzlü, çevresine saçtığı ışıkla tasvir edilmiştir. Güneş gökyüzünü temsil etmektedir. Güneş aydınlığı, iyiliği ve gücü sembolize etmektedir.[89]

Şir-i Hurşid komposizyonunu en güzel örnekleri Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev döneminde görülmektedir.(Kata.:38-Foto.38a-b) Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev dışında III. Alaeddin Keykubad döneminde de şir-i hurşid motifi kullanılmıştır. (Kata.:84-Foto.84a-b)

4.3. Yazı (Tablo 2)

Sikkelerin üzerinde bulunan yazıya "lejand" denir. Lejandın kelime anlamı "okumak"tır. Latince "legere"den gelmektedir. İslami dönem sikke lejandları hükümdar ya da sultan ad ve unvanlarını, darp yeri ve tarihi vb. bilgilerini bize aktarmaktadır.[90]

Yazılı anlatım, tarihte paranın ilk kullanıldığı örneklerden başlayarak günümüze kadar her zaman kullanılmıştır. Yazı, bütün sikkelerde figürlü veya figürsüz olsun hepsinde kullanılmıştır. [91]

Yazı, İslamiyet'le birlikte Arap harflari ile birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Genel olarak kufi ve sülüs yazı çeşidi sikkelerde tercih edilmiştir. Kufi yazı, düz çizgiler ve köşelerden, sülüs yazı ise yuvarlak ve eğri kesimden oluşmaktadır.[92]

---

[87] PARLAR, G., **Age.**, s.123.
[88] PARLAR, G., **Age.**, s.130.
[89] AKKAYA, N., **Age.**, s.,514-515
[90] TEKİN, O., **Antik Nümizmatik ve Anadolu,** İstanbul, 1997, s.19.
[91] TÜFEKÇİOĞLU, A., **Türk Mimarisinde Yazı**, Türkler Ansiklopedisi VI. Anakara, 2002,s.2
[92] PARLAR, G., **Age.**, s.139.

Devleti yöneten hükümdarlar geniş kitlelere ulaştırabilmek için hükümdarlığa ait sembolleri sikkeler üzerinde yazılı anlatıma dönüştürerek aktarmayı tercih etmişlerdir. Anadolu Selçuklu dönemi sikkelerinde temel anlatımı yazılı kompozisyon oluşturmaktadır.[93]

Anadolu Selçuklu Sikkelerde Kufi hat çok sık kullanılmıştır. Kufi hat ile beraber sülüs yazısı da kullanılmıştır.(Kata.:53-Foto.:53b, Kata.:55-55a-b, Kata.:57-57a-b) İncelenen sikke örneklerinde birçok sikkede Kufi yazı kullanıldığı görülmektedir.(Kata.:1-Foto.1b, Kata.:2-2a-b, Kata.:11-11a-b, Kata.:16-16a-b, Kata.:30-30a-b, Kata.:49-49a-b)

Sikke üzerinde bulunan yazılarda; parayı bastıran Sultanın ismi, darp yeri ve tarihi, dönemin halife ismi, Kelime-i Tevhid ve Kur'an-ı Kerim'den seçilen muhtelif ayetlere yer verilmiştir.[94]

4.4.Darphaneler (Tablo 1)

Antik Çağda kullanılan darphaneler oldukça basit atölyelerdir. Sikkeler darphane denilen bu basit atölyelerde basılmıştırlar. Herhangi bir metalin sikkeye dönüştürülmesi işlemi birkaç aşamada gerçekleştirilmiştir İçinde örs, ocak, tartı ve kalıpçı aletleri ile çekiç gibi malzemeler bulunuyordu.[95] Sikke basımında ilk darp makinesi, XVII. yüzyıl Avrupa'da kullanılmaya başlanmıştır. Bu tarihten önce sikke basımı elle yapılıyordu.

Anadolu Selçuklularda sultan adına para basan darphaneler kurulmuştur. Darphaneler genellikle devletin bir birimi olarak işlev görmüş ve yönetilmiştir. Bunların belirli bir sayısı bulunmuyordu.[96] Devletlerin küçük veya zayıf oldukları yerlerde ve belirli dönemlerde, belirli bölgelerde birden fazla darphaneye rastlanmaktadır. Buna karşılık devletin güçlenmesi, ulaşım ve iletişim düzeninin geliştirilmesiyle birlikte, darphanelerin sayısı azalmış, sikke kesme işlemi birkaç merkezde toplanmıştır.[97]

Anadolu Selçuklu döneminde madeni paralar genellikle Konya, Sivas, Kayseri ve Erzincan'da basılmıştır.

---

[93] ENGİNERİ, M., **Anadolu Selçuklu Dönemi Sikkelerinin Seramik Yüzeylere Yansımaları**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2015, s.65-66.

[94] Anadolu Selçuklu Sultanlarının ayrıca Hıristiyan komşuları ile beraber Ermenice yazan sikke kestirdikleri örneklerde bulunmaktadır. (Bkz.Katalog: 29, 43 ve 44)

[95] POLAT, M., **Samsun Arkeoloji Ve Etnografya Müzesinde Bulunan XII. Ve XV. Yüzyıllara Ait Beylikler Dönemi Sikkeleri,** Van, 2010, s.12

[96] ÖZME , A., **Malatya Müzesinde İslami Dönem Sikkeleri**, Ankara, 1993, s.9

[97] ANONİM, **Ak Akçe Moğol ve İlhanlı Sikkeleri**, İstanbul, 1992, s.11

Aksara (Aksaray)'da Süleymanşah ve IV. Kılıçarslan sikke bastırmışlardır. Alâiye (Alanya) Anadolu Selçuklu Döneminin büyük darp merkezlerinden biridir. Burada ilk sikke III. Keyhusrev zamanında darp edilmiştir. Alaşehir, Manisa iline bağlı bir ilçe merkezidir.[98]

Amid (Diyarbakır)'de Anadolu Selçuklu Sultanları kendi sikkelerinin yanı sıra Artuklu hükümdarlarıyla da ortak sikke bastırmışlardır. Ankara, Muhiyyidin Mesud'un hükümdarlık merkezi olmuş ve ilk sikkeler burada bastırılmıştır. Antalya darphanesi uzun süre faaliyetini sürdürmüş, ilk sikke II. Keykavus zamanında darp edilmiştir. Bafra'da sikke hükümdarlığın son dönemlerine doğru bastırılmıştır. İlk sikkeler III. Keyhüsrev zamanına aittir. Bartın darphanesinde III. Alâeddin Keykubad sikke bastırmıştır. Bayburt'ta ilk sikke III. Keyhüsrev zamanında bastırılmıştır. Belviran'da ilk sikkeyi I. Alaeddin Keykubad döneminde bastırılmıştır. Beyşehir'de (Süleymanşehr) ilk sikke II. Mesud zamanında basılmıştır. Burdur'da Selçuklu ve İlhanlı sikkelerinin basıldığı bilinmektedir. III. Alaeddin Keukubad'in sikkesi bilinmektedir.[99]

Burgulu (Uluborlu-Darülamin)'da II. Mesud ve III. Keykubad sikke bastırmışlardır. Darp yeri sikkeler üzerinde darül aman olarak geçmektedir. Bünyan'a III. Keyhüsrev'in bir sikkesi üzerinde rastlanılmıştır.[100]

Ayrıca bu basım yerleri dışında Anadolu Selçuklu Devletinin, Benlüpazar (Pazarören), Bitlis, Devlelu (Develi), Dımaşk (Şam), Dinar (Darülmülk), Dunaysır (Kızıltepe), Durmuş (Derbent), Egridur (Eğridir), ElCezire, Ermenek, Erzincan, Erzurum, Gümüşpazar, Halep, Kastamonu, Kayseri, Konya, Kale-i Kuguyik (Hatunhisar), Ladik (Denizli), Lulue (Ulukışla/Hasangazi), Madenpazar, Madenşehir, Malatya, Mardin, Milad (Milas), Musul, Samasur (Çapakçur), Samsun, Sanduklu, Sarus(Sarız), Sarıkavak, Sinop, Sis (Kozan), Sivas, Silvan, Şarpazar ve Tokat'ta darphaneleri bulunmaktadır.[101]

Tez kapsamında incelenen Anadolu Selçuklu Sikkeleri, Konya, Sivas, Kayseri, Malatya, Erzincan, Erzurum, Antalya, Saruz (Sarız), Develi, Sarıkavak ve Bafa'da basılmıştır.

---

[98] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.229-235
[99] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.229-235
[100] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.229-235
[101] ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER,O., **Age.** s.229-235

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

Söz konusu çalışmalar sırasında en büyük sorun Anadolu Selçuklu dönemi sikkeleri ile ilgi yayınların az sayıda olmasıdır. Bu sebeple Anadolu Selçuklu sikkeleri üzerinde çalışma yapma ihtiyacı oluşmuştur.

Sikke tarihin her dönemlerinde devleti yöneten hükümdarların, Sultanların güçünün ve kudretinin simgesi olarak kullanılmıştır. Sikke üzerinde bulunan yazılar, süslemeler, motifler ve figürler darp edildikleri dönem sanatları en güzel şeklide yansıtmışlardır. Devletlelerin ticariği ve ekonomik bir düzenin gereği olarak sikke bastırmışlar ve sikkeler gelişim çizgisi içerisinde ekonomik güçü, kudreti, filolojiyi, tarihi ve kültürü büyesinde taşımışlardır.

Sikkeler ait oldukları dönemin kimliğini, tarihini, ekonomisini, dinini ve sosyal yaşantıları hakkında bilgi vermesi açısından önemli bir kaynaktır.

Sikkeler önemli bir ticaret ve alış-veriş aracı olarak kullanılmıştır. İlk çağlarda paraya ihtiyaç duyulmamıştır. Daha sonra insanlar arasındaki ticaret şekli, yapılan eşyaları birbirleriyle değiştirdikleri "değiş-tokuş ticareti" oluşmuştur. Zamanla insanların ihtiyacı arttıkça alış-verişte para kavramı oluşmaya başlamıştır. Daha önceleri çeşitli araç gereçle işlemeden tartılan madenler para yerine kullanılmış olup zamanla metal malzemelerden sikkeye geçilmiştir.

Sikkeler altın, gümüş, elektron, bakır gibi malzemeden yapılmışlardır. Genellikle yuvarlak bir formda yapılmış olup genellikle darp tekniğinde basılmışlardır.

Anadolu Selçuklu devletinin 243 yıllık hükümdarlık süresince, 14 Selçuklu sultanı sikke kestirmişlerdir. Yazılı kaynaklarda, I. Süleyman Şah'ın (H.468-479/M.1075-1086), I. Kılıç Arslan'ın (H.485-501/M.1092-1107) ve Melik Şah(Şahin Şah)'ın (H.504-510/M.1110-1116) sikkelerine rastlanmadığı belirtilmiştir.

Bu çalışmamızda Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkeleri incelemeye tabi tutulmuştur.

İnceleme kapsamında değerlendirilen sikkelerin geneli satın alma ile müzeye kazandırılmıştır. Çalışma kapsamında müzede bulunan yaklaşık 1465 adet Anadolu Selçuklu sikkelerinden birbirnin devamı niteliğinde olmayan 85 tanesi ele alınarak incelenmiştir.

Anadolu Selçuklu sikkeleri, altın (dinar), gümüş (dirhem) ve bakır (fels) olmak üzere üç cins madenden yapılmıştır. Anadolu Selçuklu devletinin ilk dönemlerinde bakır sikkeler kullanılmıştır. Daha sonra devletin ekonomik seviyesine göre altın ve gümüş sikkeler kestirmişlerdir. Selçuklulara ait ilk sikke I. Mesud döneminde Bizans'la ortak bastırdıkları bakır sikkelerdir. II. Kılıçaslan döneminde sikke basımında yeni reformlar oluşmuştur. İlk kez altın ve gümüş sikke bu dönemde bastırılmıştır.

Selçuklu sikke formları daire, kare, altı dilimli gül bezek ve yıldız şeklindedir. Sikke kompozisyonlarında yazı ya da figür tek daire içerisinde, çift daire içerisinde ya da inci taneleri ile çevrili alan içerisinde bulunmaktadır. Sikke kompozisyonunda yazı ön plandadır. Yazılarda Kufi hat veya sülüs yazı çeşidi tercih edilmiştir. Sikkelerin yazı kısmında sultanın ismi, babasının ismi, dönemin halife ismi, darp yeri ve tarihi, Kelime-i tevhid ve Kuran-ı Kerimden ayetler bulunmaktadır.

Anadolu Selçuklu dönemi sikkeleri, süvariler, insan tasvirleri, aslan-güneş tasvirleri, bitkisel ve geometrik motifler süsleme unsuru olarak oldukça zengin bir şekilde kullanılmışlardır. Bu süslemelerin etrafı yazı kuşakları ile çevrelenmiştir. Süvari figürü, at üzerinde elinde mızrak veya asa tutan veya da ok-yay tutan bir vaziyette kompozisyon oluşturulmuştur. Bu tür kompozisyonlar sultanın gücünü, kudretini sembolize etmektedir.

Anadolu Selçuklu sikkeleri üzerinde yer alan ve II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in dönemine ait sikkelerinde görülen aslan ve güneşin bir arada verildiği Şir-i Hurşid motifi, önemli bir sembol olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazılı kaynaklarda Aslanın Hüsrev'i, güneşin ise Şirin'i simgelediği kabul edilmektedir.

Selçuklu sikkelerinde bitkisel süslemeler, yazı aralıklarında, tepeliklerde, zemini doldurma tarzında veya kompozisyonu tamamlayıcı nitelikte, rumi ve palmet şeklinde görülmektedir. Geometrik motif olan yıldız, sikkelerde üçlü, altılı ve daha çok kollu olarak kullanılmıştır. Yıldız motifi, hem figürlerin arkalarında süsleme amaçlı hem de yazı aralıklarında ayırıcı özellikte kullanılmıştır. Bu motifin sikkelerde yazı aralarında kullanılması sultanın ismine dikkat çekmesi ve sonsuzluk, gökyüzü anlamını ifade

etmesi açısından önemlidir. Anadolu Selçuklu sikkelerinde çok sayıda olmasa da kompozisyon bütünlüğünü sağlayan bir unsur olarak geçme motifine yer verilmiştir.

Anadolu Selçuklu sikkeleri gerek yazı olarak, gerek form olarak, gerekse süsleme unsuru olarak yaşadıkları dönemin, bulundukları çevrenin kültürlerini, ekonomilerini, sosyal durumlarını yanstmaları açısından önemli bir belge niteliği taşımaktadırlar. Sikkeler kesin bir yer ve tarih belirtmeleri açısında, kronolojik bilgi vermesi açısından, sultanların isimlerini, sıfatlarnı barındırması açısından, bulundukları dönemlerin sanat uslubunu yansıtmaları açısından önemli bir bilgi belirtmektedirler. Ayrıca sikkeleri sultanlar, gücün ve kudretin semboli olarak kullanmışlardır. Bu bakımdan ticaret aracılığı ile ulaşamadıkları uzak bölgelere güçü, kuvveti ulaştırmışlardır.

Sonuç olarak Kayseri Arkeoloji Müzesinde Bulunan Bir Grup Anadolu Selçuklu Sikkleri ayrıntılı incelenip, malzeme ve form olarak değerlendirilip, yazıları okunarak, figür ve süsleme açısından tasnifleri yapılarak bir değerlendirme ortaya konulmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

AKKAYA, N., **Mardin Müzesindeki İslami Dönem Sikkelerinden Örnekler**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2011.

ALTAN, S., **Grek Sikkeleri (Arkaik-Klasik-Helenistik)**, İstanbul, 1993, s.46.

ALPTEKİN, Ç., **Selçuklu Paraları**, Ankara, 1971

ARSEVEN, C.E., **Sanat Ansiklopedisi**, Cilt: III, İstanbul, 1966,

ARTUK, İ.-ARTUK, C., **İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslami Sikkeler Kataloğu**, Cilt: I-II, İstanbul, 1970

ARTUK, İ.-ARTUK, C., **Türkiye Selçuklu Sikkeleri I**, İstanbul, 2000

ÇAYCI, A., **Selçuklularda Egemenlik Sembolleri**, İstanbul, 2008

ÇETİN, K., **İran'dan Anadolu'ya Selçuklu Paraları**, Erzurum, 2006

ÇORUHLU, Y., **Türk Mitolojisinin Ana Hatları**, İstanbul, 2002

DAMALI, A., **150 Devlet 1500 Sultan İslam Sikkeleri**, İstanbul, 2001

DEVELİOĞLU, F., "Sikke" **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Ankara, 1993, s.952

DÖLEN, E., "Darphane", **Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi**, Cilt: 2, İstanbul, 1994, s.551-552

ERKİLETLİOĞLU, H.-GÜLER, O., **Türkiye Selçuklu Sultanları ve Sikkeleri**, Kayseri, 1996

ERGİNSOY, Ü., **İslam Maden Sanatının Gelişmesi (Başlangıcından Anadolu Selçuklularının Sonuna Kadar)**, İstanbul, 1978

ENGİNER, M., **Anadolu Selçuklu Dönemi Sikkelerin Seramik Yüzeylerine Yansımalar,** Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2015.

ESER, K.,A., **1989-1998 Yıllarında Ani Kazıları Sırasında Ele Geçen Bir Grup Sikke,** Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000.

GEÇKİNLİ, A.E., "Altın", **Altının İktidarı İktidarın Altınları Yapı Kredi Altın Sikke Koleksiyonu**, İstanbul, 2005, s.17- 37

İZMİRLİER, Y., **Anadolu Selçuklu Paraları**, İstanbul, 2010

MÜLAYİM, S., **Sanat Tarihi Metodu**, İstanbul, 1983

MÜLAYİM, S., **Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler**, Ankara, 1982.

OLCAY, N., **Anadolu'da Çağlar Boyu Sikke**, İstanbul,1983

ÖGEL, S., **Anadolu Selçuklularının Taş Tezyinatı**, Ankara, 1966.

ÖGEL, B., **Türk Mitolojisi**, C.I-II, Ankara, 1993

ÖLÇER, C., **Son Altı Osmanlı Padişahı Zamanında İstanbul da Basılan Gümüş Paralar**, İstanbul, 1966

ÖZME, A, **Malatya Müzesindeki İslam Dönemi Sikkeleri** Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1993

PAMUK, Ş., **Ak Akçe, Moğol ve İlhanlı Sikkeleri**, İstanbul, 1992

PARLAR, G., **Anadolu Selçuklu Sikkelerinde Yazı Dışı Figüratif Ögeler**, Ankara, 2001

PERE, N., **Osmanlılarda Madeni Paralar**, İstanbul, 1968.

POLAT, M., **Samsun Arkeoloji ve Etnoğrafya Müzesinde Bulunan XII ve XV Yüzyıllara Ait Beylikler Dönemi Sikkeleri,** Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van, 2010.

SAĞIT, B., **Anadolu Darplı İslami Sikkelerde Yazı**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2012.

SAHİLLİOĞLU, H., "Darphane", **İslam Ansiklopedisi**, Cilt:8, İstanbul, 1993, s.501–505

SAATÇİ, T., **"İslami Dönem Sikkeleri"**, Eski Eser Tanımı ve Kaçakçılığının Önlenmesi Semineri Notları, Ankara,1989, s. 44–48.

SEVİM, A.-MERÇİL, E., **Selçuklu Devletleri Tarihi**, Ankara, 1995

TEKİN,O., **Antik Nümizmatik ve Anadolu**, İstanbul, 1997

TEKİN, O., **Eski Çağda Para, Antik Nümüzmatiğe Giriş**, İstanbul, 1998

TEKİN, O., **Bizans Sikkeleri**, İstanbul, 1999

TEKİN, O., **Grek ve Roma Sikkeleri**, İstanbul, 1994

TEKİN, O., "Devletler, Hükümdarları ve Sikkeleri", **Altının İktidarı, İktidarın Altınları,** İstanbul, 2005, s. 167-277

TULAY, A.,S., **Genel Nümizmatik Sözlüğü**, Ankara, 2001, s.187.

TURAN, O., **Selçuklular Zamanında Türkiye**, İstanbul, 1971

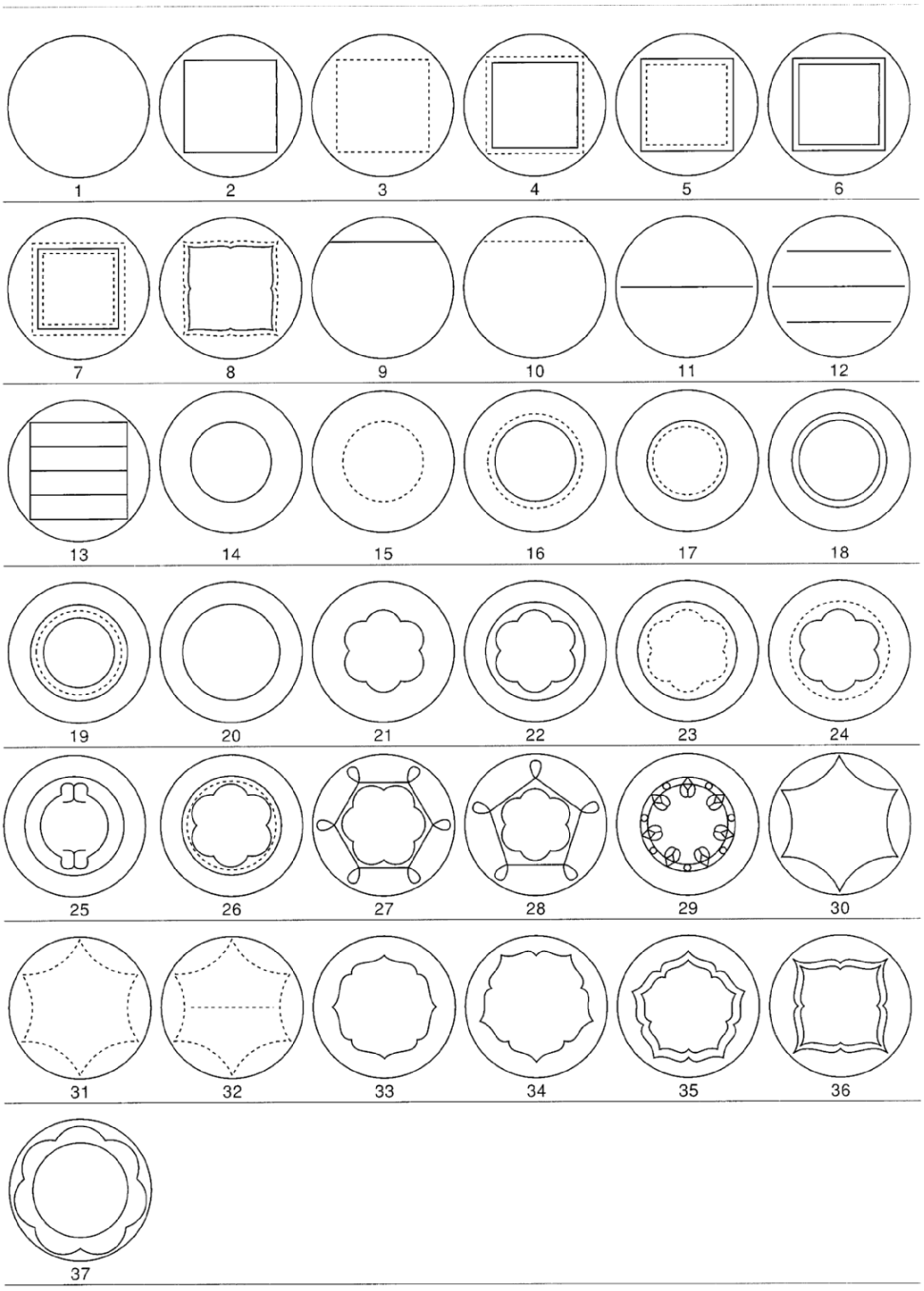
TÜFEKÇİOĞLU, A., **Türk Mimarisinde Yazı**, Ankara, 2001.

YAZANSOY, C., **Sabancı Hat Koleksiyonu**, İstanbul, 1985

VARIŞ, T., **60. Yılında Cumhuriyet Dönemi, Türk Kağıt Paraları**, İstanbul, 1983.

Ekler

Ek : 1. ANADOLU SELÇUKLU SİKKE FORMLARI

Şekil. 2. Anadolu Selçuklu Sikke Formları (Yılmaz İZMİRLİER'den)

Ek : 2. ANADOLU SELÇUKLU SİKKELERİNDE MALZEME

(Tablo -1)

KATALOG NO	SULTAN ADI ve DÖNEMİ (Hicri/Miladi)	ALTIN	GÜMÜŞ	BAKIR	BASIM YERİ
Katalog No 1	II. İzzeddin Kılıç Arslan 551-588/ 1156-1192		+		Konya
Katalog No 2	II. İzzeddin Kılıç Arslan 551-588/ 1156-1192		+		Konya
Katalog No 3	II. İzzeddin Kılıç Arslan 551-588/ 1156-1192			+	-
Kataolog No 4	II. İzzeddin Kılıç Arslan 551-588/ 1156-1192			+	-
Katalog No 5	II. Rükneddin Süleyman Şah 593-601/1196-1204		+		Konya
Katalog No 6	II. Rükneddin Süleyman Şah 593-601/1196-1204		+		Konya
Katalog No 7	II. Rükneddin Süleyman Şah 593-601/1196-1204			+	-
Katalog No 8	II. Rükneddin Süleyman Şah 593-601/1196-1204			+	-
Katalog No 9	II. Rükneddin Süleyman Şah 593-601/1196-1204			+	-
Katalog No 10	II. Rükneddin Süleyman Şah 593-601/1196-1204			+	-
Katalog No 11	I.GıyaseddinKeyhüsrev 2. Saltanat Dönemi 601-608/1203-1211		+		Konya
Katalog No 12	I.GıyaseddinKeyhüsrev 2. Saltanat Dönemi 601-608/1203-1211		+		Kayseri
Katalog No 13	I.GıyaseddinKeyhüsrev 2. Saltanat Dönemi 601-608/1203-1211		+		Konya
Katalog No 14	I.GıyaseddinKeyhüsrev 2. Saltanat Dönemi 601-608/1203-1211			+	-

	SULTAN ADI ve DÖNEMİ (Hicri/Miladi)	ALTIN	GÜMÜŞ	BAKIR	BASIM YERİ
Katalog No 15	I.GıyaseddinKeyhüsrev 2. Saltanat Dönemi 601-608/1203-1211			+	-
Katalog No 16	I. İzzeddin Keykavus 607-616/1211-1219		+		Sivas
Katalog No 17	I. İzzeddin Keykavus 607-616/1211-1219		+		Sivas
Katalog No 18	I. İzzeddin Keykavus 607-616/1211-1219			+	-
Katalog No 19	I. İzzeddin Keykavus 607-616/1211-1219			+	-
Katalog No 20	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Konya
Katalog No 21	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Kayseri
Katalog No 22	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Kayseri
Katalog No 23	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Sivas
Katalog No 24	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Konya
Katalog No 25	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Konya
Katalog No 26	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Sivas
Katalog No 27	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Sivas
Katalog No 28	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Sivas
Katalog No 29	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		-

	SULTAN ADI ve DÖNEMİ (Hicri/Miladi)	ALTIN	GÜMÜŞ	BAKIR	BASIM YERİ
Katalog No 30	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236		+		Sivas
Katalog No 31	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236			+	-
Katalog No 32	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236			+	-
Katalog No 33	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236			+	-
Katalog No 34	I.Alaeddin Keykubad 616-634/1219-1236			+	-
Katalog No 35	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246	+			
Katalog No 36	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Konya
Katalog No 37	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Sivas
Katalog No 38	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Sivas
Katalog No 39	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Konya
Katalog No 40	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Sivas
Katalog No 41	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Konya
Katalog No 42	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Sivas
Katalog No 43	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Sis (Kozan)
Katalog No 44	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246		+		Sis (Kozan)
Katalog No 45	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246			+	-
Katalog No 46	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246			+	-

	SULTAN ADI ve DÖNEMİ (Hicri/Miladi)	ALTIN	GÜMÜŞ	BAKIR	BASIM YERİ
Katalog No 47	II. Gıyaseddin Keyhüsrev 634-644/1236-1246			+	-
Katalog No 48	II. İzzeddin Keykavus 1. Saltanat Dönemi. 644-647/1246-1249		+		Sivas
Katalog No 49	II. İzzeddin Keykavus 1. Saltanat Dönemi. 644-647/1246-1249		+		Konya
Katalog No 50	II. İzzeddin Keykavus 1. Saltanat Dönemi. 644-647/1246-1249		+		Konya
Katalog No 51	II. İzzeddin Keykavus 1. Saltanat Dönemi. 644-647/1246-1249		+		Konya
Katalog No 52	II. İzzeddin Keykavus 1. Saltanat Dönemi. 644-647/1246-1249			+	-
Katalog No 53	IV.Rükneddin Kılıçarslan 1. Saltanat Dönemi. 646-647/1248-1249		+		Sivas
Katalog No 54	II.İzzeddin Keykavus-IV.Rükneddin Kılıçarslan-II. Alaeddin Keykubad (Üç Sultanın Müşterek Dönemi) 647-655/1249-1257		+		Sivas
Katalog No 55	II.İzzeddin Keykavus-IV.Rükneddin Kılıçarslan-II. Alaeddin Keykubad (Üç Sultanın Müşterek Dönemi) 647-655/1249-1257		+		Sivas
Katalog No 56	II.İzzeddin Keykavus-IV.Rükneddin Kılıçarslan-II. Alaeddin Keykubad (Üç Sultanın Müşterek Dönemi) 647-655/1249-1257		+		Malatya
Katalog No 57	II.İzzeddin Keykavus 3. Saltanat dönemi 655-661/1257-1263		+		Develi
Katalog No 58	II.İzzeddin Keykavus 3. Saltanat dönemi 655-661/1257-1263		+		Konya

	SULTAN ADI ve DÖNEMİ (Hicri/Miladi)	ALTIN	GÜMÜŞ	BAKIR	BASIM YERİ
Katalog No 59	II.İzzeddin Keykavus 3. Saltanat dönemi 655-661/1257-1263		+	+	-
Katalog No 60	IV. Rükneddin Kılıç Arslan 2. Saltanat dönemi 655-664/1257-1267		+		Erzincan
Katalog No 61	IV. Rükneddin Kılıç Arslan 2. Saltanat dönemi 655-664/1257-1267		+		Erzincan
Katalog No 62	IV. Rükneddin Kılıç Arslan 2. Saltanat dönemi 655-664/1257-1267		+		Saruz/Sarız
Katalog No 63	IV. Rükneddin Kılıç Arslan 2. Saltanat dönemi 655-664/1257-1267		+		Saruz/Sarız
Katalog No 64	IV. Rükneddin Kılıç Arslan 2. Saltanat dönemi 655-664/1257-1267		+		Sivas
Katalog No 65	IV. Rükneddin Kılıç Arslan 2. Saltanat dönemi 655-664/1257-1267		+		Konya
Katalog No 66	III.Gıyaseddin Keyhusrev 664-682/1266-1283		+		Sivas
Katalog No 67	III.Gıyaseddin Keyhusrev 664-682/1266-1283		+		Kayseri
Katalog No 68	III.Gıyaseddin Keyhusrev 664-682/1266-1283		+		Saruz/Sarız
Katalog No 69	III.Gıyaseddin Keyhusrev 664-682/1266-1283		+		Kayseri
Katalog No 70	III.Gıyaseddin Keyhusrev 664-682/1266-1283		+		Erzincan
Katalog No 71	III.Gıyaseddin Keyhusrev 664-682/1266-1283		+		Sivas
Katalog No 72	III.Gıyaseddin Keyhusrev 664-682/1266-1283		+		Sivas
Katalog No 73	III.Gıyaseddin Keyhusrev 664-682/1266-1283		+		Kayseri
Katalog No 74	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297	+			Konya

	SULTAN ADI ve DÖNEMİ (Hicri/Miladi)	ALTIN	GÜMÜŞ	BAKIR	BASIM YERİ
Katalog No 75	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297		+		Sivas
Katalog No 76	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297		+		Erzincan
Katalog No 77	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297		+		Erzurum
Katalog No 78	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297		+		Sivas
Katalog No 79	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297		+		Sivas
Katalog No 80	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297		+		Antalya
Katalog No 81	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297		+		Sivas
Katalog No 82	II.Gıyaseddin Mesud 1. Saltanat Dönemi 681-697/1282-1297			+	-
Katalog No 83	III.Alaeddin keykubad 697-701/1297-1301		+		Sarıkavak
Katalog No 84	III.Alaeddin keykubad 697-701/1297-1301		+		Bafa
Katalog No 85	III.Alaeddin keykubad 697-701/1297-1301		+		Antalya

Ek :3. ANADOLU SELÇUKLU SİKKELERİNDE SÜSLEME VE YAZI TÜRLERİ

KATALOG NO	Bitkisel	Geometrik	Figürlü		Kufi	Sülüs
			İnsan	Hayvan		
Katalog No 1		X			X	
Katalog No 2		X			X	
Katalog No 3		X	X	X		X
Katalog No 4		X	X	X		X
Katalog No 5		X	X	X		X
Katalog No 6	X	X	X	X		X
Katalog No 7			X	X		X
Katalog No 8		X	X	X		X
Katalog No 9	X	X	X	X		X
Katalog No 10	X	X	X	X		X
Katalog No 11	X	X			X	
Katalog No 12	X	X			X	
Katalog No 13		X			X	
Katalog No 14		X	X	X		X
Katalog No 15		X	X	X		X
Katalog No 16		X			X	
Katalog No 17		X			X	
Katalog No 18		X			X	
Katalog No 19		X			X	
Katalog No 20	X	X				X
Katalog No 21	X	X				X
Katalog No 22	X	X				X
Katalog No 23	X	X				X
Katalog No 24	X	X			X	
Katalog No 25	X	X			X	
Katalog No 26	X	X			X	
Katalog No 27		X			X	
Katalog No 28	X	X			X	
Katalog No 29	X	X	X	X		X
Katalog No 30		X			X	
Katalog No 31		X				X
Katalog No 32		X				X
Katalog No 33		X				X

	Bitkisel	Geometrik	Figürlü		Kufi	Sülüs
			İnsan	Hayvan		
Katalog No 34		X			X	
Katalog No 35		X				X
Katalog No 36	X	X			X	
Katalog No 37		X		X	X	
Katalog No 38		X		X	X	
Katalog No 39		X		X	X	
Katalog No 40		X		X	X	
Katalog No 41		X		X	X	
Katalog No 42		X			X	
Katalog No 43		X	X	X		X
Katalog No 44		X	X	X		X
Katalog No 45		X				X
Katalog No 46		X				X
Katalog No 47		X				X
Katalog No 48	X	X			X	
Katalog No 49		X			X	
Katalog No 50		X			X	
Katalog No 51	X	X			X	
Katalog No 52		X				X
Katalog No 53	X	X	X	X		X
Katalog No 54	X	X			X	
Katalog No 55	X	X			X	
Katalog No 56		X			X	
Katalog No 57	X	X			X	
Katalog No 58	X	X				X
Katalog No 59		X	X			X
Katalog No 60	X	X				X
Katalog No 61	X	X				X
Katalog No 62	X	X			X	
Katalog No 63	X	X			X	
Katalog No 64	X	X			X	
Katalog No 65	X	X			X	
Katalog No 66	X	X			X	
Katalog No 67	X	X			X	
Katalog No 68		X				X
Katalog No 69	X	X				X

	Bitkisel	Geometrik	Figürlü		Kufi	Sülüs
			İnsan	Hayvan		
Katalog No 70	X	X				X
Katalog No 71	X	X				X
Katalog No 72	X	X				X
Katalog No 73	X	X				X
Katalog No 74	X	X			X	
Katalog No 75	X	X			X	
Katalog No 76	X	X				X
Katalog No 77		X				X
Katalog No 78	X	X			X	
Katalog No 79	X	X			X	
Katalog No 80		X				X
Katalog No 81	X	X				X
Katalog No 82		X				X
Katalog No 83	X	X				X
Katalog No 84		X		X		X
Katalog No 85	X	X				X

KAYSERİ ARKEOLOJİ MÜZESİNDE BULUNAN BİR GRUP ANADOLU SELÇUKLU SİKKELERİ

ORIJINALLIK RAPORU

%4	%4	%1	%
BENZERLIK ENDEKSI	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCI ÖDEVLERI

BIRINCIL KAYNAKLAR

1	www.sanattarihidergisi.ege.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
2	www.igdir.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
3	www.sosyalarastirmalar.com İnternet Kaynağı	<%1
4	numismatics.org İnternet Kaynağı	<%1
5	es.scribd.com İnternet Kaynağı	<%1
6	www.fotoritim.com İnternet Kaynağı	<%1
7	www.boomsocial.com İnternet Kaynağı	<%1
8	www.kitaplikyky.com İnternet Kaynağı	<%1

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Sezai ARIK

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 10.10.1977 SARIZ

Medeni Durumu: Evli

Tel: 0507 522 96 47 e-mail: sezai.arik@kultur.gov.tr

Yazışma Adresi: Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Melikgazi Kayseri

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	ERÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü	2018
Lisans	Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Sanat Tarih Bölümü	2000
Lise	Sarız Lisesi (Y.D.A)	1995

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2010-2016	Kayseri Arkeoloji Müze Müdürlüğü	Arkeoloğ
2016-Halen	Kayseri kültür varlıklarını Koruma Kurulu Müd.	Arkeoloğ

YABANCI DİL

İngilizce